

Møte onsdag den 9. april 2008 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 69):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime

Presidenten: Representanten Hans Frode Kielland Asmyhr vil framsette et representantforslag.

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP) [10:00:34]: På vegne av representantene Øyvind Korsberg, Kåre Fostervold og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om utarbeidelse av en handlingsplan for å gjøre Mattilsynet til en serviceetat.

Presidenten: Representanten Torbjørn Hansen vil framsette et representantforslag.

Torbjørn Hansen (H) [10:01:08]: På vegne av stortingsrepresentantene Elisabeth Røbekk Nørve, Gunnar Gundersen, Bent Høie og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å fjerne markedsreguleringen på svin.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik vil framsette et representantforslag.

Arne Sortevik (FrP) [10:01:35]: På vegne av representantene Per Sandberg, Bård Hoksrud og meg selv har jeg fornøyelsen av å fremme forslag om tiltak for å sikre fjerning av kvikksølv i ubåt U864 ved Fedje i Hordaland.

Presidenten: Representanten Gunvald Ludvigsen vil framsette et representantforslag.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:02:03]: På vegner av stortingsrepresentantane Lars Sponheim, Vera Lysklætt og meg sjølv vil eg leggje fram forslag om ein handlingsplan for å redusere tvang innan psykisk helsevern.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:23]

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende statsråder vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Kristin Halvorsen

- statsråd Sylvia Brustad
- statsråd Terje Riis-Johansen

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Sonja Irene Sjøli.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:03:05]: Jeg vil gjerne stille et spørsmål til helse- og omsorgsministeren.

Til Dagbladet 31. mars 2005 uttalte stortingsrepresentant Brustad at hun var rystet over at sykehusene vurderte kutt i fødetilbudet, og sa at vi må sette foten ned, slik at pengemangel og sparetiltak ikke alltid rammer kvinner og barn. Helse- og omsorgsminister Brustad har nå hatt ansvaret for fødetilbudet i to og et halvt år, og vi ser at kutt i sykehusbudsjettene rammer kvinner og barn over hele landet.

Ved St Olavs Hospital stenger en helt ny fødeavdeling halve døgnnet og i helgene. Flere fødeavdelinger må stenge i sommer for å spare penger, og fødende kvinner i distriktene må reise i flere timer med båt og buss for å komme fram til fødeavdelingen. Jordmorberedskapen og følgetjenesten i distriktene reduseres eller kuttes helt. Dette skjer i en periode av året da det fødes flest barn.

Nasjonalt råd for fødselsomsorg, som skal gi råd til statsråden om svangerskaps- og fødselsomsorgen, trakk seg i høst fra sine verv i protest fordi hun ikke fulgte opp faglige råd for å sikre et forsvarlig fødetilbud over hele landet.

I to år har hun lovt en nasjonal plan for svangerskaps- og fødselsomsorgen, men den har kokt bort i kålen. Det ser altså ut som om statsråden har kapitulert og rett og slett gitt opp. Det som nå skjer ved mange fødeavdelinger og i kommunene, skaper stor uro og bekymring hos mange gravide og fødende. Og som tidligere jordmor er jeg opprørt over at mange fødende nå ikke får den nødvendige trygghet og forutsigbarhet og et forsvarlig tilbud.

Vil helse- og omsorgsminister Brustad nå sette foten ned for å forhindre at sparetiltak rammer fødende kvinner og deres barn?

Statsråd Sylvia Brustad [10:04:47]: Hvis den virkelighetsbeskrivelsen som Sonja Sjøli her forsøker å tegne, hadde vært sann, da hadde jeg virkelig vært veldig bekymret. Jeg kan forsikre representanten Sjøli om at denne saken ikke har kokt bort i kålen, denne statsråden har overhodet ikke gitt opp.

Jeg er veldig opptatt av at vi skal sikre god kvalitet i fødetilbudet i hele landet. Når det gjelder St Olavs Hospital spesielt, har jeg bedt om en orientering om den situasjonen. Når det gjelder sommerstenging – det er for øvrig ikke noe som har startet under denne regjering, da folk må ha ferie på sommeren; slik var det vel også da Høyre var med i regjering, og slik har vært det i mange år – har jeg bedt om at vi må hindre at det blir slik at det ikke er nok følgetjeneste, om at det ikke stenges mer enn nødvendig, og om at det ikke skal stenges på grunn av økonomi. Jeg

har i dag et møte om den saken i departementet for å forsikre meg om at det ikke stenges mer enn nødvendig, og at de gravide som må føde mens det er stengt, er sikret god oppfølging på andre måter.

Så kommer denne regjeringa veldig snart tilbake med en egen plan for å gjøre fødselsomsorgen enda bedre i landet vårt. Vi bor i et av verdens tryggeste land å føde barn i, men vi skal bli enda bedre, for det skjer også uheldige hendelser hos oss. Det er en sak vi kommer tilbake til om ikke veldig lenge.

Det nye nasjonale rådet for fødselsomsorgen er nå snart oppe og står. Jeg er helt sikker på at der kommer det inn veldig gode folk som har god peiling på hva de snakker om.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:06:18]: Jeg synes nå statsråden gjentar seg selv. Disse lovnadene har hun gitt i de to–tre siste årene uten at situasjonen har bedret seg. I motsetning til Brustad tror ikke Høyre at det er bare mer penger som er løsningen, men også en bedre organisering, strukturendringer, prioriteringer og et bedre lederskap. Høyre har alltid kjempet for bedre kvalitet i fødetilbudet, og det vet statsråden.

Den situasjonen som nå er oppstått, kan hun ikke snakke seg bort fra. Hun må ta inn over seg virkeligheten slik de gravide og fødende opplever det, nemlig et dårligere tilbud, uforutsigbarhet og utrygghet. Det er jo bare å lese avisene. Gang på gang må det drives brannsløking. Nå har Brustad ansvaret, hun må slutte å skyld på andre. Høyre krever nå at hun tar ansvar og sikrer fødekvinner over hele landet et trygt og forsvarlig tilbud. Hva vil statsråden gjøre for å sikre en god, forsvarlig og trygg jordmorberedskap i kommunene og en god følgetjeneste?

Statsråd Sylvia Brustad [10:07:20]: Denne regjeringa har i hvert fall ikke sagt at bare penger er løsningen. Det er tvert imot slik at det er veldig mange andre grep som må skje i denne sektoren, samtidig som man sjølsagt skal gi penger. Denne regjering har for innværende år gitt det historisk høyeste sjukehusbudsjettet – betydelig mer enn under den regjeringa som Sonja Sjøli og hennes medrepresentanter var en del av grunnlaget for.

Jeg er i likhet med representanten Sjøli særdeles opptatt av at gravide kvinner skal ha trygge, gode tilbud i hele landet, og at det skal være forutsigbarhet. Det gjelder fra man blir gravid og skal ha oppfølging i kommunen, og jeg mener at det må være en reell valgfrihet i alle kommuner, om man skal gå til fastlege eller til jordmor. Med andre ord, vi trenger flere jordmødre i flere kommuner. Det må også være slik at det er gode fødetilbud i hele landet. Det er det dessverre ikke i dag. Der kommer Regjeringa til å foreslå endringer, og vi kommer tilbake til det om ikke veldig lang tid.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Linda C. Hofstad Helleland.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:08:27]: Det er uforståelig for meg at statsråden nå fortsetter sin bortfor-

klaring av de fødendes situasjon. Jeg har lyst til å opplyse statsråden om at representanten Sjølis virkelighetsbeskrivelse faktisk stemmer med virkeligheten. Det er bare å lese Adresseavisen de siste dagene. Der står fagpersonell fram og forteller at ved St Olavs Hospital stenger fødeavdelingene ved nattetid, og de uttaler at fødsler framskyndes for at barna skal komme til verden før avdelingen stenger. Jordmødrene advarer mot dette, det skaper mer stress og øker faren for komplikasjoner.

St Olavs Hospital må spare mer penger, og det er kvinner og barn som må betale prisen, i form av utrygghet og fare for helseskader. Statsråden kan vel si seg enig i at å bytte fødestue/fødeavdeling midt under en fødsel ikke er optimale fødeforhold.

Mener statsråden det er god helsepolitikk å presse kvinner til å føde i kontortiden?

Statsråd Sylvia Brustad [10:09:34]: Jeg synes ikke det er noen god løsning at fødende når fødselen er i gang, skal bytte fra en avdeling til en annen. Det er helt åpenbart. Jeg har også tatt opp allerede med ledelsen i Helse Midt-Norge hva som egentlig er situasjonen ved St Olavs Hospital. Jeg har bedt dem om en orientering. Det ledelsen så langt har forsikret om, er at det ikke er riktig det som er skrevet og sagt om at det brukes hormoner for å framskynde fødsler. Det stoler jeg på at er riktig – og det skulle bare mangle.

Så vil jeg, når jeg får den orienteringa fra St Olavs Hospital, sjølsagt gå inn i dette, fordi alle kvinner, også i Helse Midt-Norge, skal være trygge på at de får god, trygg og forsvarlig oppfølging når de skal føde barn. Derfor er jeg særdeles opptatt av den situasjonen. Og representanten vet sikkert også at fylkeslegen har gått inn i den saken.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:10:34]: Situasjonen for gravide og fødende er et stadig tilbakevendende tema i denne salen. Vi nærmer oss nå sommeren, og vi husker alle debattene både i fjor, foregående år og året før der igjen om sommerstengte fødeavdelinger landet rundt. Debatten er nå i gang igjen, fordi en rekke helseforetak er nødt til å foreta en del innsparinger for å oppnå økonomisk balanse, som er kravet til helseforetakene.

Vi har også nettopp sett store oppslag om situasjonen for de fødende i Midt-Norge, og den situasjonen som oppstod knyttet til den sommerstengte fødeavdelingen i Volda i Ørsta kommune, og som Helsetilsynet har avgitt rapport om.

Spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Vil statsråden nå sørge for at det ikke blir slik at man får et dårligere tilbud rundt omkring i landet i enkelte kommuner fordi fødeavdelinger må sommerstenge? Hva vil statsråden gjøre for å sørge for at dette ikke skjer?

Statsråd Sylvia Brustad [10:11:42]: Sommerstengninger skal ikke skje av økonomiske årsaker. Men at det må være en viss sommerstengning fordi folk skal ha ferie,

er ikke noe nytt i år og var det ikke i fjor, og heller ikke året før der.

Det er helt riktig – og jeg var også svært opprørt over noen av de tilfellene jeg så av sommerstengning i fjor, ikke minst på Narvik sykehus, hvor de gravide ikke var informert, hvor det ikke var etablert følgetjeneste, og hvor systemet ikke var satt opp slik at de gravide var sikret god og trygg oppfølging. Det har jeg tatt opp med helseforetakene, og jeg har i dag et møte i mitt departement for å forsikre meg om at man ikke gjentar det som en del helseforetak gjorde i fjor, og at alle gravide, også de som skal føde midt på sommeren, er sikret god kvalitet. Det betyr at i den grad det blir stengninger, må det være sikret god oppfølging, bl.a. med følgetjeneste. Det var dessverre ikke tilfellet f.eks. i Narvik i fjor.

Presidenten: Laila Dávøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dávøy (KrF) [10:12:44]: Direktøren ved Universitetssykehuset Nord-Norge har dessverre besluttet at fødeavdelingen ved Narvik sykehus skal sommerstenge i fem uker sommeren 2008. I 2007 sa statsråden at ingen fødeavdelinger skulle stenges på grunn av økonomiske forhold. Like fullt ble fødeavdelingen i Narvik stengt i fjor, som også statsråden her pekte på. De fødende blir engstelige, og de blir utrygge. Er det slik vi skal behandle kvinner og barn i Norge i 2008?

Vi stilte spørsmålet i fjor, og vi stiller det igjen i år: Vil statsråden stanse sommerstengingen av fødeavdelinger, og helt spesifikt fødeavdelingen i Narvik? Dette kan ikke de fødende kvinnene i Narvik oppleve en gang til sommeren 2008. Vi har etter det jeg vet, heller ikke en operativ jordmortjeneste som er oppgradert, til nå.

Statsråd Sylvia Brustad [10:13:43]: Da jeg ble kjent med situasjonen i Narvik i fjor, grep jeg umiddelbart inn. Det er også en av grunnene til at vi har det møtet i departementet i dag – for å forsikre oss om at det er i orden ikke bare der, men også andre steder i landet. Det at det er besluttet fra UN at det skal stenges i fem uker, betyr ikke at det nødvendigvis kommer til å bli slik. En av grunnene til at jeg har møte om disse tingene i dag, er nettopp at jeg vil forsikre meg om at vi ikke skal oppleve på nytt den situasjonen som dessverre en del fødende opplevde i Narvik i fjor, for slik skal vi ikke ha det når det gjelder gravide og fødende i Norge.

Presidenten: Gunvald Ludvigsen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:14:32]: Sommarstenging av fødeavdelinger er noko som vi dessverre er blitt vande med. Seinast i dag i Bergens Tidende står det at «Føden» på Voss er i faresona. Og når eg høyrer statsråden i dag seie til desse andre spørsmåla at vi ikkje skal stenge meir enn nødvendig, må eg seie at det ikkje er særleg tillitvekkjande for gravide, spesielt i distrikta. Eg må jo òg seie at det er eit ganske overraskande svar frå statsråden, som har sagt at ein ikkje skal stenge på grunn av økonomi. Det er

iallfall ingen garanti for alle dei fødande som no må reise lange vegar.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden forsikre at ingen fødeavdelingar blir stengde i sommar?

Statsråd Sylvia Brustad [10:15:27]: Det kan jeg sjølsagt ikke gjøre. Men det jeg står på, er at det ikke skal stenges av økonomiske årsaker. Men at også folk som jobber på sjukehus, må ha ferie, det går jeg ut fra at vi alle sammen er enige om. Og da oppstår det et problem i noen uker i deler av landet, og jeg har stor oppmerksomhet på det – særlig når det gjelder de deler av landet der det er langt mellom sjukehusene. Derfor skal jeg ha det møtet i dag, og målet for det er å sikre at alle kvinner i hele landet skal ha god oppfølging og trygge tilbud også når de som jobber på sjukehusene – sjølsagt – skal ha ferie. Men vi skal gjøre stengningstida så kort som overhodet mulig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – fra Harald T. Nesvik.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:16:21]: Jeg vil også få lov til å stille spørsmål til helse- og omsorgsministeren.

Vi har i dag en relativt krevende situasjon i de regionale helseforetakene. Det er ca. 1,5 milliarder kr som skal spares inn for inneværende år for å komme i økonomisk balanse. Dette er fakta – kanskje pluss/minus noen få titalls millioner, men i den størrelsesordenen ligger det.

Dette gjør at man i en rekke sykehus og helseforetak nå sitter og lurer på: Hvordan skal vi få dette til? Hvordan skal vi funksjonsfordele? Hvordan skal vi komme i mål?

I tillegg møter man et lønnsoppgjør, som vi nå er inne i. I årets statsbudsjett er det lagt inn 5 pst. lønnsvekst for helsevesenet. Vi har fått signal om at utover det blir det ikke kompensert fra sentrale myndigheters side, hvis lønnsoppgjøret tilsier en høyere vekst. Vi har sett på de kravene som er kommet inn, og det nærmer seg 7 pst., dvs. en differanse på 2 pst. Hver eneste prosent utgjør i størrelsesorden 500–600 mill. kr årlig i ekstra utgifter for helseforetakene. Dette vil kunne medføre at en rekke tilbud nok en gang blir rammet, hvis ikke dette blir kompensert fra sentrale myndigheters side.

Spørsmålet mitt til statsråden er som følger: Vil statsråden, når man ser slutten på dette lønnsoppgjøret, være med og bidra med ekstramidler dersom det viser seg at veksten blir høyere enn 5 pst.?

Statsråd Sylvia Brustad [10:18:09]: For det første er det slik at de penger som sjukehusene i år har fått stilt til disposisjon, utgjør det beste oppgjøret noensinne i norsk historie.

Så er det riktig at en del sjukehus har omstillingsutfordringer for inneværende år. Det handler i all hovedsak om at en del sjukehus ikke har forholdt seg til Stortingets vedtak, men har brukt mer penger enn det de har fått stilt til disposisjon. Det må vi ha slutt på, for hvis en ikke har kontroll på økonomien, greier en heller ikke å gi best mulig behandling og ha riktig prioritering for dem som faktisk trenger hjelpen.

Lønnsoppgjøret skal ikke jeg mene noe om nå. Vi har lagt inn det som representanten Nesvik her sier, i budsjett-opplegget for inneværende år, og jeg kommer ikke til å mene noe om lønnsoppgjøret eller forskuttere verken det ene eller det andre.

Så er jeg og Regjeringa svært opptatt av at det må gjøres endringer i norske sjukehus, ikke minst for å få en bedre kvalitet. Vi må funksjonsfordele enda bedre. Vi er nødt til å sentralisere noe av den mest krevende kirurgien innenfor alvorlige sjukdommer. Så det kommer til å bli endringer. Men jeg mener at med de pengene som norske sjukehus har fått for inneværende år, er det fullt mulig å lage et godt og likeverdig helsetilbud for pasienter i hele landet.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:19:27]: Det skulle bare mangle at statsråden kan si at vi har fått det beste oppgjøret for sykehusene noensinne. Det tror jeg hver eneste helseminister vil kunne si i årene framover, fordi både lønnsutgiftene og kostnadene øker i sykehusene. Jeg er helt sikker på at hvert år framover kommer midlene til helsesektoren til å være større enn i det foregående året, så det er ikke noe godt argument.

Jeg skal ikke utfordre statsråden til å gå inn i lønnsoppgjøret i det hele tatt. Mitt spørsmål er knyttet til å kompensere for de høyere utgiftene som helsevesenet vil få ut fra dette. Vil statsråden kunne gi et signal her om at man vil være med og bidra hvis lønnsveksten blir mer enn 5 pst., slik at tilbudet til norske pasienter ikke blir dårligere?

Statsråd Sylvia Brustad [10:20:14]: Tilbudet til norske pasienter skal bli svært godt også for inneværende år. Representanten Nesvik vet veldig god at jeg verken kan eller bør mene noe om lønnsoppgjøret og eventuelle forhold rundt det. Vi har lagt inn penger til å håndtere lønnsoppgjørene også for sjukehus i budsjettet for inneværende år. Så må lønnsoppgjøret få gå sin gang, og det skal ikke jeg mene noe om.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Vigdis Giltun.

Vigdis Giltun (FrP) [10:20:55]: Hver uke siden årsskiftet har media tatt opp den økonomiske situasjonen ved helseforetakene. Årets lønnsoppgjør gir et velfortjent tilskudd til mange av dem som er ansatt innenfor helsesektoren. Men kuttene og omleggingene som vi har sett så langt i år, har faktisk ført til lengre ventelister og et dårligere pasienttilbud. Hvis Regjeringen velger ikke å gå inn med ekstra midler som en kompensasjon for et ekstra høyt lønnsoppgjør, vil dette forverre situasjonen.

Vi ser allerede nå lang ventetid for radiologiske undersøkelser. Vi ser at folk betaler privat for denne typen undersøkelser. Vi ser at de betaler for behandlinger og også for operasjoner ved private klinikker hvor det offentlige tidligere betalte.

Statsråden har satt en stopper for det – en stopper for bruk av all den ledige privatkapasiteten som finnes. Man kan jo undres om man er kommet så langt at forsvarlig ventetid nå beregnes etter sykehusenes budsjett og ikke

etter pasientenes behov for ikke å bli dårligere i løpet av ventetiden. Er det slik?

Statsråd Sylvia Brustad [10:21:59]: Man skulle jo tru at det var kjempestor armod når det gjelder sjukehusene i dette landet. Det er faktisk ikke tilfellet. Når jeg er ute og går, eller når jeg får brev, mailer og telefoner, får jeg faktisk også mange henvendelser om hvor flott folk synes vårt helsevesen er.

Det er klart at det er utfordringer, men den virkelighetsbeskrivelse som Fremskrittspartiet her prøver å framstille som et generelt bilde av sjukehusvesenet i Norge, at det er dårligere pasienttilbud, er da ikke riktig! Vi kan behandle mange flere sjukdommer og mange flere folk enn vi noensinne har gjort, f.eks. folk med hjerteinfarkt, som det før ikke var en bestemt aldersgrense for operasjon av, men som en ikke kunne opereres for oppe i en viss alder på grunn av teknologien – i dag er det faktisk ingen aldersgrense – eller døve, som før måtte forbli døve, men som en i dag kan operere inn en liten dings bak øret på. Det er jo bra, og det gjør at folk kommer i kø.

Det er heller ikke riktig at ventetidene har økt noe voldsomt, det er bare en liten justering på to-tre dager. Det mener jeg er helt normale svingninger.

Så er det galt at vi har satt en stopper for all bruk av privat virksomhet (presidenten klubber) – det er ikke riktig!

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve – til oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [10:23:17]: Å gi helseforetakene en sunn og bærekraftig økonomi og befolkningen et godt tilbud betyr at det må tas strukturelle grep. Statsråden har så langt ikke maktet det.

Vi får nå et lønnsoppgjør som sammen med mangelen på strukturelle grep bidrar til at helseforetakene vil få større økonomiske problemer. Dette betyr at løftene som statsministeren gav i valgkampen, ikke kan gjennomføres som lovet.

Statsministeren lovet at bygging av nytt sykehus i Molde og ny barneavdeling i Ålesund kunne igangsettes dersom foretakene maktet å komme i balanse. Det har de gjort. Hva vil statsråden gjøre for å overholde løftet fra valgkampen om nye Molde sykehus og ny barneavdeling i Ålesund?

Statsråd Sylvia Brustad [10:24:07]: Det er ingen endring i de valgløftene, og Helse Midt-Norge har mer enn noen annen region i landet fått penger til å investere, bl.a. fordi vi der er i gang med Norges største landbaserte byggeprosjekt ved St Olavs Hospital, som kommer til å bli et framstående, flott sjukehus.

Det planlegges for et nytt sjukehus i Molde. Det kommer. Det planlegges også for en ny barneavdeling i Ålesund. Det kommer.

Men Helse Midt-Norge har de rammer de har, til disposisjon, som alle andre regioner i dette landet, og de har prioritert St Olavs Hospital som nr. 1, to DPS-er som nr. 2

og så Molde og Ålesund. Så det kommer. Det er ikke stopp i planlegginga av sjukehuset i Molde.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:24:54]: Komitehøringen etter statsrådens redegjørelse om den økonomiske situasjonen ved sykehusene har bekreftet at store omstillinger, avvikling av pasienttilbud og nedleggelse av avdelinger og sykehus er i gang. De private ideelle sykehusene er også i en enorm skvis.

Hvis det skulle vise seg at vi får et lønnsoppgjør som blir så høyt som 7 pst., er det selvfølgelig til glede for de ansatte, men de ideelle private sykehusene vil få en ekstra byrde oppå en allerede helt og totalt u håndterlig situasjon, nemlig økte pensjonsutgifter, noe statsråden kjenner godt til.

Her har statsråden lovet at man skulle følge opp fra Regjeringens side. Så langt har vi ikke fått en løsning, og det er urimelig, som også de private sykehusene selv sier, at de må vente helt til revidert før de vet dette. I tillegg kan det altså komme et enormt høyt lønnsoppgjør. Hvordan i all verden har Regjeringen tenkt at man skal løse dette også for de private sykehusene? Eller: Hvordan vil man løse det – for de må få tilført midler, dette klarer de ikke å håndtere selv?

Statsråd Sylvia Brustad [10:26:04]: For det første vil jeg si at svært mange av de private ideelle sjukehusene vi har, gjør en veldig stor og flott jobb, og vi er avhengige av dem. Veldig mange pasienter er avhengige av den jobben de gjør.

Når det så gjelder spørsmålet om pensjonsutgifter, har jeg sagt tidligere, som representanten kjenner til, at Regjeringa jobber også med det, og vi kommer tilbake seinest i revidert nasjonalbudsjett. Det er om en måneds tid, og jeg har ikke noe svar utover det i dag.

Når det gjelder lønnsoppgjøret, vet også representanten Dāvøy, som har vært på begge sider også når det gjelder lønnsoppgjør, både i regjering og i fagforening, at det er noe som statsråder verken kan eller bør svare på i den tida vi nå er inne i.

Presidenten: Lars Sponheim – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Sponheim (V) [10:26:44]: Mitt oppfølgingsspørsmål går til finansministeren, siden spørsmålet handler om konsekvenser av lønnsoppgjøret for sykehus, og også utover det. Jeg mener ganske bestemt at det er krevende nok for våre forhandlere i både stat og kommune å finne en løsning, om de ikke skal få beskjed fra Stortinget, slik vi har sett synspunkter om i dag, om at de bare må øse ut, for staten betaler.

Det er blitt et resultat i privat sektor på 5,6 pst. Budsjettet sier 5 pst. økning. Det tror jeg er til å leve med. Like fullt er lønnsoppgjøret krevende, og også konsekvensene, fordi vi kanskje står ved et knekkpunkt i norsk økonomi,

hvor priser og kanskje renter kan tas som konsekvenser av et for stort lønnsoppgjør.

Jeg synes det er på tide at finansministeren får anledning til å holde en moderasjonsappell i Stortinget. Herved er anledningen gitt, finansminister!

(Munterhet i salen)

Statsråd Kristin Halvorsen [10:27:44]: Jeg er så lykkelig over at jeg kan stole på representanten Sponheim, for nå har jeg sittet bak her en stund uten å ha mulighet til å påpeke det som var nettopp et av hans poeng i spørsmålet.

Det er da ingen som i alvor kan mene at helseministeren kan stå her og si: Nei, nå må bare sykehusene forhandle, vi tar regningen. Det er helt umulig, det skjønner alle, det går ikke an.

Det er riktig som representanten Sponheim sier, at det er et krevende lønnsoppgjør vi nå står foran. Privat sektor er enig om en ramme på 5,6 pst., og kravene vi så langt ser i offentlig sektor, ligger betydelig høyere enn det. Jeg skal selvfølgelig ikke gå inn og kommentere enkeltheter i det oppjøret som er, men jeg tror det er klokt at man ser noe tilbake i forhold til den lærdommen vi har fra 2002 og 2003, da man var på slutten av en høykonjunktur, og da man fikk en smell som betydde at man mistet over 30 000 arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor. Det er den advarselen som må gå til alle, for det er realiteten.

Vi vet ikke helt hvordan denne høykonjunkturen flater ut, men utfordringen er der.

Presidenten: Da må appellanten gå og sette seg (munterhet i salen), for nå går vi over på neste hovedspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:29:15]: Jeg har et spørsmål til helseministeren.

En eldre dame som ble lagt inn på sykehuset igjen kort tid etter at hun var utskrevet, ble møtt med følgende: «Deg har vi ventet på» – underforstått: De forventet en rask reinnleggelse. Denne uttalelsen vitner om at eldre pasienter skrives ut fra sykehusene uten at de har fått den behandling de trenger, eller får tilstrekkelig behandling og omsorg når de kommer hjem. En bydelsoverlege i Oslo sa det slik til Aftenposten forleden:

«Vi har mange graverende og sjokkerende eksempler på eldre, syke mennesker som skrives ut fra sykehusene, uten etter vår mening å være ferdig utredet eller behandlet.»

Det er rett og slett umenneskelig.

En undersøkelse fra Akershus universitetssykehus viste at ti pasienter døde samme dag som de ble sendt hjem, og 40 døde den første uken. Undersøkelsen dokumenterer at syke eldre blir sendt fram og tilbake mellom sykehus og sykehjem.

Fokus på økonomi i sykehusene styrer pasientstrømmen. Presset om rask utskrivning øker, og dette rammer særlig de sykeste eldre. Dagens finansieringssystem fokuserer i for stor grad på effektivitet gjennom antallet behandlede pasienter framfor kvalitet. Dette rammer også samhandlingen mellom sykehus og kommune.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Hva vil statsråden gjø-

re for å forhindre at de sykeste eldre blir kasteballer – eller skal vi si fortsetter å være kasteballer – mellom nivåene i helsetjenesten?

Statsråd Sylvia Brustad [10:30:42]: Eldre mennesker skal ikke være kasteballer i vårt helsevesen. Jeg er klar over, som representanten Dāvøy, at det dessverre finnes eksempler på det. Jeg tror en av de aller største utfordringene vi står overfor i helsetjenesten, er at vi greier å få til samhandlinga mellom primærhelsetjenesten, fastlegene, sjukehjemmene og sjukehusene.

Jeg er opptatt av at folk sjølsagt ikke skal skrives ut før de bør skrives ut. Men det er heller ikke sånn at eldre pasienter trenger å skrives inn hvis de ikke må det. I dag er det en situasjon hvor jeg er helt sikker på at mange eldre pasienter som ligger på sjukehjem og er svært syke, en god del kanskje også døende, blir lagt inn på sjukehus når de heller burde ha fått lov til å avslutte livet sitt på sjukehjemmet, og fått behandling og en verdig oppfølging der.

Jeg synes Akershus universitetssykehus er et godt eksempel på hvordan det kan gjøres. De har opprettet en kontaktelefon som alle sjukehjem i Akershus kan ringe til og si f.eks.: Harry Hansen, 89 år, er nå så sjuk, hva skal vi gjøre? I svært mange tilfeller kan pasientene bli liggende på sjukehjemmet og slippe å bli kjørt inn til Ahus, med de følger slike forandringer fører til for eldre mennesker. Så jeg tror det også ligger veldig mye i å greie å behandle og hjelpe særlig eldre mennesker på sjukehjem og i kommunene der de hører hjemme. Det er denne samhandlinga vi er nødt til å få enda bedre til.

Regjeringa har, som representanten sikkert kjenner til, inngått en avtale med Kommunenes Sentralforbund på nasjonalt plan. Vi forutsetter at det skjer også på lokalt plan i alle fylker og ved alle sjukehus og med alle kommuner. Man må finne praktiske løsninger som gjør at vi ikke opplever slike situasjoner som i det eksemplet som representanten Dāvøy her har. Det er vi helt enige om.

Laila Dāvøy (KrF) [10:32:33]: Realiteten er at dette skjer over hele landet. Det er fint at noen sykehus i Oslo kanskje har funnet en løsning på dette, og vi kan vel finne en del gode eksempler andre steder. Men det er altfor mange eldre som opplever dette hver eneste dag.

Nå har også statsråden ved flere anledninger forsikret om at prioritering helt ned på avdelingsnivå på sykehuse- ne når det gjelder lønnsomme/ulønnsomme pasienter, ikke skal forekomme, men det vitner om det motsatte, at syke eldre mennesker blir skrevet ut for tidlig. De syke eldre må få den behandlingen de trenger. Det trengs økt kompetanse om sykdom hos eldre på alle nivå i spesialisthelsetjenesten i kommunene. Men det er også behov for å ta en rekke nye styringsgrep, og flere styringsgrep er det som statsråden viser til akkurat nå.

Regjeringen varslet i omsorgsmeldingen, som kom for halvannet år siden, at de i 2007 ville presentere en handlingsplan for styrking av spesialisthelsetjenester for eldre mennesker, og at de ville følge opp finansieringen av planen i statsbudsjettet for 2008. Mitt spørsmål er om

statsråden kan gjøre rede for hvor denne satsingen ble av.

Statsråd Sylvia Brustad [10:33:41]: Den kommer, og det vil også komme både flere og, jeg vil si, bedre styringsgrep for å få til samhandlinga enn det som er tilfellet i dag.

Jeg synes noe av det beste eksemplet vi har i tillegg til måten Ahus har gjort det på – og vi har mange andre gode eksempler også – er Søbstad i Trondheim, som jeg er helt sikker på at representanten Dāvøy kjenner til. Mange eldre pasienter får god oppfølging og behandling der, som gjør at flere overlever og får en mer verdig behandling enn det de ville ha fått på sjukehus. Jeg tror vi trenger flere sånne steder, og Regjeringa ser nå også på hvordan vi kan lære av det og få flere sånne ellers i landet.

Så vil jeg bare gjenta at det å bruke den innsatsstyrte finansieringa ned på avdelingsnivå, slik det har skjedd ved noen sjukehus, ikke er i tråd med regelverket. Det blir skjerpet inn overfor sjukehusene. Og sjølsagt er det sånn at eldre pasienter som alle andre skal få veldig god og likeverdig behandling og slippe å være kasteballer. Men der har vi en utfordring.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Åse Gunhild Woie Duesund.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [10:34:56]: En pasient på nesten 90 år med Alzheimer ble plutselig sendt hjem fra sykehuset til et tomt hus enda både fastlegen og sykehuslegen mente at pasienten ikke var i stand til å klare seg selv. Resultatet av slikt blir ofte en forverring av sykdommen og ytterligere behov for behandling og omsorg. En slik praksis skaper utrygghet både hos pasienten og hos pårørende og viser tydelig at vi har behov for en verdighetsgaranti, en garanti som sikrer at eldre sykes behov blir prioritert først. Dette har statsråden vært enig i og forpliktet seg på. Så mitt spørsmål til helse- og omsorgsministeren er helt konkret: Når kommer verdighetsgarantien?

Statsråd Sylvia Brustad [10:35:47]: Jeg kan bekrefte at vi sjølsagt står ved det forliket vi har inngått bl.a. med Kristelig Folkeparti, og jeg er veldig glad for det. Det gjelder også på dette punktet. Regjeringa jobber med det akkurat nå, så jeg kan ikke i dag si nøyaktig dato, men vi skal komme så fort vi overhodet er klar for det.

Så til det eksemplet som representanten har om den 90 år gamle personen. Igjen: Det er sjølsagt ikke slik det skal være. Det må være helt klart. Derfor er det også så viktig det tilskuddet som Regjeringa foreslo, og som Stortinget har gitt sin tilslutning til, for å bygge flere sjukehjem og også flere korttidsplasser. For det virker ganske åpenbart, uten at jeg kjenner det eksemplet, at vedkommende – i den grad en ikke heller kanskje burde ha blitt behandlet i kommunen, men hvis en måtte på sjukehus – i hvert fall burde vært utskrevet til et sjukehjem, eventuelt en korttidsplass, og ikke blitt sendt hjem til et tomt hus. Det betyr at vi trenger flere korttidsplasser, og flere langtidsplasser, og derfor er det nye tilskuddet som kommunene kan

søke på, også et veldig positivt tilskudd for å få det på plass.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:36:53]: Jeg er 100 pst. enig med statsråden i at det er viktig å få bedre samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene, og særlig med tanke på at vi i dag mest sannsynlig skriver for mange personer inn på sykehus, bl.a. fra sykehjemmene. Årsaken til det er bl.a. at vi ikke har nok kompetanse ute i de enkelte sykehjemmene for å kunne ivareta pasientene på en skikkelig måte der. I tillegg er det slik at når en pasient er inneliggende på sykehjem, må kommunen og sykehjemmet dekke medisinerutgifter, men er pasienten på sykehus, er det helseforetaket som må ta de utgiftene når pasienten er inneliggende der. Ergo er det faktisk en situasjon der vi har manglende kompetanse ute i kommunene samt et finansieringssystem knyttet til disse tjenestene som taler imot at vi setter i gang og gjør en enda bedre jobb i det enkelte sykehjem. Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil man i den dialogen man har med KS, og også i statsapparatet, se på det som har å gjøre med finansieringssystemet her, slik at man ikke har noe som er motstridende, holdt jeg på å si, men det man faktisk ønsker her?

Statsråd Sylvia Brustad [10:38:04]: Jeg kan bekrefte at vi nå ser på mange ulike forslag og ordninger for å få til det vi kaller det sømløse tilbudet, slik at pasientene ikke skal merke om de er her eller der, hadde jeg nær sagt, men at vi sikrer gode tilbud i alle ledd, og at samhandlinga går smertefritt.

Så er jeg helt enig med representanten Nesvik – jeg trur en av de største utfordringene vi har på dette området, er at det er for mange eldre som havner på sykehus som burde ha blitt behandlet på sykehjemmet og i kommunen. Da trengs det kompetanse, og det er helt klart – og det vet jeg også vi er enige om – at legetjenestene i sykehjem må styrkes. Derfor har vi nå bedt om å få en oversikt fra alle fylker og kommuner over hvordan det står til, hvilke grep vi bør gjøre for å få flere leger inn der, slik de har fått til på Røde Kors-sykehjemmet i Bergen – fantastisk opplegg. Det bør vi ha mer av i hele landet, og får vi til det, og får vi til en bedre link med sykehusene – og jeg er optimistisk der, igjen eksemplet med Ahus – vil vi også greie å sørge for både en mer verdig situasjon og bedre behandling for de eldre, der de slipper å bli dratt ut og inn av sykehus, slik situasjonen er for veldig mange i dag.

Presidenten: Inge Lønning – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Lønning (H) [10:39:19]: Det er ikke så vanskelig å bli enige om problembeskrivelsen, og jeg er helt enig med statsråden i at problemet kanskje er at altfor mange eldre skrives inn, og ikke at de skrives ut. Men spørsmålet blir jo da: Hvorfor skjer dette? Svaret på det er jo åpenbart, det er fordi det er på sykehusene legene finnes. Det er trengsel av leger i våre sykehus, og legene finnes

ikke der hvor de eldre finnes, og der hvor det er bruk for den medisinske kompetansen. I overveiende grad skyldes jo alle disse transportene til sykehus fraværet av adekvat medisinsk kompetanse der pasienten befinner seg. Et helt enkelt grep som Høyre har foreslått, vil jeg gjerne høre statsrådets kommentar til nok en gang: Hvorfor kan man ikke få gjort noe med et så enkelt fenomen som lønnsgapet mellom leger som arbeider i sykehjemssektoren, og leger som arbeider i sykehus? Kunne ikke det i det minste være et grep?

Statsråd Sylvia Brustad [10:40:30]: Jeg vil heller ikke på dette punktet uttale meg om lønsspørsmål, bortsett fra at jeg vet at det er en utfordring. Så har de gjort noe veldig interessant i Helse Vest, for det har jo vært en situasjon hvor flere sjukehus har ansatt bl.a. flere leger enn det de har hatt penger til, og vi har også sett at en del ikke har forholdt seg til de nasjonale rammer for hvor mange leger som skal ansettes i sjukehus. Det er nå strammet inn i Helse Vest. Det har medført at en har fått fylt opp mange ledige fastlegehjemler, bl.a. i Sogn og Fjordane, som før stod tomme. Så vi jobber nå med å få strammet inn ved sykehusene, få flere ut i kommunene og flere inn i sykehjem. Jeg trur også at ett grep av flere på dette området er det som det nå er gitt tilslutning til, nemlig at leger i turnustjeneste også må ha praksis på sykehjem. Vi håper og trur at det også vil være ett av mange bidrag for at flere skal finne arbeidsoppgavene der interessante.

Presidenten: Gunvald Ludvigsen – til oppfølgingsspørsmål.

Gunvald Ludvigsen (V) [10:41:42]: Vi hører i denne debatten at eldre blir kasteballar, eldre blir svingdørspasienter, og vi hører stadig om uverdige situasjoner. Og så er vi alle enige om samhandling – det er vi så enige om, og det er jo det store mantraet i denne debatten. Vi vil, vi vil, men vi får det altså ikkje til – vi får det iallfall ikkje til å fungere godt nok. Statsråden har i dag vore inne på forskjellige ting, men her må det vel nokre strukturelle grep og nokre sterkere incentiv til for å få til dette som vi alle er enige om skal skje. Så hovudspørsmålet mitt her er: Kva vil statsråden gjere for å få til ei reell samhandling mellom spesialist- og primærhelsetenesta, og få til verkeleg heilskaplege pasientforløp eller, som statsråden sjølv var inne på, ei verkeleg saumlaus teneste?

Statsråd Sylvia Brustad [10:42:44]: Jeg er nok litt mer optimistisk enn representanten Ludvigsen, for jeg vil si at vi skal få det til. Men vi er ikke helt i mål i dag, og derfor mener jeg at det også må være mer trykk på det. Det er derfor vi nå går gjennom ulike ordninger for å se på hvordan vi kan gjøre dette enda bedre, og også på det området kanskje kan styre noe mer. I tillegg til det som mange nå allerede har vært inne på, å styrke kompetansen i kommunene, som jeg mener er noe av det viktigste vi kan gjøre, ønsker Regjeringa også å styrke innsatsen med mer ambulante team. Vi ønsker å få flere distriktsmedisinske sentre som er nærmere der folk bor. Det vil også hjelpe

re pasienter, og vi mener også at våre lokalsjukehus, som vi har mange av – og alle de skal bestå – i større grad bør ta seg av eldre pasienter enn det som er tilfellet ved noen sjukehus i dag. Men det helt grunnleggende, trur jeg, på dette området er at vi må sørge for at de som trenger hjelp og behandling, og i dette tilfellet eldre, sjuke mennesker, får god behandling der de er, slik at de slipper å flytte så mye inn og ut fra sjukehus.

Presidenten: Vi går over til neste hovedspørsmål, som kan bli det siste – det spørres hva Sponheim er i stand til å dra opp!

Lars Sponheim (V) [10:44:02]: Takk for det, president!

Mitt spørsmål går til statsråd Halvorsen.

Det er en uke siden vi var ferdig med lønnsoppgjøret i privat sektor i LO–NHO-området, og det lønnsoppgjøret brakte også avgjørende avklaringer når det gjelder AFP og framtidig endelig utforming av pensjonssystemet vårt. Det er grunn til å si at vi skal være lykkelige i dette landet over at vi har fått på plass en omfattende pensjonsreform som gir innsparinger for neste generasjoner på en måte som ser ut til å skje med harmoni og ro og bred oppslutning. Det er grunnleggende bra.

Men så må vi i ettertid gjøre oss noen refleksjoner over om dette er det bærekraftige systemet vi skal basere oss på videre. Det er slik at da Pensjonskommissjonen i sin tid la fram sin innstilling, var en opptatt av å legge det statlige bidraget i AFP inn i den allmenne pensjonsordningen, som gjorde at det staten bidrar med, det alle skatteborgerne bidrar med, skal også alle få nytte av.

Så ble det slik at løsningen, den som også jeg og deler av opposisjonen i Stortinget er med på, baserte seg på et pensjonsforlik hvor en aksepterer en AFP-ordning som går til noen. Der var vurderingen at det nok var nødvendig for å få den nødvendige ro og stabilitet rundt et slikt system. Det ville vært politisk umulig å få til noe annet.

Så er det også slik at det som skjedde i forrige uke, har ført til at det er kommet ytterligere statlige bidrag til den AFP-ordningen som altså betales av alle, men ikke mottas av alle. Det reiser mange prinsipielle spørsmål, om det er bærekraftig over lang tid at det kun er de organiserte innenfor LO–NHO-området som skal kunne trekke veksler på alle borgeres penger gjennom statskassen, eller om en bør videreutvikle dette til å gjelde flere. Mitt spørsmål til statsråden er: Ser hun ingen prinsipielle betenkeligheter med at vi nå bruker, etter dette oppgjøret, så mye statlige penger til en AFP-ordning som går utelukkende til de fagorganiserte?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:46:04]: Jeg er veldig glad for at representanten Sponheim har en så nyansert og analytisk tilnærming til dette spørsmålet. Han startet vel med en språkbruk rundt den avtalen som er inngått mellom partene i arbeidslivet, og brevet fra statsministeren til den, med et helt annet desibelnivå.

Jeg er enig med representanten Sponheim i at vi skal være veldig godt fornøyd med å ha fått på plass en pen-

sjonsreform. Det er mange krevende spørsmål som gjenstår i den forbindelse. Ett av de krevende spørsmålene var AFP. Da synes jeg at opposisjonen også skal glede seg over at den løsningen som nå har kommet på plass, er hovedgrepet. Det mest kostnadskrevende er den innfasingen som man gjør i forbindelse med levealdersjusteringen, som dreier seg om folketrygden, og som kommer alle pensjonister med rettigheter i folketrygden til gode. Det er der hovedsporet og hovedgrepet i den løsningen man er kommet fram til, er.

Representanten Sponheim har rett i at i denne løsningen ligger statlige påslag – 80 milliarder kr på folketrygden og 14,5 milliarder kr på AFP. Dette er kostnader som fordeles over 40 år. Den største kostnaden på et enkelt år til dette påslaget på AFP er ca. 700 mill. kr.

Den diskusjonen som Sponheim drar opp, om man er tjent med et system der staten er bidragsyter til en ordning som ikke omfatter alle pensjonister, men de organiserte delene av arbeidslivet, slik som AFP gjør, synes jeg er en rimelig og viktig diskusjon å ta opp. Men jeg tror vi i Norge er godt tjent med å ha et så nært samarbeid mellom partene i arbeidslivet og staten. Vi har mange fordeler igjen av det, f.eks. når det gjelder hvordan vi utvikler den nordiske velferdsmodellen, som vi tjener på alle sammen.

Lars Sponheim (V) [10:48:14]: Jeg takker for svaret, som gir grunnlag for interessante refleksjoner. Jeg skal ikke dvele ved at jeg som partileder i Venstre har lært av SVs partileder at som leder for et lite parti er det av og til nødvendig å stå på en taburett for å få ordet, for så å framføre gode resonnerer.

Jeg har likevel lyst til å utfordre statsråden på den videre utvikling, for jeg mener at AFP og den ro og ramme vi ser ut til å få rundt pensjonsforliket nå, er det viktig å ta vare på. Det vil Venstre være opptatt av. Og så får vi se hvordan vi går videre. Jeg tror at et bærekraftig system må baseres på at statlige AFP-bidrag må utvides til å kunne gjelde alle i dette landet, og at det vil bli et viktig tema framover. Jeg har registrert på reaksjoner fra andre partier at det synes å være ganske bred oppslutning om at også ikke-organiserte, næringsdrivende, bønder osv. bør ta del i dette fellesgodet. Venstre vil arbeide for det, og det kan se ut som om det er et flertall, kanskje også i dagens storting, for å arbeide for en slik utvikling. Vil også SVs leder være med på å arbeide for en slik utvikling framover?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:49:18]: Jeg er veldig godt fornøyd med at representanten Sponheim har fått kommet seg ned fra taburetten, på mange vis. Det gjør også muligheten for å føre en skikkelig pensjonsdebatt videre framover nå mer interessant.

Jeg mener, og det var vel det som var erkjennelsen fra opposisjonspartiene også da man inngikk pensjonsforliket i Stortinget, at man var tjent med en AFP-ordning knyttet til pensjonsforliket. Det er det som Regjeringen nå har innfridd gjennom det brevet som statsministeren har skrevet til partene. Jeg mener at det samarbeidet som har vært mellom myndighetene og organisasjonene i denne sammenhengen, at vi har et godt, organisert arbeidsliv, at

vi har AFP, at vi har fradrag for utgifter til fagforeningskontingenten, er en god investering i et arbeidsliv, som vi alle sammen tjener på i Norge. Så skal selvfølgelig ikke jeg forhindre noen i å ta den diskusjonen om AFP videre, men i SV er det bred oppslutning om den AFP-ordningen vi har i dag.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Leif Helge Kongshaug.

Leif Helge Kongshaug (V) [10:50:36]: I løpet av noen få kvelds- og nattetimer fikk LO på plass en historisk, gullkantet avtale for sine medlemmer, selvfølgelig til glede for LO, men kanskje også til overraskelse for mange.

En ting er at det ble en kostbar natt for storsamfunnet, som skal betale regningen for en del av landets arbeidstakere, de LO-organiserte. En annen sak er forholdet rundt organisasjonsfrihet, som er et viktig element i et moderne demokratisk samfunn. Regjeringen har nå inngått en avtale som tilsier at skal en nyte godt av og delta i velstandsutviklingen som pensjonist, må en som arbeidstaker være organisert. Ser statsråden betenkeligheter med den inngåtte avtalen med tanke på det grunnleggende, demokratiske prinsippet som organisasjonsfrihet er?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:51:31]: Jeg mener at det bildet som nå gis av den løsningen man har kommet fram til når det gjelder AFP, er veldig fortegnert. Det er fordi 80 milliarder kr dreier seg om å endre hvordan vi innfører levealdersjusteringen. Det kommer alle pensjonister som har rettigheter i folketrygden, til gode. Det har ingen ting med å være organisert og ikke-organisert å gjøre. Det er kostnader som fordeles over 40 år, og det er for å bygge en bru mellom det gamle og det nye pensjonssystemet. Det er altså ikke noen særfordel for noen organiserte i det hele tatt.

Så har man lagt på et påslag på AFP. Verdien av det, slik som det nå ligger, er 14,5 milliarder kr fordelt over 40 år. Jeg forstår at noen kan reise de prinsipielle problemstillingene rundt dette, at staten bidrar til en ordning som parter i arbeidslivet har framforhandlet. Men jeg tror vi er tjent med det. Jeg tror vi er tjent med et system der man har fordeler som fagorganisert.

Presidenten: Jan Tore Sanner – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:52:45]: Uansett hvordan finansministeren vrir og vender på dette, så innebærer lønnsoppgjøret at norske skattebetalere må ut med rundt 100 milliarder kr ekstra i løpet av de kommende år. Det er en beslutning som reelt sett tas av partene i arbeidslivet, ikke av regjering og storting. Mener statsråden at det er en fornuftig måte å prioritere skattebetalernes penger på?

Nå har vi i debatten i dag hørt ønske om å prioritere mer penger til sykehus og helsevesen. Vi har i andre debatter hørt ønsket om å prioritere mer penger til veier og jernbane. Vi har i andre debatter igjen hørt ønsket om å prioritere penger til kunnskap og skole. Ville finansmi-

nisteren, hvis hun stod helt fritt og kunne disponere 3–5 milliarder kr ekstra på et år, prioritert den AFP-løsningen, og da inkludere de 80 milliardene, eller ville hun prioritert fattigdomsbekjempelse, helsevesen, kunnskap og veier?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:53:56]: Jeg er veldig overrasket over tonen fra Høyre i denne diskusjonen, fordi man legger opp til en argumentasjon som ikke kan ende med noen annen konklusjon fra Høyres side enn at man går imot det som nå ligger på bordet. Det må jeg si jeg undrer meg over, hvis det er sånn at Høyre kommer til å stille seg på utsiden av dette.

Jan Tore Sanner (H) [10:54:17]: Statsråden kan svare på spørsmålet.

Statsråd Kristin Halvorsen [10:54:18]: Ja, det skal jeg komme til. Det er riktig at det vi nå har fått på plass, har en kostnad. 100 milliarder kr høres enormt mye ut, men det skal fordeles på 40 år. Og det er jo ikke slik at dette blir en merutgift i forhold til dagens pensjon, men det blir en mindre innsparing i forhold til den pensjonsreformen som ligger der. I sum betyr det at det frigjør midler til fordeling på andre velferdsordninger, men ikke minst har man nå bred oppslutning om et pensjonssystem som gjør at mange arbeidstakere som i dag ikke tjener én krone på å stå lenger i jobb, vil gjøre det, og den arbeidskraften trenger vi for å lage et godt velferdssamfunn.

Presidenten: Robert Eriksson – til oppfølgingsspørsmål.

Robert Eriksson (FrP) [10:55:07]: Jeg vil tilbake til selve spørsmålet til Sponheim. For i forbindelse med lønnsoppgjøret og det forliket som ble inngått, eller enigheten mellom partene og staten, vil alle fagorganiserte få en tilleggspensjon på 0,314 pst. når de blir 62 år. Synes finansministeren det er rettferdig og solidarisk at alle fagorganiserte skal få en tilleggspensjon? Tjener man 300 000 kr, får man en tilleggspensjon bare man er fagorganisert på 38 000 kr i året, mens de som er uorganisert, må betale regningen. Er det rettferdig at vi skal ha to opptjeningsregler i det nye pensjonssystemet?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:55:55]: Det grunnleggende spørsmålet som stilles her, er om det er rimelig å ha en AFP-ordning som ikke bare betales av partene i arbeidslivet, altså arbeidsgivere og arbeidstakere, men der staten også bidrar.

Nå vil jeg igjen understreke at alle som har rettigheter i folketrygden, er de største vinnerne av det forliket som er inngått. Det er fordi denne endringen eller innfasingen av levealdersjusteringen, som er litt mykere nå enn den var før, kommer alle til gode. At vi så har en ordning med AFP, mener jeg dreier seg om hvorvidt vi er tjent med et arbeidsliv som er organisert, og svaret på det er etter min mening, etter regjeringens mening og etter SVs mening at det er vi. Det handler om mange ting. Det handler om hvordan vi organiserer lønnsoppgjør, det handler om hvor-

dan vi gjennomfører forhandlinger, det handler om hvilken fordel vi som samfunn har av et godt organisert arbeidsliv.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:57:02]: Det var jo snakk om taburetter i hovedspørsmålet. Noen vil vel kanskje si at Regjeringens bidrag i AFP-saken også var et bidrag for å holde noen på taburettene litt lenger, men det skal ikke jeg si noe nærmere om.

Jeg syntes det var interessant at finansministeren åpnet for at det er noen dilemmaer knyttet til at forskjellen på de som går av med AFP, og de som ikke kan gjøre det, kan bli så stor at det kan rokke ved oppslutningen om og legitimiteten til hele pensjonssystemet. Og det er jo ikke så rart hvis man har arbeidet i 40 år uten mulighet for tariffavtale og ser at man taper titusenvis av kroner ved ikke å ha hatt det, og ikke hatt mulighet til AFP, samtidig som man skal betale via skatteseddelen for dem som faktisk kan det. Så mitt spørsmål til finansministeren er: Når hun ser dette dilemmaet, hvordan vil Regjeringen følge opp nærmere for å se på om dette også bidrar til å svekke den samlede legitimitet til pensjonssystemet?

Statsråd Kristin Halvorsen [10:58:09]: Representanten Syversen drar meg altfor langt. Jeg synes det må være rimelig å være med i en diskusjon og tillate seg å gjøre noen refleksjoner rundt det. Men jeg har vært veldig, veldig klar på at jeg mener vi er tjent med et godt organisert arbeidsliv, og i sum er tjent med en AFP-ordning som ikke bare finansieres av partene i arbeidslivet, men der staten også gir sitt bidrag. Jeg mener det er legitimt at vi har den diskusjonen, at det stilles spørsmål rundt det.

Det jeg vil oppfordre folk til, er å jobbe for et stadig mer organisert arbeidsliv, sørge for at man er del av en fagforening og har en tariffavtale der man jobber. Vi har veldig mange fordeler med det når det gjelder arbeidstakerrettigheter, når det gjelder trygghet i samfunnet, når det gjelder de smitteeffektene det har ved at det er en sammenheng mellom arbeidstakerrettigheter og hvordan man følger opp moms og skatt og alle disse tingene. Alt det er jo en del at det spleiselaget som den norske velferdsstaten er.

Presidenten: Det blir et hovedspørsmål til.

Ulf Leirstein (FrP) [10:59:31]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Jeg har registrert at ved inngangen til denne stortingsperioden var finansministeren en av dem som virkelig snakket varmt om at man i denne perioden skulle gjøre noe spesielt for å bekjempe fattigdom i Norge.

Jeg tror absolutt at finansministeren var ærlig på at dette hadde hun et oppriktig ønske om. Men så i løpet av perioden har finansministeren sagt at det å bekjempe fattigdom i Norge og utrydde fattigdom nå tydeligvis ikke er noe man regner med man skal klare, men at det allikevel skal være viktig som et mål.

Det er ikke veldig mange ukene siden vi i denne sal behandlet en sak hvor Fremskrittspartiet fremmet en rekke forslag for å lette situasjonen for mange gjeldsofre i Norge og bedre stillingen for skattytere i forhold til saker mot ligningskontorene, hvor mange får store problemer og også kommer i en gjeldsfelle.

Vi vet at mange minstepensjonister i dag har levevilkår som ligger under det som EU sier er fattigdomsgrensen. Vi har rundt 300 000 aldersminstepensjonister og unge uføre som sliter med å klare å betale regningen, klare høye boutgifter, osv.

Totalt sett har Fremskrittspartiet i denne sal fremmet en rekke forslag, bl.a. senest nå i høst, om å øke minstepensjonen til 2 G. Men alle de forslagene vi har fremmet, har regjeringspartiene konsekvent stemt ned. Nå nærmer vi oss det siste statsbudsjettet som denne regjeringen som i dag sitter, skal legge fram, og jeg er nysgjerrig på å vite: Når har man tenkt å komme med konkrete forslag og følge opp konkrete løfter for å bekjempe fattigdom? Er finansministeren fornøyd med den jobben man så langt har gjort, og hva kan hun peke på som i nevneverdig grad har blitt gjort for å bekjempe fattigdom i Norge og komme mange fattige i møte?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:01:30]: Jeg er, om mulig, enda mer opptatt av å bekjempe forskjeller og fattigdom nå enn jeg var for kun få år siden. Ikke minst når jeg ser hvordan toppledere i næringslivet nå tillater seg å melde seg ut av det store fellesskapet, ikke hører på noen og bidrar til at deres egne tillegg og ordninger gir dem lønnsøkninger og inntektsøkninger som andre bare kan drømme om, er jeg intenst opptatt av å understreke den verdien vi har i det norske samfunnet, hvor viktig det er at vi har et samfunn med små forskjeller mellom folk.

Når det gjelder å bekjempe fattigdom, gjør vi det med mange virkemidler. Det viktigste virkemiddelet er å sørge for at flest mulig får muligheten til å prøve seg i arbeidsmarkedet. Heldigvis har vi historisk lav arbeidsløshet som gir den muligheten, men det vil fremdeles være slik at mange ikke har sjanse til, uansett hvordan man tilrettelegger for en arbeidsdeltakelse, å delta der. Da dreier det seg om den viktige jobben som arbeids- og inkluderingsministeren nå gjør for å styrke sosialhjelpsklienters rettigheter når det gjelder sosialhjelp – det er på initiativ fra Sivilombudsmannen – og det dreier seg om på hvilken måte vi kan lage gode trygdeoppgjør. Det forrige trygdeoppgjøret var et veldig godt trygdeoppgjør. I tillegg skulle man jobbe videre med både minstepensjon og unge uføre.

Så dreier det seg selvfølgelig også om flere andre støtteordninger, f.eks. bostøtteordning og mange andre ting som er viktige for dem som sliter med dårlig råd. Jeg er veldig glad for at skatteetaten har vært en av de offentlige instansene som har hørt på folk som har kommet i skattegjeld fordi de ikke klarte å forholde seg til et skattekrav som i utgangspunktet kanskje var ganske lite, og der alle vinduskonvoluttene gikk i bøtta og de lot være å svare på telefonen. Nå driver skatteetaten oppsøkende virksomhet, ringer folk, kommer til avtaler. Det gjør at man kan forhindre den typen kriser som vi vet at mange kan komme i.

Ulf Leirstein (FrP) [11:03:37]: Det har på enkelte områder, som ministeren påpeker, blitt forsøkt gjort noe. Men det er de store grepene jeg etterlyser, for de store grepene mangler. Vi vet at de som jobber spesielt rettet mot fattigdom f.eks. her i byen, i Oslo, Fattighuset og andre, opplever en enda større tilstrømning av mennesker nå enn man gjorde for to og et halvt år siden, da denne regjeringen tiltrådte.

Det ble nevnt av ministeren at trygdeoppgjøret var godt. Det var det jo for så vidt. Men problemet er de mange års etterslep, hvor man henger igjen, og der har man store utfordringer, spesielt i forhold til gruppen aldersminstepensjonister og unge uføre, som har lite å klare seg med i et av verdens rikeste og også for så vidt dyreste land å bo i. Det ville kunne vært et enkelt grep f.eks. å øke minstepensjonen, som Fremskrittspartiet har foreslått, til 2 G for å lette denne gruppens hverdag. Det ville kostet noe rundt 2,5 milliarder kr. Jeg har registrert at ministeren er uenig i et slikt forslag ...

Presidenten: Nå må statsråden svare.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:04:42]: Jeg har vært med på et engangsløft for minstepensjonister tidligere i Stortinget, og det førte oss opp i følgende dilemma: Mange som hadde en liten tilleggspensjon som de hadde oppjent, særlig kvinner, mistet tilleggspensjonen og ble minstepensjonister. Det var veldig sårt for mange, og jeg fikk mange henvendelser den gangen som nettopp dreide seg om at et langt yrkesliv, men med forholdsvis liten inntekt ikke gav noen uttelling i pensjon. Og det er dilemma. Nå får vi et nytt pensjonssystem der minstepensjonistfella skal unngås, fordi man kan tjene opp pensjonspoeng uansett.

Det jeg synes er Fremskrittspartiets store dilemma i denne saken, er at Ulf Leirstein har vært ute og stilt ultimatum med hensyn til den økonomiske politikken, hvis det skulle bli et nytt flertall. Det har Siv Jensen avlyst. Så disse 2,5 milliardene ekstra som Leirstein har lyst til å gi til minstepensjonistene, aner vi jo ikke om det blir noe av. For hvis Høyre skal bestemme den økonomiske politikken, setter Høyre rammene. Og Høyre har aldri snust på å gjøre noe i nærheten av dette for minstepensjonistene. Da er jeg redd for at vi står igjen med skattelette til dem som har mye, istedenfor en eneste krone til minstepensjonistene. Så vi vil fortsette med gode trygdeoppgjør.

Presidenten: Det bli oppfølgingsspørsmål – først Gjermund Hagesæter.

Gjermund Hagesæter (FrP) [11:06:05]: Det er tydelig at dei tre sosialistiske partia var veldig fokuserte på kampen mot fattigdom før dei gjekk til val i 2005. Etterpå er den kampen blitt tona noko ned. No verkar det som om det er viktigare å gjere dei rike fattigare enn at dei fattige skal bli rikare. Det meiner eg er feil fokusering, fordi det hjelper veldig lite dei som har for lite å rutte med.

Noko av det som er problemet for dei fattige i Noreg, er det høge avgiftstrykket vi har. Der har heller ikkje Regjeringa gjort noko, tvert imot har dei auka avgiftene på

ei rekkje område. Drivstoffavgifta har auka, matmomsen er også auka, og enkelte tek også til orde for å auke matmomsen ytterlegare. Det medfører størst belastning for dei fattige.

Mitt spørsmål til finansministeren er: Ser ikkje finansministeren at høge avgifter og aukande avgifter gir størst problem for dei fattige og ikkje for dei rike?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:07:13]: For det første er jeg veldig uenig med Fremskrittspartiet i at det ikke har noen betydning hva man gjør når det gjelder f.eks. beskatning av de rikeste. Det er klart det har betydning hvis Fremskrittspartiet skulle få gjennomslag for å fjerne formuesskatten. Det ville gitt de hundre rikeste 7 mill. kr mer i året. Man måtte brukt trillebår for å få gitt alle de hundrelappene til dem som har mye. De pengene bruker vi nemlig til å omfordele og lage gode tjenestetilbud, og det handler om det spleiselaget vi har i det norske samfunnet.

Representanten Hagesæter er vel kjent med at vi holder oss på 2004-nivå når det gjelder skatt i denne stortingsperioden. Det betyr at vi omfordeler. Det betyr at hvis vi foreslår en grønn avgift, f.eks., økt – hvilket det finnes gode grunner for – letter vi andre skatter og avgifter ellers. Og det kommer folk med dårlig råd til gode, for det er nettopp dem «i bønn» som vi letter skatter og avgifter for. For eksempel er det sånn at 300 000, rundt halvparten av dem pensjonister, nå slipper formuesskatt, og mellom 800 000 og 900 000 har fått lavere formuesskatt med oss. Det er omfordeling i praksis og kommer dem som har lite å rutte med, til gode.

Presidenten: Svein Flåtten – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Flåtten (H) [11:08:29]: Finansministeren har nettopp lagt på bordet flere milliarder i økte årlige bevilgninger i lønnsoppjøret til en gullkantet pensjon til alle dem som er i jobb, særlig de LO-organiserte.

På utsiden av dette står de fattige – uten jobb, uten pensjonsrettigheter av særlig betydning – og ser at løftet fra Soria Moria om å avskaffe fattigdom ikke er i nærheten av å kunne innfris. Hva svarer finansminister og partileder Kristin Halvorsen når det gjelder denne prioriteringen, i møtet med de fattige?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:09:13]: Det er jo en åpenbar, planlagt misforståelse at ikke alle pensjonister får nytte godt av det som vi nå er blitt enige om. Også minstepensjonister vil nytte godt av at man gjennomfører en mer gradvis innføring av denne levealdersjusteringen framfor det som ellers lå der. Også de endringene som er gjort i forhold til pensjonsreformen når det gjelder årets lønnsoppgjør, kommer pensjonister, også minstepensjonistene, og de som har små pensjoner, til gode.

Så møter jeg selvfølgelig mange som er utålmodige i forhold til å oppnå mer når det gjelder å bekjempe fattigdom. Det er sånn det skal være, og vi strekker oss etter dette hele veien. Men jeg har ikke møtt en eneste en som

har ropt på Høyre. Det er ikke én som har sagt: Nei, nå synes jeg virkelig dere bør smelle til med noen skikkelige skatteletter til dem som har mye, for det vil bekjempe fattigdom. Tvert imot henger den store kampen mot økte forskjeller sammen med den jobben som gjøres for å bekjempe fattigdom, og der skal vi stå på for å gjøre det enda bedre enn vi har gjort nå. Men Høyre har ikke svart på det.

Presidenten: Da er den muntlige spørretimen over.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en del endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Line Henriette Holten Hjemdal til olje- og energiministeren, bortfaller, da spørreeren ikke er til stede.

Spørsmål 7, fra representanten Elisabeth Aspaker til utenriksministeren, tas opp av representanten Sonja Irene Sjøli.

Spørsmål 9, fra representanten Øyvind Halleraker til utenriksministeren, tas opp av representanten Peter Skovholt Gitmark.

Spørsmål 12, fra representanten Ine Marie Eriksen Sør-eide til forsknings- og høyere utdanningsministeren, tas opp av representanten Inge Lønning.

Spørsmål 13, fra representanten Sonja Irene Sjøli til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 16, fra representanten Svein Flåtten til samferdselsministeren, er overført til fiskeri- og kystministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 26, fra representanten Øyvind Korsberg til fornyings- og administrasjonsministeren, vil bli besvart av barne- og likestillingsministeren på vegne av fornyings- og administrasjonsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Fra representanten Line Henriette Holten Hjemdal til olje- og energiministeren:

«I desember 2007 bestemte Regjeringen seg for å droppe lagring av CO₂ fra testreanlegget på Mongstad fordi det ble for dyrt. I ettertid har det kommet opp forslag til løsning med langt lavere kostnader. Forslaget dreier seg om å ta i bruk eksisterende rørledning fra Trollfeltet til transport og lagring av CO₂ i Johansen-formasjonen.

Hva er statsrådens vurdering av en slik løsning for å få «månelandingsprosjektet» på sporet igjen og starte med transport og lagring fra testanlegget allerede fra 2011?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da representanten ikke er til stede.

Spørsmål 2

Fra representanten Torbjørn Andersen til olje- og energiministeren:

«Det totale vannkraftpotensialet i Norge er av NVE beregnet til 205,3 TWh. Av dette er 119,7 TWh-utbygget og 44,2 TWh er vernet mot vannkraftutbygging. Den gjestående vannkraftreserven er beregnet til rundt 39 TWh, som er et betydelig kraftpotensial. I en tid der fokus på miljøvennlig kraftproduksjon er stort, påligger det Norge et ansvar å vurdere landets utnyttede kraftreserve for miljøvennlig vannkraftproduksjon.

Hvordan ser Regjeringen på mulighetene for å bygge ut det resterende vannkraftpotensialet i Norge?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller, da representanten ikke er til stede i salen.

Spørsmål 3

Gunnar Kvasheim (V) [11:11:00]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Av artikkel i Bergens Tidende 31. mars går det frem at en ny kabelteknologi til overkommelig kostnad kan erstatte de tradisjonelle alternativene til luftspenn. Flere steder i landet er det planlagt fremføring av kontroversielle luftspenn. Det synes å være ulike syn i fagmiljøene på om den nye teknologien er et aktuelt alternativ til planlagte luftspenn.

Hvordan vurderer statsråden de mulighetene ny teknologi åpner i forhold til planlagt linjeutbygging?»

Eirin Faldet hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Åslaug Haga [11:11:48]: Jeg mener representanten Kvasheim tar opp et viktig og interessant spørsmål, for jeg registrerer med stor interesse signalene fra kabelprodusentene om en teknologeutvikling som gir håp om reduserte naturinngrep og kostnader ved kabling i framtida. Jeg er glad for at Statnett har inngått samarbeid med teknologileverandører for å videreutvikle og kvalifisere ny teknologi for bruk i kraftsystemet. Jeg ser også svært positivt på at Statnett og Svenska Kraftnät ser på mulighetene for et pilotprosjekt hvor ny teknologi skal brukes til å styrke overføringsforbindelsen mellom Norge og Sverige. Dette arbeidet er imidlertid i en svært tidlig analysefase, og beslutningen om en eventuell realisering på norsk side ligger fram i tid.

Det er for tidlig å konkludere hvilke tekniske, økonomiske og miljømessige konsekvenser og muligheter som ligger i denne teknologien for framtidige kraftledningsprosjekter. Men jeg er svært opptatt av tidlig innfasing av ny teknologi så langt det kan forsvares i et helhetsbilde. Ny likestrømsteknologi kan bli svært aktuell der en skal

overføre kraft fra punkt A til punkt B over store avstander, og jeg har tillit til at Statnett har nær kontakt med de industrielle og teknologiske miljøene om dette.

Når det så gjelder nye kraftledninger som har kommet langt i planleggingsprosessen, må fordelene ny teknologi kan gi på sikt, også veies opp mot framdriften i arbeidet. Hvis ny teknologi skulle bli benyttet til sentralnettsforsterkninger som har kommet langt i konsesjonsbehandlingen, måtte prosessen med planlegging, konsekvensutredninger, høringer og folkemøter i all hovedsak gjentas. Dette tar flere år for de største prosjektene. Trasévalg m.v. for planlagte prosjekter er basert på eksisterende teknologi, og trasévalg er førende for hvilke kommuner, miljøverdier osv. som blir berørt, og som må utredes.

Å utsette planlagte prosjekter i påvente av ny likestrømsteknologi ville bety store forsinkelser og innebære usikkerhet angående fordelene som kan oppnås. Flere faktorer bestemmer dette. De mest kontroversielle sakene krever tilknytningspunkter underveis. I mange typer tereng er det ikke et godt miljøtiltak med graving og/eller sprenging av kabelgrøfter sjøl om disse ville kunne være noe smalere enn med eksisterende kabelteknologi.

Jeg vil ikke her forskuttere konklusjonene i enkelt saker som er under konsesjonsbehandling. Generelt kan jeg imidlertid si at alle relevante forhold vil bli grundig vurdert, og at kraftledningene som får konsesjon, skal bygges så skånsomt som mulig, gitt den til enhver tid foreliggende teknologi. Teknologeutvikling skjer imidlertid hele tida, og pålegg som forsinker prosessene, må vurderes nøye opp mot samfunnets krav til god forsyningssikkerhet og belastningene som regionale ubalanser i kraftsystemet og prisområder representerer.

La meg helt til slutt også advare mot en overforenkling i debatten om kontroversielle kraftledninger, om de skal henge i lufta eller ligge i bakken. Som tidligere annonsert for Stortinget, har Olje- og energidepartementet og NVE under utarbeidelse en bred strategi for økt hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn ved planlegging av kraftledninger. Som tidligere varslet, vil strategien bli presentert for Stortinget på egnet måte når utredningene er ferdige.

Gunnar Kvasheim (V) [11:15:54]: Takk for svaret. Jeg registrerer at statsråden har en positiv grunnholdning til de mulighetene ny teknologi åpner for, men at hun er reservert til at det kan brukes i forhold til prosjekter som har kommet langt når det gjelder planlegging.

Jeg har forståelse for at ulike hensyn må avveies i den forbindelse. Men vil statsråden sørge for at det i tilknytning til det enkelte prosjekt blir vurdert om ny teknologi kan være anvendelig, slik at man ikke bare generelt avviser at dette i forhold til pågående prosjekt er uaktuelt, og at man foretar en vurdering i hvert enkelt prosjekt for å se om dette kan være et alternativ?

Det andre spørsmålet jeg har lyst til å stille, er om statsråden vil sørge for at det blir maksimalt trykk på utvikling av ny teknologi, slik at disse løsningene blir tilgjengelige så raskt som mulig. Det er åpenbart at det vil kunne virke konfliktdepende i forhold til prosjekter at denne muligheten blir brukt, og at man registre-

rer at det settes trykk på arbeidet med å utvikle ny teknologi.

Statsråd Åslaug Haga [11:17:06]: Jeg har som representanten Kvasheim antydnet, et engasjement i forhold til dette. På et vis ser jeg fram til den dagen vi kan greie å kvitte oss med disse ledningene i lufta i stor grad og ha dem i bakken på en slik måte at det også er miljøvennlig. Det er langt fram til vi er i en ideell verden på dette området.

Jeg kan svare bekreftende på det siste spørsmålet, nemlig at vi ønsker og har maksimalt trykk på arbeidet med utvikling av ny teknologi. Statnett er offensiv på dette. De har avtaler med teknologiprodusenter, og mye av det arbeidet utvikler seg veldig positivt og faktisk raskere enn det vi hadde trodd og håpet på.

Jeg brukte litt mye tid nå, så jeg skal svare på det første spørsmålet etterpå.

Gunnar Kvasheim (V) [11:18:13]: Takk for det.

Det er litt ulike synspunkter i ulike miljøer på hvor langt fram i tid de nye mulighetene ligger. Det er åpenbart at Statnett, som har stor kompetanse, skal lyttes til. Men de er også en sentral aktør i forbindelse med mange av disse kontroversielle prosjektene. Kan statsråden forsikre at også andre aktuelle miljøer vil bli rådspurt i forbindelse med de nye mulighetene som åpner seg, slik at man kan få kartlagt de synspunkt som måtte være på en mulig framdrift, og hva som må til for å sikre stor framdrift i dette?

Det andre spørsmålet jeg har lyst til å stille, er knyttet til de nye retningslinjene for kabelframføring, som statsråden har varslet skal bli lagt fram for Stortinget. Hun har tidligere, i svar til meg, sagt at det ikke vil bli tatt avgjørelse i noen av de kontroversielle sakene før disse nye retningslinjene for kabelframføring blir lagt fram. Er det fortsatt situasjonen?

Statsråd Åslaug Haga [11:19:16]: Planen er at vi skal komme raskt til Stortinget med retningslinjene for hvordan vi skal håndtere ledninger, kabler. Det betyr at det vil gå så raskt at det ikke vil være aktuelt å fatte beslutninger knyttet til disse store, kontroversielle spennene før dette er håndtert i forhold til Stortinget.

Jeg kan svare bekreftende på at man vil ha et blikk på mulighetene for kabling i alle prosjekter, dog med den erkjennelsen at det er en del prosjekter som ikke er godt egnet, bl.a. fordi at vi på en del områder skal ha småkraft inn, som vil være mer komplisert en del steder hvis man legger ledningene i bakken.

Vi er meget opptatt av teknologikutviklingen. Ja, det skal sjølsagt være flere aktører enn dem Statnett er i direkte kontakt med, som vi skal følge nøye på dette området.

Spørsmål 4

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:20:41]: «Thoriumutvalgets rapport hadde mange anbefalinger med henblikk på å bygge opp kompetanse rundt thorium og kjernekraft,

kartlegging av ressurser osv. Statsråden har sendt rapporten ut på bred høring, og mange ulike grupper bruker nå mye tid på å utarbeide grundige høringsinnspill. I enkelte intervju med statsråden skapes det derimot et inntrykk av at rapporten og høringsinnspillene vil bli lagt i en skuff uten å legges frem for Stortinget.

Kan statsråden bekrefte at rapporten vil forelegges Stortinget i egnet form?»

Statsråd Åslaug Haga [11:21:18]: Svaret på spørsmålet er ja, men jeg skal utdype det litt mer.

La meg begynne med å si at jeg er veldig klar over det store engasjementet som Fremskrittspartiet har når det gjelder thorium. Jeg tenker at Fremskrittspartiet har bidratt til en viktig offentlig debatt om dette. Det var ikke minst den debatten som Fremskrittspartiet hadde lagt til rette for, som la grunnlaget for at min forgjenger, Odd Roger Enoksen, satte i gang et arbeid for å få til den utredningen som nevnes i spørsmålet.

Jeg mener kunnskap er bra. Derfor er den rapporten som har kommet, viktig. Derfor skal vi fortsette å jobbe med disse spørsmålene. Men jeg mener samtidig det er riktig å si at Fremskrittspartiet har nok ønske om en mer offensiv satsing på dette området enn det Regjeringa ønsker å legge til rette for.

Jeg fikk rapporten fra Thoriumutvalget overlevert 15. februar i år. Det er riktig, som det er blitt sagt, at rapporten er sendt ut på høring, og svarfristen er 31. mai. Vi vil gå nøye gjennom høringsinnspillene og vurdere disse opp mot rapporten fram mot sommeren. Så skal vi orientere Stortinget om resultatet av høringsrunden på et egnet tidspunkt og i en egnet form. Det jeg kan slå fast med to streker under, er: Ja, vi skal rapportere om dette arbeidet til Stortinget.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:23:09]: Først må jeg få si takk for svaret.

Skal det forstås slik at Regjeringen likevel ikke har til hensikt å legge fram en stortingsmelding slik at vi får en behandling av rapporten på Stortinget, men at det blir en orientering, som var statsrådets ordvalg? – Det er en viss forskjell på det. Hvis en skal få et politisk engasjement og få en ny politisk bekreftelse på hva slags politikk en skal føre, så bør jo det skje ved at en legger fram en stortingsmelding, for da får man en debatt hvor man enten får bekreftet at linjene fra 1970-tallet ligger fast, eller at man må gjøre visse endringer, så det ville vært greit. Grunnen til at en etterlyser en stortingsmelding, er at behovet for å bygge opp kompetanse i Norge er stort. De siste årene har kompetansen rundt kjernekraft ved norske institutter og til og med ved Statens strålevern blitt redusert. Selv om en ikke ønsker en debatt om å bygge i Norge, så er det greit å vite om en skal bygge opp kompetansen i Norge.

Statsråd Åslaug Haga (Sp) [11:24:18]: Som representanten Solvik-Olsen er også jeg opptatt av kunnskap. Derfor er det arbeidet som er gjort, viktig, og jeg ser fram til debatten framover.

Når det gjelder hvilken form presentasjonen for Stor-

tinget skal få, vil jeg vurdere det når jeg har sett høringsinnspillene. Avhengig av hvor omfattende og kontroversielle de er, vil jeg vurdere hvilken form vi skal velge, når vi skal rapportere til Stortinget. I vår iver etter kunnskap er det viktig at vi ikke snakker forbi hverandre. Regjeringas prioritering er nå først og fremst knyttet til arbeidet med å styrke innsatsen på fornybar energi, både i et kortsiktig perspektiv og i et langsiktig perspektiv. Derfor vil man ikke se store, dyre praktiske initiativ fra Regjeringa når det gjelder thorium.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:25:24]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Jeg forstår veldig godt at en, når det gjelder å realisere kraftprosjekt, ikke ønsker satsing på thorium som et kortsiktig eller mellomlangsigte virkemiddel i Norge. Det er Regjeringen veldig tydelig på. En ser at det i Finland arbeides med kjernekraftprosjekt, tre–fire prosjekt ligger snart på bordet, Russland bygger, og de snakker sågar om flytende kjernekraft for å ha energi til Sjøtokman, Sverige rustet opp, og England tar nå en ny debatt om kjernekraft. Når man vet at kompetansen i det norske miljøet er veldig lav, vil statsråden, uavhengig av den høringen som nå pågår, ta noen form for initiativ for å styrke norsk kompetanse, slik at vi i hvert fall forstår og har mulighet til å vurdere det arbeidet som skjer i andre land? I tilfelle ting skjer, er det jo greit at vi også kan handle i forhold til de krisene som skjer, og da må vi ha kompetente folk, og ikke bare ha kompetanse rundt debatten.

Statsråd Åslaug Haga [11:26:30]: Det foregår en brei og viktig debatt internasjonalt om kjernekraft. Debatten har endret seg raskt etter hvert som klimautfordringene har kommet høyere på den internasjonale dagsordenen. Derfor er det nødvendig for oss både å følge den debatten og å sørge for at vi er i stand til å delta i den på en kompetent måte.

Nå skal vi se på de innspillene som kommer i høringsrunden. Jeg skal love at vi skal gå nøye og skikkelig igjennom dem, og så skal vi vurdere om det er ting vi skal følge opp i forhold til å styrke det norske kunnskapsmiljøet slik at vi vet at også forvaltningen har faglig sterke miljøer å trekke på i den internasjonale debatten som går.

Spørsmål 5

Ivar Kristiansen (H) [11:27:42]: Jeg har følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Høgskolen i Narvik, HIN, har fått redusert antallet russiske kvotestudenter fra tidligere 90 og ned til ca. 15 i 2010 etter Regjeringens opplegg. Ifølge Regjeringen tillegges det ikke særlig vekt at russiske kvotestudenter ved Høgskolen i Narvik bidrar i forbindelse med Regjeringens nordområdesatsing. Færre russiske studenter vil også svekke fundamentet for høgskolen.

Er utenriksministeren enig i at nedbyggingen av HINs studentkvote fra Russland også bidrar til å svekke vår nordområdesatsing og Russland-kontakt?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:28:28]: Kvoteordningen til Statens lånekasse for utdanning for utenlandske studenter i Norge omfatter 1 100 studieplasser pr. år. Av disse er 800 for studenter fra utviklingsland og 300 for studenter fra landene på Vest-Balkan, Øst-Europa inklusiv Russland samt Sentral-Asia.

Det er for perioden 2008–2011 innført en veiledende maksimumsgrense for antall kvoteplasser, slik at den enkelte institusjon normalt ikke kan få tildelt mer enn én kvoteplass pr. 100 studenter ved institusjonen. Samtidig er det lagt vekt på at kvalitet prioriteres, og at maksimumsgrensen ikke er absolutt.

Høgskolen i Narvik har vært en aktiv bruker av denne ordningen. I skoleåret 2007–2008 har høgskolen 32 studieplasser for studenter fra Russland. Dette er mer enn andre norske høgskoler, noe som vitner om Høgskolen i Narviks gode og aktive satsing mot Russland.

Representanten nevner tallet 90 i sitt spørsmål. Det antallet må ligge ganske mange år tilbake i tid, for så vidt jeg har fått brakt på det rene når det gjelder hele 2000-tallet, så var tallet på det høyeste 75 kvoteplasser fra Øst-Europa, Russland og utviklingsland i studieåret 2001–2002, og antallet er 58 i studieåret 2007–2008, herunder som nevnt 32 fra Russland.

Det er Kunnskapsdepartementet som har disse tallene, og de kan også bekrefte at antallet kvoteplasser til Narvik vil bli redusert til 42 i 2008–2009, så til 32 i 2009–2010 og altså til 15 plasser i studieåret 2010–2011.

I lys av den sterke veksten i Russlands økonomi er det ikke unaturlig at tilbudet om norskfinansierte plasser for russiske studenter i Norge etter hvert reduseres. Dette betyr ikke at det bredere utdannings- og forskningssamarbeidet med Russland blir nedprioritert – snarere tvert imot. Det betyr at det legges mer vekt på andre måter å samarbeide på.

Jeg vil i den sammenheng peke på den nye ordningen med nordområdestipendier, i sammenheng med Regjeringens nordområdestrategi, som i 2007 ble innført for en treårsperiode. For skoleåret 2008/2009 er det tildelt 59 slike stipendier til universiteter og høyskoler i Nord-Norge, hvorav 27 stipendier til Russland.

Jeg vil også nevne at Utenriksdepartementet finansierer et nytt program for samarbeid med Russland innen høyere utdanning og forskning, med en ramme på 12 mill. kr pr. år i tidsrommet 2007–2010.

For øvrig står utdanning og kompetanseutvikling sentralt innen en rekke samarbeidsprosjekter mellom Norge og Russland i nordområdene. Sektorer som miljøvern og ressursforvaltning, energi og næringsutvikling, helse og sosialomsorg er prioritert.

Etter mitt syn framstår derfor samarbeidet mellom Norge og Russland på utdannings- og forskningsområdet som meget aktivt – og også som en viktig del av nordområdesatsingen.

Samtidig: Det er nødvendig at man i valg og innretning av virkemidler tar i betraktning den politiske og økonomiske utvikling som Russland gjennomgår. Uansett vil det fortsatt være slik at undervisnings- og forskningsinstitusjonene i Nord-Norge skal spille en aktiv

rolle i Norges samarbeid med Russland i nord i fremtiden.

Ivar Kristiansen (H) [11:31:22]: Jeg takker utenriksministeren for svaret, som bar sterkt preg av at han har søkt hjelp i et annet departement. Det skal man ha stor respekt for, men jeg tror det er en veldig teknokratisk tilnærming til et problem som utvikler seg.

I nord har man altså et tiltak som beviselig fungerer, som er blant de aller beste innenfor Regjeringens nordområdesatsing, og som Regjeringen selv legger vekt på og nevner som et vellykket tiltak. Hvorfor vil man ha en politikk som bidrar til å sage over en av de få grønne grenene vi har – og som er et godt eksempel på nordområdesatsingen?

Mitt spørsmål må da bli: Vil utenriksministeren – etter at han kanskje har tenkt seg litt om – sørge for å ta bort Russland-kvoten fra den kvoten på 1 100 som han selv viste til?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:32:28]: Jeg tror ikke det å ta bort den kvoten ville vise seg å være særlig hjelpsomt. Vi ønsker å fokusere på Russland med hensyn til denne kvoten.

Som jeg har påpekt, finnes det også en rekke andre ordninger som trekker russiske studenter til norske utdanningsinstitusjoner. Jeg var selv i Steinkjer i går og møtte russiske studenter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, HiNT. Dette var studenter som hadde gjennomført studier i Norge, hadde vært hjemme i Russland og nå var tilbake igjen til videre studier, finansiert delvis av Russland og delvis av Norge.

Utdanningsamarbeid – representanten nevnte Narvik, men vi ser det også ved Høgskolen i Bodø, bl.a., i et sterkt miljø – skal vi fortsatt ha. Men vi må her, som på andre områder, også ta det hensynet at Russland i dag er et land der man har bedre råd. I tillegg til å ha ordninger som er incentiver til at russere kommer til Norge, vil vi se at den type mekanismer også kan virke med hensyn til rekruttering av russiske studenter.

Ivar Kristiansen (H) [11:33:23]: Det utenriksministeren i realiteten sier i dag, er et klart ja til nedbygging av noe av det som har fungert best hittil når det gjelder Regjeringens satsing i nordområdesammenheng.

Det er bygd opp et kompetansenivå i Narvik som har «vokst igjennom taket», takket være den kvoten man har hatt. Når man utvikler tilbud på steder i landet, og når man har et kvotetak på 1 100 studenter – hvorav 800 fra u-land – sier det seg selv at da må de som har vært først når det gjelder å utvikle tilbud, bli de som må trappe mest ned. Svaret bærer preg av at «venstrehånden» i Regjeringens nordområdesatsing ikke helt har oversikt over hva «den høyre hånden» foretar seg.

Så mitt spørsmål blir igjen: Vil Regjeringen med åpne øyne virkelig gå aktivt inn for å bygge ned det tilbudet man har i dag? Dette gjelder et tilbud i viktig samhandling med Russland – et tilbud som vi må ha på plass, hvis vi skal lykkes i vår nordområdesatsing.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:34:26]: Jeg kan si så mye som at dette er et spørsmål vi løpende kommer til å følge.

Jeg er enig med representanten i at utdanning og kompetanseutveksling er en viktig del. De utdanningsinstitusjonene som har bygget kompetanse på dette området, må vi slå særlig ring om.

Jeg er ikke enig i den virkelighetsbeskrivelsen representanten gir, men jeg kan love ham at innen nordområdesatsingen og fra utdanningsministerens side vil dette være et felt vi skal se nøye på. Hvis det er urimeligheter og skjevheter i dette opplegget – noe representanten antydte – skal vi gjerne gå inn og se på om det kan håndteres med romslighet. Men vi må, som sagt, også ta hensyn til de rammene vi har.

Spørsmål 6

Erna Solberg (H) [11:35:14]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten er et viktig grunnlag for videre utvikling i nordområdene. Planen skal oppdateres i 2010. Fortsatt mangler mye kunnskap for å forstå konsekvensene av menneskelig påvirkning.

Hvordan ligger oppfølgingsarbeidet med forvaltningsplanen an med sikte på å ha kartlagt Lofoten og sørlige deler av Barentshavet til 2010?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:35:42]: I henhold til St.meld. nr. 8 for 2005-2006, Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan), vil Regjeringen «første gang i 2010 og deretter jevnlig, vurdere samlet behovet for nye tiltak for å nå målene i denne planen». Oppdateringen av denne forvaltningsplanen skal da gjøres med utgangspunkt i et styrket kunnskapsgrunnlag.

Arbeidet med oppfølgingen av forvaltningsplanen er koordinert av en interdepartemental styringsgruppe som er ledet av Miljø- og utviklingsdepartementet.

På direktoratnivå er det opprettet en overvåkingsgruppe som skal koordinere overvåkingen av havområdet, et forum for samarbeid om miljørisiko knyttet til akutt forurensning i området og et faglig forum med ansvaret for oppfølging og koordinering av det samlede faglige arbeidet med økosystembasert forvaltning av havområdet.

Forvaltningsplanen bygger på omfattende kunnskap om havområdet. Men den har også avdekket betydelige kunnskapsbehov – noe representanten viste til – særlig knyttet til sjøfugl, bunnforhold og geologi. Kunnskapsgrunnlaget skal derfor styrkes gjennom kartlegging, forskning og overvåking. Dette arbeidet brukes det nå store ressurser på, og det vies stor oppmerksomhet.

Kartleggingsprogrammet MAREANO skal kartlegge bunnforholdene og den påvirkningen menneskelige aktiviteter har på havbunnen. Kartleggings- og overvåkingsprogrammet SEAPOP skal styrke kunnskap om utbredelse av og påvirkning på sjøfugl.

Arbeidet med kartlegging av sjøfugl gjennom SEAPOP er prioritert i petroleumsprovinserne Nordland VII, Troms II og ved eggakanten. Dette arbeidet er i rute i forhold til oppdatering av forvaltningsplanen.

Det nevnte arbeidet med kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO er igangsatt. Resultatet av kartleggingen i de prioriterte områdene Nordland VII og Troms II vil være ferdigstilt til 2010. Områdene langs eggakanten vil etter planen først være klare i løpet av 2010, dersom dagens finansiering legges til grunn. MAREANO-programmet har i 2008 en samlet budsjetttramme på 32,6 mill. kr.

Kartleggingen i hele den sørlig delen av Barentshavet vil ikke bli ferdigstilt innen 2010 med dagens finansiering. Stortinget er varslet om dette i brev fra fiskeri- og kystministeren i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2008.

Som Stortinget tidligere er blitt orientert om, skal geologisk kartlegging gjennomføres i Nordland VII og Troms II i regi av Oljedirektoratet. Dette innebærer bl.a. innsamling av seismikk. I 2007 og 2008 er det bevilget henholdsvis 70 og 140 mill. kr til geologisk kartlegging i disse områdene. Bevilgningene dekker første og andre fase av programmet. Siste fase av programmet for geologisk kartlegging skal, som kjent, i henhold til planene gjennomføres i 2009.

Erna Solberg (H) [11:38:15]: Jeg registrerer nå at statsråden i og for seg bekrefter det som vi har hørt fra andre hold, og som er bakgrunnen for dette spørsmålet, nemlig at på noen områder er dagens finansiering ikke slik at man kommer til å være i havn med dette i 2010, selv om man er i rute med noen av forskningsprosjektene.

Bekymringen knytter seg til at en viktig del av nordområdestrategien er også å kunne utvinne mer av olje- og energiressursene. Denne forvaltningsplanen og oppdatering av materialet er nødvendig for å kunne fatte de beslutninger som må til, f.eks. om å åpne for utvinning på Nordland VI og Nordland VII, eventuelt også på Troms II, og i andre deler av Barentsområdet.

Det har vært stilt spørsmål om det burde vært laget et eget samlet forskningsprogram om hele dette komplekset, slik at man kunne se hvor de øremerkede pengene går. Mitt spørsmål til statsråden er om han vil vurdere det, slik at man ikke i 2010 sier at på grunn av kunnskapsmangel kan vi ikke gå videre med olje- og energisatsingen i nord.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:39:21]: Jeg skal ikke gå inn i detaljene i budsjettet for det ene programmet som Stortinget er blitt orientert om. Men jeg deler ambisjonen til representanten Solberg om at vi i 2010 skal ha et tilstrekkelig kunnskapsmateriale til å gå i gang med den første oppdateringen av forvaltningsplanen. Det er et omfattende materiale som da må vurderes. Jeg kan bekrefte, etter å ha vært med på disse drøftelsene i Regjeringen om å legge til rette budsjettmidler for disse programmene, at dette er prioritert, og det tar oppmerksomhet fra andre områder, fordi dette er såpass viktig.

Hvorvidt man hadde trengt et samlet grep eller ikke,

skal jeg ikke gi svar på nå. Jeg har oppfattet at problemstillingen er ganske oversiktlig med SEAPOP, MAREANO og seismikken. Det ligger der, og det dekker det aller meste. Vi har altså en ambisjon om at vi skal kunne få til et godt kunnskapsgrunnlag for å se på forvaltningsplanen i 2010. Men det vi også vet, basert på kunnskap og den tiden som er igjen, er at full kartlegging av det sørlige Barentshavet og andre deler av forvaltningsplanområdet vil kreve videreføring med kunnskap og analyse også etter 2010.

Erna Solberg (H) [11:40:25]: La meg bare få lov til å si at jeg tror det er viktig at vi i fellesskap faktisk klarer å finne de midlene som gjør at vi kommer i havn i 2010. Kunnskapsmangel bør ikke være årsaken til at prosessen stopper opp, ei heller en unnskyldning i forhold til det. Det vil alltid være mange krefter som ønsker å bruke den typen unnskyldning.

Vi har fra Høyres side vært opptatt av at en del av de generelle kuttene som har vært i basisbevilgningene til høyere utdanning og forskningsinstitusjoner, også har en indirekte virkning, i form av at det bygger ned basisforskningen, som er bakgrunnen for noe av dette. Det hadde vært fint om vi kunne ha fått en total oversikt over hvor man nå føler at kunnskapsmangelen er, hvilke fagmiljøer som bør styrkes, for at vi fremover også kan ha en skikkelig forvaltningsplan, og at revisjonen ikke blir begrenset av kunnskapsmangel på det tidspunktet.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:41:24]: Siden representanten nå stiller spørsmål som fagmessig er utenfor mitt område, velger jeg å slutte meg til det som er hennes hovedanliggende, nemlig at kunnskap ikke må begrense vår handlefrihet i nordområdene generelt, men også spesielt det som er knyttet til forvaltningsplanområdet, og enda mer spesifikt spørsmålene knyttet til mulig videre petroleumsutvikling.

Regjeringen har innenfor budsjetttrammene valgt å prioritere delområdene utenfor Lofoten og Vesterålen og langs eggakanten før oppdateringen i 2010, slik at for de områdene som det har vært mye fokusering på i debatten, mener vi at vi i dag er i rute, og vi skal kunne ha et godt kunnskapsgrunnlag for å gjøre de vurderingene.

Spørsmål 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Elisabeth Aspaker til utenriksministeren, vil bli tatt opp av representanten Sonja Irene Sjøli.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:42:22]: «Det er positivt at Norge ønsker å utvide åpningstiden ved grensestasjonen på Storskog for å legge enda bedre til rette for kontakt og samhandel mellom Norge og Russland i nord.

Er Politiet, Tollvesenet og Mattilsynet klare for en slik utvidelse, budsjettmessig og logistisk, og hvordan er dialogen med russiske myndigheter når det gjelder utvidelse av åpningstiden på den norsk-russiske grensen?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:42:50]: Jeg vil begynne med å si at jeg ønsker alle disse spørsmålene veldig velkommen, fordi de gir en anledning til å se nordområdene i en helhet og også ned på detaljnivå. Det skal Høyre ha ros for.

Norge og Russland ble våren 2007 enige om å utvide den daglige åpningstiden ved grensepasseringsstedet Storskog/Borisoglebsk med tre timer. Den 25. juni 2007 meddelte vi Russland gjennom en såkalt note at Norge var rede til å iverksette de nye åpningstidene på Storskog fra 2. juli 2007, altså i fjor. Dessverre viste det seg at man på russisk side ikke var klar til å utvide åpningstiden ved den russiske grensestasjonen tilsvarende. Russland har bl.a. pekt på at det er langt større press på andre grensestasjoner, bl.a. mot Finland. Jeg minner om at omtrent 40 pst. av Russlands handel går ut via finske havner. Det sier noe om trykket som er på grensestasjonene.

Vi har senere fått opplyst at det fra russisk side er nødvendig at det inngås en bilateral avtale mellom våre to land som oppgraderer det russiske grensepasseringspunktet. Russland har lovet å presentere et utkast til en avtale om dette. Den har vi til nå ikke mottatt.

Vi tar med jevne mellomrom denne saken opp med russiske myndigheter, senest for to uker siden. Saken vil også være et ledd i forberedelsene til mine møter med den russiske utenriksminister i Nord-Norge og i Nordvest-Russland, henholdsvis i Kirkenes og i Murmansk, 9. og 10. juni i år.

Når det så gjelder det helt konkrete spørsmålet fra representanten Aspaker, nemlig om politiet, Tollvesenet og Mattilsynet er rede til en slik reform, er svaret at disse var klare til å gjennomføre en utvidelse allerede 2. juli i fjor. Jeg legger til grunn at de også vil være rede til å møte den utfordringen når og hvis vi blir enige med Russland.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:44:31]: Jeg takker utenriksministeren for svaret.

I Finnmark er det naturlig nok stor utålmodighet når det gjelder en forenkling av grensekontroll og grensepassering på grensen til Russland. Dette er viktig både for folk til folk-samarbeidet og for å få mer fart på næringsutviklingen og handelen på tvers av landegrensene i nord.

Det er betryggende å høre at det er god dialog, og at det jobbes med disse spørsmålene. Men er det mulig for utenriksministeren å være litt mer konkret med hensyn til når en utvidet åpningstid kan være en realitet?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:45:06]: Det er vanskelig å være konkret her, for det ligger på russisk side. Vi er klare, men den ofte krevende beslutningsstrukturen på russisk side gjør det vanskelig å gi en spådom om det.

Men jeg kan vise til at vi ser at en slik åpning vil kreve at vi ytterligere oppgraderer grensestasjonen på norsk side. Det har vi også arbeidet med. Vi hadde en arbeidsgruppe i hele fjor høst som så på tiltak som kunne gjøre alt mulig innenfor eksisterende rammer – gjøre grensepasseringen lettere, få kortere visumbehandling. Vi har fått visumavtalen med Russland modellert på EU/Russland, og vi tar

sikte på også å gjøre fasilitetene på Storskog mer imøtekomende for det publikum som reiser over grensen. Så kom hele regelverket for arbeidsinnvandring – visuminn-gåelse – som er et annet spørsmål, som Regjeringen kommer tilbake til om bare noen få dager, og som jeg også tror vil kunne gi et veldig viktig bidrag på dette området.

Sonja Irene Sjøli (H) [11:46:06]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg er glad for at det jobbes såpass godt som det gjør.

Politiet i Kirkenes har jo også strukket seg langt for å yte best mulig service og bidra til en utvidet åpningstid på Storskog. Men så langt har politiet måttet dekke de vesentligste av merutgiftene innenfor tildelt budsjett.

Mitt spørsmål er om utenriksministeren nå kan garantere at politiet og andre involverte statsetater, som tolletat og mattilsyn, vil få full kompensasjon for økte kostnader forbundet med lengre åpningstid, for å unngå et økt ressursbehov, som igjen går ut over andre viktige oppgaver.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:46:51]: Jeg deler ambisjonene til representanten Sjøli her. Det er klart at en satsing på dette ikke må gå ut over andre basistjenester, i alle fall ikke det som er knyttet til lov og orden i Kirkenes.

Jeg hadde møte med politimesteren i Sør-Varanger da jeg var i Kirkenes i januar for å drøfte disse spørsmålene, og bare for å si det slik: Politimesteren vil ha en helt sentral rolle og koordinere framdriften i de tiltakene vi gjør på grensestasjonen, i kontakten med andre etater. Toll- og avgiftsetaten er innstilt på at en utvidet åpningstid – hvis og når den kommer – skal gjennomføres som en prøvetid på ett år, for å se hva effektene av dette er, og vil deretter få gjennomført en evaluering av erfaringene. Det tror jeg er en klok tilnærming. Etaten har meddelt at man det første året vil dekke utgiftene ut fra eksisterende budsjetter. Så får vi se hva konsekvensene er.

Det gjenstår ennå å se hvor mye nytt trykk det blir gjennom en utvidet åpningstid. Jeg har – etter samtaler med næringslivet i Finnmark – stor forståelse for at det å utvide åpningstiden kan ta bort flaskehalsen for en del veldig viktige varer, ikke minst på fiskesiden.

Spørsmål 8

Finn Martin Vallersnes (H) [11:48:04]: Mitt spørsmål dreier seg om soner i nord:

«Havretten gir Norge ansvaret for å utøve fiskerijurisdiksjon i Fiskevernsonen ved Svalbard. Nordlys melder at den russiske statlige fiskerikomiteen har fått ressurser til å sende 2 fartøy bemannet med styrker fra FSBs grensevaktstyrker, tilsvarende norske kystvaktstyrker, for inspeksjon av russiske fiskefartøy i vernesonen. Russerne har rett til å kontrollere egne fartøy i andre farvann.

Hvordan vurderer Regjeringen et slikt tiltak fra russisk side i forhold til Norges rettigheter og plikter i egenskap av kyststat?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:48:46]: La meg først gi noe bakgrunn for denne saken. Jeg tror det er viktig når vi diskuterer disse store spørsmålene.

Utviklingen av den moderne havretten har gitt kyststatene rett til å etablere eksklusive økonomiske soner eller andre jurisdiksjonssoner for mer avgrensede formål, ut til 200 nautiske mil fra kysten. Denne retten følger av suvereniteten over landterritoriet.

Siden Norge både etter alminnelig folkerett og i kraft av Svalbardtraktaten har suverenitet over Svalbard, har Norge den samme rett til å etablere slike soner rundt Svalbard som ved fastlandet.

Fiskevernsonen ved Svalbard ble opprettet i 1977 med hjemmel i lov av 17. desember 1976 om Norges økonomiske sone. Et hovedformål er å sikre ansvarlig forvaltning og bevaring av de levende ressurser i sonen. Dette er forpliktelser og ansvar som følger med kyststatsrettighetene, og som gjennomføres gjennom fiskerireguleringer og håndhevelse av disse.

I tråd med gjeldende havrett må fartøyer og borgere fra andre stater som fisker i sonen, etterleve norsk regelverk og forvaltningstiltak. Det er derfor kun Norge – som kyststat – som kan håndheve norsk fiskerijurisdiksjon i fiskevernsonen.

Under en pressekonferanse den 27. mars i år som lederen i den russiske fiskerikomiteen, Andrej Krajniz, holdt, framkom det opplysninger om at komiteen ville sende to innleide oppsynsskip til fiskevernsonen for en periode.

Norske myndigheter er kjent med at enkelte russiske kontrolltiltak overfor egne fartøy også har forekommet tidligere, senest i fjor høst, uten at det hittil har skapt noen problemer for Kystvaktens håndhevelse av norsk regelverk.

Fast og troverdig norsk myndighetsutøvelse i fiskevernsonen, i tråd med våre rettigheter og plikter etter havretten, fremmer felles mål om en bærekraftig forvaltning av de marine ressurser. Det bidrar til å bekjempe ulovlig, uregulert og urapportert fiske i sonen.

Fra norsk side legger vi til grunn at en eventuell russisk aktivitet i fiskevernsonen ikke vil berøre Kystvaktens håndhevelse av gjeldende regelverk eller på annen måte virke forstyrrende inn på det gode, bilaterale forholdet mellom Norge og Russland.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:50:44]: Takk for svaret. Jeg deler for så vidt fullt ut vurderingen av vårt forhold til dette.

Under temaet havrett og vårt forhold til naboland er også delelinjespørsmålet i Barentshavet viktig. Selv om naboskapspolitikken er i utvikling og samarbeidet med Russland er bredere enn tidligere, er det klart at Norge vil være tjent med en løsning av den tvisten.

Kort tid etter regjeringdannelsen uttalte utenriksministeren til VG – det var den 10. november 2005 – følgende:

«Enighet er innenfor rekkevidde. Så mye kan jeg si.»
Er dette fortsatt utenriksministerens vurdering?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:51:23]: Det er min vurdering. Som jeg tidligere har sagt, er det ikke rakettvitenskap å komme til enighet om det som gjenstår. Men jeg tror også situasjonen er den at det er mange land rundt om på kloden som lever med spørsmål som ikke er endelig avklart. Vi har levd med dette spørsmålet siden 1970-tallet.

Jeg mener at de faktiske forhold som skal til for å trekke en grense som både Norge og Russland kan leve med, er innen rekkevidde. Det er altså ikke veldig krevende spørsmål som må utvikles. Men man må finne det rette tidspunkt, hvor begge parter politisk er rede til å komme til en slik enighet. Jeg har også sagt – uten at det gir en klar tidsindikasjon – at hver dag kommer vi én dag nærmere. Med det mener jeg at vi må arbeide støtt og stedig og forutsigbart for å få til en løsning. Jeg tror også at omverdenen og Russland vet at det ikke står på oss når det gjelder å finne en god, balansert løsning. Men vi vil heller aldri forhandle dette spørsmålet, som andre spørsmål, under et unødig tidspress, som svekker muligheten for gjennomslag for det norske synet.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:52:24]: Det var nesten så en ble fristet til å si at hver dag bringer oss én dag nærmere evigheten. Men nå skal jeg ikke bli lyrisk her.

Norge og Russland har lagt ulike prinsipper til grunn for et løsningsforslag i delelinjespørsmålet. Så vidt jeg forstår, angir FN's havrettskonvensjon håndtering av slike grensespørsmål innenfor territorialavgrensningen. Arbeides det fra Regjeringens side også med å få videreutviklet internasjonalt regelverk – om det er i FN eller andre sammenhenger – på dette området, slik at det kan bli en støtte i grensetvister mellom økonomiske soner og også på sokkelen utenfor territorialgrensen?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:53:08]: Apropos evighet – dette er et stort spørsmål, og på 1 minutt kan det bli vanskelig å svare fyllestgjørende på det. Men la meg si én ting først: Dumaen vedtok Varangeravtalen for noen få uker siden, med overveldende flertall. Det er positivt. Det er et uttrykk for at vi i alle fall har fått én bit på plass, og vi får håpe den har en påvirkning på de videre forhandlingene.

Også her henger alt sammen med alt. Arbeidet vi nå gjør med å kartlegge kontinentalsokkelens rekkevidde, har veldig viktige føringer på hele den orden som skal være i nord. Jeg kan bekrefte overfor representanten Vallersnes at Norge arbeider for å støtte opp om de rettslige prosesser som kan styrke vårt grunnprinsipp om midtlinjen i mange sammenhenger. Jeg vil gjenta at Varangeravtalen har gode referanser til det prinsippet. Vi følger andre lignende situasjoner på kloden nøye for å se på de prosesser, både i organisasjoner og mellom land, som allment kan styrke vårt grunnlag. De avtalene vi har inngått med andre land i den vestlige delen av våre havområder, som avklarer grenseområdene, virker i samme retning. Men til sist er det Norge og Russland som sammen skal finne en løsning, det gir også havretten oss klar beskjed om.

Spørsmål 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øyvind Halleraker til utenriksministeren, vil bli tatt opp av representanten Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:54:37]: Jeg skal glede mine tilhørere med følgende spørsmål til utenriksministeren:

«Skal ambisjonene om økt forståelse og samarbeid mellom Norge og Russland oppnås, må pressen i begge land få anledning til å tilby mer informasjon om samfunnsutvikling, økonomi og politikk. Journalister som ønsker å reise fra Norge til Russland, og delvis også omvendt, møter dessverre større byråkratiske hindringer for å få visum enn turister.

Hva gjør Regjeringen for å lette journalisters bevegelsesfrihet i begge retninger?»

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:55:09]: Det er i dag økende kontakt mellom Norge og Russland på alle områder, og det hilser vi velkommen. I denne situasjonen er åpenhet og informasjon av stor betydning. Jeg er derfor helt enig med representanten i at det er viktig for den videre utviklingen i samarbeidet at norske og russiske journalister ikke møter unødige hindringer når de ønsker å reise mellom våre to land. For å støtte den økte kontakten og ytterligere styrke samarbeidet har Regjeringen lagt stor vekt på å forenkle visumbehandlingen og grensepasseringen mellom Norge og Russland generelt.

En bredt sammensatt arbeidsgruppe med representanter fra både sentrale og lokale myndigheter gjennomgikk høsten 2007 situasjonen når det gjelder visum og grensepassering fra Russland. Jeg omtalte det i et svar på et tidligere spørsmål. Gruppen har presentert anbefalinger om hva som kan gjøres for å lette grensepasseringen for alle russiske borgere til Norge. Mange av de anbefalte tiltakene er under forberedelse, og noen er allerede gjennomført. Jeg kan her nevne f.eks. multivisum til visse søkere, opplæring av personell ved utenriksstasjonene for å sikre at man benytter den fleksibilitet som finnes i Schengen-regelverket, og den ombygging av grensestasjonen på Storskog som pågår for å gjøre den mer publikumsvennlig. Arbeids- og inkluderingsdepartementet jobber aktivt med hele dette viktige arbeidsfeltet, og kommer tilbake til dette om kort tid.

I juni 2007 undertegnet vi en ny avtale med Russland om lettelse i utstedelse av visa. Avtalen omfatter spesielle ordninger for grupper som har et dokumentert behov for regelmessige reiser. Dette vil bl.a. gjøre det enklere for journalister å få flerårige multivisa. Avtalen gir også reisende journalister rett til å bevege seg fritt, på linje med borgere i landet de besøker.

I tillegg til at avtalen gjør det enklere å få multivisum, ser vi det som viktig at den fastsetter klart hva som skal kreves av dokumentasjon fra journalistene, og dermed begrenser vilkårligheten i visumbehandlingen, som har vært et problem.

Visumavtalen skal nå ratifiseres av den russiske Du-

maen, og vi har fått signaler om at dette vil skje i løpet av våren.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:57:01]: Takk for svaret. Jeg synes det er positivt det utenriksministeren sier. Jeg vil spesielt rette et fokus mot multivisum, som er et steg i veldig riktig retning, og ikke minst at man fjerner en del av vilkårligheten.

Én ting er å få adgang til Russland, noe helt annet er hvem man får adgang til å treffe som journalist, og hvor man får adgang til å reise innen Russland. Spørsmålet mitt går videre, som en oppfølging: Hvordan ser utenriksministeren på de begrensninger som legges på norske journalister, både når det gjelder hvem man får lov til å treffe, og hvor man får lov til å reise i Russland?

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:57:46]: Det er bare ett svar på det: Vi vil ha færrest mulige begrensninger på reporterens og journalisters arbeid i andre land. Det finnes begrensninger også hos oss på enkelte kritiske, sensitive områder, men generelt må det være et prinsipp om utstrakt frihet – det er et tema som i disse dager er relevant også når det gjelder Kina. Situasjonen i Russland er fortsatt uavklart, med sterke begrensninger både for russisk og for tilreisende presse.

I vårt menneskerettighetsfokus i forhold til Kina og i forhold til andre land vil ytringsfrihetsdimensjonen – herunder reporterens og journalisters arbeidsvilkår – stå sentralt. Her blir det viktig for oss å arbeide tett med de russiske journalistenes egne organisasjoner. Her er det kontakter mellom norske presseorganisasjoner og russiske. Vi kan støtte den kontakten som handler om å gi trygghet og kompetanseutvikling, men også politisk oppmerksomhet. Det vil nok få økt oppmerksomhet fra norsk side i vårt forhold til det sivile samfunn i Russland i tiden framover.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:58:47]: Jeg er meget positiv til deler av utenriksministerens kopleing mellom pressefrihet, ytringsfrihet, menneskerettigheter og demokrati – som alle er svært viktige for å ha et sivilt samfunn som bygger på rettsstatens prinsipper.

Vi ser dessverre at menneskerettigheter er under press, ikke bare i Russland, men i stadig flere land. Vi ser eksempler fra Tibet, hvor man nærmest blir nektet å la informasjon komme ut av landet, men likevel siver den heldigvis ut. Vi har eksempler fra Tsjetsjenia innenfor Russlands grenser, hvor journalister har vært nektet adgang i perioder med store konflikter. I Irak har vi bl.a. sett at USA har ønsket én type informasjon, og så latt journalister følge deres operasjoner tett, mot at de da skal rapportere fra hva de ser, nærmest ut fra amerikanernes øyne.

Viktigheten av å kunne få fram informasjon ut fra et uhildet journalistisk perspektiv deler jeg fullt og helt.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [11:59:54]: Jeg tror det er viktig at vi er enige om det, og jeg tror det er viktig at vi har en tydelig stemme for det. Jeg føler i alle fall at det er viktig for den satsingen vi nå gjør på ytringsfrihetssiden – som vi markerte nå på mandag med et se-

minar i Oslo – at vi har god tilslutning i Stortinget. Jeg vil anse at vårt initiativ på dette området også er inspirert av de dialogene vi har hatt her. Representanten Gitmark har vært blant dem som har tatt opp det i flere andre sammenhenger, og det vil jeg berømme. Det er den typen samspill vi trenger for å utvikle politikk på dette området.

Jeg tror at å leve med en fri presse for et autoritært styresett er en av de mest følsomme konfliktene som er. Der må vi være når det gjelder prinsippet med fri presse, uavhengighet og rett til å rapportere, enten det er fra konfliktsoner, med den faren det medfører, journalister som opplever drap, bortføring eller vanskelige omstendigheter. Også i autoritære regimer generelt må stemmen være veldig tydelig fra regjeringer som vår, om at vi forventer at pressen får de arbeidsvilkårene den skal ha.

Spørsmål 10

Anders Anundsen (FrP) [12:01:12]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Antallet utenlandsstudenter går fortsatt ned, i strid med intensjonene i Kvalitetsreformen. På verdensbasis blir det flere studenter som tar utdanning utenfor hjemlandet. Økonomiske forhold er nok én viktig årsak til nedgangen i antallet utenlandsstudenter. Regjeringen hevder de vil satse på flere utenlandsstudenter.

Hvorfor har ikke statsråden foreslått endringer i finansieringsordningene for utenlandsstudenter slik at alle, uansett økonomi, skal få mulighet til å ta en helgradsutdanning i utlandet?»

Statsråd Tora Aasland [12:02:01]: I Kvalitetsreformen ble flere innsatsområder vektlagt for å oppnå et økt internasjonalt aktivitetsnivå. Her kan nevnes deltakelse i internasjonale programmer og institusjonsforankrede utvekslingsavtaler, flere utenlandske studenter til Norge, utnyttelse av mulighet for å delta i internasjonalt forskningssamarbeid og gjensidige samarbeids- og utvekslingsavtaler, og etablering av utdanningstilbud på engelsk. Tilbud om studieopphold i utlandet, i første rekke med reformen delstudier, som del av gradsstudium i Norge, var et av tiltakene.

Et økt internasjonalt aktivitetsnivå er nødvendig for å få nye impulser i sektoren og øke kvaliteten i norsk høyere utdanning og forskning.

Evalueringen av Kvalitetsreformen viste at reformen har gitt internasjonaliseringsarbeidet i universitets- og høyskolesektoren økt oppmerksomhet. I St.meld. nr. 7 for 2007-2008, Statusrapport for Kvalitetsreformen i høgre utdanning, la departementet vekt på at universiteter må ha en helhetlig tilnærming til internasjonalisering. Det er nødvendig at institusjonene videreutvikler det strategiske arbeidet, slik at internasjonalisering tydeligere kan bidra til kvalitetsutvikling i utdanning og forskning. Det vil være viktig med bedre kobling mellom studentutveksling og forskerutveksling gjennom institusjonelle avtaler som bidrar til økt kvalitet i denne typen utveksling.

Studenter som tar hele grader i utlandet, er i begrenset omfang omtalt i forbindelse med Kvalitetsreformen, og deres bidrag til internasjonalisering vil være et annet enn delstudentenes.

I internasjonal sammenheng er den norske utdanningsstøtten meget god, spesielt når det gjelder adgangen til å ta med seg utdanningsstøtten til utlandet. Norge er et av de få land, sammen med øvrige nordiske land, som i en årrekke har lagt til rette for at studenter kan ta utdanning utenfor hjemlandet. Andre europeiske land følger nå etter og bruker de nordiske støtteordningene som gode eksempler på hvordan det kan legges til rette for internasjonalisering, ved at studenter kan ta med seg utdanningsstøtte ut av landet.

Når det gjelder mobilitet blant studenter, er det som tidligere nevnt viktig å skille mellom gradsstudenter og delstudenter, fordi det er ulik politikk, ulik utvikling, og sannsynligvis er det også ulike årsaker til utviklingen i antall for disse to gruppene.

Nedgangen i antallet studenter i utlandet, både de som tar en del av sin norske utdanning i utlandet, og de som tar en hel grad i utlandet, vil bli drøftet i den varslede stortingsmeldingen om internasjonalisering. Det samme gjelder også økonomiske forhold for dem som tar utdanning i utlandet.

Vi kjenner ikke årsakene til at antallet studenter i utlandet har gått ned, men i forbindelse med meldingen er det satt i gang et eksternt arbeid for å kartlegge årsaker til dette. Studier i Europa viser at personlig motivasjon, språkkunnskaper og tilrettelegging for mobilitet i hjem- og mottakerland er viktige faktorer ved siden av økonomi når studentene skal velge om de vil reise ut. For noen fag og land går antallet ned, mens det stiger for andre. Også til land uten eller med lave skolepenger er det eksempler på at antallet synker.

Stortingsmeldingen vil ha en bredere tilnærming til problemstillingene enn bare hvor mange studenter som tar utdanning utenfor Norge.

Det er viktig at vi ved siden av mobilitet ikke glemmer at internasjonalisering også skal bety noe for det store flertallet studenter som ikke velger å ta hele eller deler av studiene ute. Internasjonalisering er institusjonspolitikk og et viktig bidrag til å bygge kvalitet i norsk høyere utdanning. Det er derfor en viktig side ved Kvalitetsreformen.

Hovedessensen i mitt svar er at vi har en god finansieringsordning som vi kan være stolt av, og jeg har også selv hørt fra norske studenter i utlandet at de er svært tilfredse med den ordningen som er.

Anders Anundsen (FrP) [12:05:36]: Jeg vil takke for svaret. Svaret var mye mer omfangsrikt enn det spørsmålet var, fordi dette spørsmålet dreier seg om gradsstudenter/helgradsstudenter i utlandet.

For noen er finansieringsordningen god, for andre er den det ikke. De studentene som særlig faller utenfor dette gode finansieringssystemet som statsråden skryter av, er f.eks. de studentene som ønsker å ta en bachelorutdanning som i noen land har et fireårig løp istedenfor et treårig, som det vanligvis er i Norge. Det er en rekke land som har

et fireårig løp. Da er ordningen slik at de ikke får støtte til fire, men tre år av dette utdanningsløpet. Denne regjeringen har hevdet at det har vært viktig å sørge for at flere studenter skal få lov til å ta helgradsstudier i utlandet. Da synes jeg det er underlig at man skryter av en ordning som vitterlig ikke er god nok.

Min direkte utfordring til statsråden vil være: Vil statsråden nå sørge for at studenter som vil ta fireårig bachelor i utlandet, får det finansiert?

Statsråd Tora Aasland [12:06:40]: Denne regjering prioriterer mastergradsstudenter og det å ta deler av graden i utlandet.

Når det gjelder bachelorstudiet, vil jeg hevde at norske læresteder har god kapasitet på bachelornivå. Det er en del norske læresteder som mener at ekstra skolepenger til slike studier i utlandet på flere år enn man kan ta i Norge, er konkurransevridende for noen norske institusjoner. Det som også er tilfellet her, er at man opparbeider seg et lån for et lengre løp i studiene enn det man ville gjort ved f.eks. en treårig bachelor.

Så langt har det vært argumenter for at vi ikke har ønsket å stimulere noe ekstra til akkurat dette. Men det er ingenting i veien for at studenter kan gjøre avtaler likevel og ta sin bachelorgrad i utlandet, vel vitende om at man da ikke helt harmoniserer med det faglige nivået i Norge. Det er derfor det er forskjell på antall år.

Anders Anundsen (FrP) [12:07:40]: Jeg vil takke for svaret nok en gang. Jeg er ikke spesielt glad for innholdet, og jeg synes det er underlig at man fra Regjeringens side prioriterer mastergradsstudenter og delgradsstudenter, mens bachelorgradsstudenter som vil ta en hel grad i utlandet, skal prioriteres bort. Det er også i strid med det departementet tidligere har sagt om bl.a. en strategi de har gjennomført i samarbeid med den amerikanske ambassaden, hvor man har jobbet aktivt for å bidra til å øke utvekslingen mellom USA og Norge. Da er det såkalte «freshman year» en av de problemstillingene som departementet tidligere har vært tydelig på at de vil bidra til å løse for studentene. Og det er en enkel måte å løse det på, og det er å gi finansiering for «freshman year».

Jeg forstår at denne statsråden har en annen holdning enn hennes forgjenger. Jeg vil gjerne be statsråden utdype hvorvidt departementet nå har snudd, slik at man ikke skal bidra til å finansiere «freshman year».

Statsråd Tora Aasland [12:08:41]: Det er en forskjell i kvalitetsvurdering som ligger til grunn for at man fra norsk side ikke uten videre finansierer det første året i amerikansk utdanning, f.eks., fordi det tilsvarer det siste året i norsk videregående utdanning. Der står vi sammen med andre europeiske land, og det er fordi det er en ulik faglig vurdering av studiene. Det er det som ligger til grunn.

Jeg vil berolige representanten med at jeg tar alle innspill med i det arbeidet vi nå holder på med om en melding om internasjonalisering. Vi kommer selvfølgelig til å vurdere disse sidene der, men det jeg har svart nå, er det som er min oppfatning av situasjonen. Jeg ønsker fremde-

les å stimulere både til internasjonalisering og til studier i utlandet, men jeg vil legge hovedvekten på at det dreier seg om deler av studiene og masterstudiene.

Spørsmål 11

Hans Olav Syversen (KrF) [12:09:52]: «I Dagens Næringsliv 10. mars peker statsråden på behov for kompetanseheving innenfor området fornybar energi. Mens det er politisk enighet om økt satsing på klimaforskning, foreligger ikke samme avklaring når det gjelder høyere utdanning innenfor fornybar energi. I artikkelen vises det til konkrete planer for satsing på «grønn energi» på flere universiteter og høyskoler.

Vil statsråden vurdere om fornybar energi bør gis særskilt prioritet på budsjettet for høyere utdanning i 2009?»

Statsråd Tora Aasland [12:10:40]: Klima- og miljøutfordringene krever tiltak innenfor alle sektorer. Representanten Syversen viser selv til at det er satset på forskning på dette området. Dette gir kompetanse og et godt faglig grunnlag for å utvikle studietilbud.

Dagens Næringsliv presenterte den 10. mars i år en oversikt over nye studietilbud fra høsten 2008, som viser at universiteter og høyskoler allerede har utviklet studier som vektlegger miljøfaglige spørsmål og alternative, fornybare energikilder.

Kunnskapsdepartementets realfagsstrategi, Et felles løft for realfagene, er en viktig plattform for arbeidet med å styrke utdanningsinstitusjonenes prioritering av teknologi- og realfagsrelaterte studier og dermed også studietilbud som er nødvendige for å bygge opp vår kompetanse på klimaspørsmål, og teknologi som kan anvendes til utvinning av fornybar energi.

Slik situasjonen er i dag, er det neppe antall studietilbud eller studiekapasiteten som er begrensningen, men antallet unge som er interesserte og kvalifiserte til å studere relevante fag. Derfor er det viktig med motivasjon.

Realfagssatsingen tar også sikte på å øke unges interesse for realfag i skolen, slik at de senere eksempelvis velger å starte på en ingeniørutdanning som har fornybar energi som spesialisering. Realfagssatsingen er derfor kanskje vårt viktigste redskap for å gi nasjonen den kompetanse som er nødvendig for å være en ledende nasjon på fornybar energi i fremtiden.

Det er selvfølgelig vanskelig for meg å si noe om prioriteringene i budsjettet for 2009 nå. Det regner vel heller ikke representanten med at jeg skal gjøre. Vi er enige om at det er viktig å rekruttere kvalifiserte og engasjerte studenter og fagansatte som vil bidra til at Norge vil styrke sin rolle som foregangsnaasjon innen fornybar energi. Jeg lar ingen anledning gå fra meg til å fortelle både forskningsmiljøer og universitetsmiljøer hvor viktig det er at man nå bygger seg opp og er godt kvalifisert til å ta forskningsoppdrag innenfor dette området.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:12:45]: Statsråden har helt rett i at jeg ikke har tenkt å avkreve henne et svar, og

jeg hadde vel heller ikke tro på noe svar med hensyn til hvordan dette vil bli prioritert i 2009. Det vet vel kanskje ikke statsråden selv ennå heller.

Mitt poeng er å ha et politisk trykk på den kjeden som er nødvendig for at vi faktisk får resultater som er i tråd med det ganske ambisiøse klimaforliket som Regjeringen har inngått med opposisjonen her i huset. Da snakker vi om realfag, og vi snakker om alt fra grunnskole, videregående skole, opp til høyere utdanning og så til forskning. Nå har vi satset på forskning i klimaforliket, men forut for forskningen ligger det jo at man har studenter som faktisk har fått en god utdanning på høyere nivå. Så mitt spørsmål er rett og slett om det er til vurdering – i hvert fall at man ikke avkrefter det – å gi noen særskilte incitamenter akkurat på dette området.

Statsråd Tora Aasland [12:13:49]: Situasjonen er jo den at statsråden ikke kan instruere universitetene eller høyskolene til å ha bestemte typer studier i sitt tilbud. Men som jeg sa i mitt første svar: Jeg benytter enhver anledning til å oppmuntre til at man går videre innenfor både utdanning og forskning på dette området. Det er, som representanten sier, meget viktig med en større søknad til realfagene og til naturvitenskapelige fag. Men jeg vil også si at helheten i fagområdet her er viktig. Det er derfor vi i oppfølgingen av klimaforliket mellom Regjeringen og Stortinget, som jeg er veldig fornøyd med, kommer til å ha et helhetlig perspektiv på hvilke tiltak vi skal sette i gang. Det vil selvfølgelig også innebære at vi stimulerer barn og ungdom til å begynne å tenke på dette veldig tidlig.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til forsknings- og høyere utdanningsministeren, tas opp av representanten Inge Lønning.

Inge Lønning (H) [12:15:08]: «En rekke land har etablert forskningsstasjoner i Ny-Ålesund. Dette er meget positivt.

Er Regjeringen tilfreds med graden av informasjonsdeling mellom de tilstedeværende land om forskningen som utføres, og resultater som oppnås?»

Statsråd Tora Aasland [12:15:33]: Regjeringen er enig i at det er svært positivt at det er økende internasjonal interesse for å utnytte de unike forskningsmulighetene Svalbard tilbyr, bl.a. i Ny-Ålesund. Ni land har opprettet egne forskningsstasjoner i Ny-Ålesund, og i tillegg er India i ferd med å opprette en stasjon her. Det kommer årlig forskere fra rundt 20 land til Ny-Ålesund.

Svalbard er en sentral arena for global klima- og miljøforskning, og dette gjelder særlig Ny-Ålesund. Området er sårbart for miljøpåvirkning, og det er Regjeringens mål å videreutvikle Ny-Ålesund som en «grønn» forskningsstasjon. Det er viktig at forskningen som foregår der, så

vel som på Svalbard generelt, er av høy kvalitet, og at de forskjellige forskningsmiljøene samarbeider og utveksler informasjon og data der dette er naturlig. I planleggingen av forskningsaktiviteter må miljøhensyn stå sentralt, og samordning mellom forskjellige forskergrupper, f.eks. med hensyn til logistikk – jeg nevner f.eks. scooterkjøring – er et viktig virkemiddel for å hindre unødvendig miljøbelastning.

Det foregår allerede utstrakt samarbeid mellom forskningsmiljøene i Ny-Ålesund. For eksempel driver Tyskland og Frankrike en stasjon i fellesskap. Ny-Ålesund Science Managers Committee ble opprettet i 1994, og er et viktig forum hvor institusjonene som har aktiviteter i Ny-Ålesund, kan diskutere muligheter for samarbeid og utveksling av data.

Regjeringen ser imidlertid at det kan være grunnlag for å stimulere til at samarbeidet blir enda bedre, både i Ny-Ålesund og på Svalbard generelt. Derfor har Kunnskapsdepartementet allerede startet en prosess for å se på hvilke virkemidler vi bør bruke for å bidra til dette, og vi har bl.a. fått gode innspill fra sentrale norske aktører i forskningen på Svalbard. Svalbard Science Forum, som ligger under Norges forskningsråd, har en viktig rolle i denne sammenheng og har bl.a. opprettet en database hvor forskningsprosjekter og resultater registreres. Databasen utgjør en ressurs både for forskere og andre som er interessert i informasjon om forskning på Svalbard. Sysselmannen på Svalbard har nylig bestemt at det i behandlingen av søknader om tillatelser og dispensasjoner skal stilles som krav at forskningsprosjekter registreres i Svalbard Science Forums database. Dette vil bidra til å styrke informasjonsutvekslingen og synliggjøre forskningsaktivitetene og resultatene.

Regjeringen, ved Justisdepartementet, vil legge fram en ny stortingsmelding om Svalbard-politikken neste år. Her vil forskning på Svalbard være et sentralt element, og problemstillinger knyttet til hvordan vi kan legge til rette for samarbeid og informasjonsdeling vil bli behandlet og fulgt opp i denne meldingen.

Inge Lønning (H) [12:18:09]: Jeg takker statsråden for svaret. Vi er skjønt enige om at utviklingen i Ny-Ålesund er udelt positiv, og at den stadig økte bredden internasjonalt når det gjelder forskningsaktiviteten i Ny-Ålesund, er positiv.

Bakgrunnen for mitt spørsmål er at Norge i praksis dekker ganske betydelige utgifter til infrastruktur og til drift av den internasjonale forskningsinnsatsen i Ny-Ålesund. Det innebærer i realiteten at Norge subsidierer andre lands forskningsstasjoner med ikke ubetydelige beløp, og da er det jo ikke urimelig at man fra norsk side har en gjennomtenkt policy på dette, som også definerer vilkår som sikrer at dette kommer norsk forskning og norsk forskningspolitikk til gode.

Er det et problem for forskningsministeren at ansvaret (presidenten klubber) for dette er delt på så mange ulike departementer – Justisdepartementet når det gjelder Svalbard-politikken, (presidenten klubber) Næringsdepartementet når det gjelder Kings Bay ...?

Statsråd Tora Aasland [12:19:27]: Jeg måtte bare lytte til spørsmålet før jeg visste hva jeg skulle svare.

Jeg ser det ikke som et problem at ansvaret her er delt på mange. I meldingen om Svalbard-politikken som Justisdepartementet står som hovedansvarlig for, og som de arbeider med nå, vil alle departementene være med på å vurdere de ulike tiltakene. Jeg som forskningsminister har et samordnet ansvar for forskningen. Det betyr at jeg har en god dialog med mine kolleger i Nærings- og handelsdepartementet og i andre relevante departementer som er interessert i forskningen på Svalbard. Etter min mening har vi gode rutiner for samordning av dette, både i Regjeringen og overfor de aktørene som også er med der, f.eks. Norges forskningsråd og Sysselmannen.

Inge Lønning (H) [12:20:20]: Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Det som gjør at problemstillingen er spesielt interessant, er naturligvis at den forskningsaktiviteten som drives med utgangspunkt i Ny-Ålesund, er forskningsaktivitet som gjelder svært sentrale utfordringer: biologisk mangfold, klimautfordring osv. Det gjør at det er enda større grunn til å tilrettelegge for den mest mulig åpne kommunikasjon, ikke bare når det gjelder forskningsprosjektene art, men også når det gjelder de resultatene som kommer ut av forskningsaktiviteten, og ikke minst at dette har en tilbakeføringsverdi for norsk forskning på de angitte områdene.

Men jeg forstår statsrådets svar slik at vi er skjønt enige om dette, og at det fra statsrådets side også i fortsettelsen vil bli lagt betydelig arbeid i å sikre dette.

Statsråd Tora Aasland [12:21:27]: Jeg kan forsikre representanten om det. Til sommeren som kommer – i juni/juli – skal vi ha det årlige Ny-Ålesund Symposium, hvor det kommer forskningsministere fra flere land, og hvor litt av hensikten er å få et innblikk i hva man har fått kunnskap om siden sist. Og selvfølgelig vil det være viktig å spre den kunnskapen og være åpen omkring de prosessene som fører fram til kunnskapen samt kunnskapens betydning for de viktige utfordringene, som også representanten Lønning peker på.

Jeg er ikke i tvil om at Svalbard generelt, og Ny-Ålesund spesielt, er et unikt forskningslaboratorium, nettopp fordi man kan studere både atmosfære og innvirkning på biologi og andre forhold med hensyn til klimaendringene på en helt unik måte. Så dette vil vi gjøre oss god nytte av, og jeg er veldig glad for at vi kan legge til rette for et godt internasjonalt samarbeid i Ny-Ålesund.

Spørsmål 13

Fra representanten Sonja Irene Sjøli til forsvarsministeren:

«Forvaltningen og overvåkingen av den norsk-russiske grensen er en krevende og viktig jobb for Norge, også på vegne av Schengen-samarbeidet i EU. Garnisonen i Sør-Varanger har imidlertid kun delvis tilgang på militært he-

likopter. Øst-Finnmark politidistrikt er ikke satt opp med helikopter i det hele tatt. Dette innebærer en svekket beredskap.

Vil Regjeringen sørge for å styrke helikopterberedskapen slik at både Forsvaret og politiet får adgang til helikopter hele døgnet året rundt?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 14

Per Roar Bredvold (FrP) [12:22:45]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til forsvarsministeren:

«Mange av de pansrede kjøretøyene (Iveco) som Forsvaret «hasteinnkjøpte», viser seg, som undertegnede tidligere har hevdet, ikke å holde mål. De får stadig motorstopp og må taues på verksted og repareres av spesialister. Dette resulterer i at soldatene heller kjører rundt i upansrede, eldre kjøretøy som fungerer.

Er statsråden fortsatt fornøyd med denne situasjonen?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:23:13]: Hensikten med anskaffelsen av Iveco-kjøretøyer var raskt å få på plass lette, pansrede patruljekjøretøyer for å styrke sikkerheten for soldatene våre i Afghanistan.

Min vurdering var, og dette var også den helt klare fagmilitære anbefalingen jeg fikk, at det var viktigere raskt å få på plass pansrede kjøretøyer som tilfredsstilte våre krav, enn å gjennomføre et vanlig anskaffelsesløp. En slik prosess ville kunne ta flere år. I mellomtiden ville vi ikke hatt god nok beskyttelse for våre soldater.

Iveco-kjøretøyene tilfredsstiller de fagmilitære og tekniske krav som er stilt til håndvåpen- og minebeskyttelse. Det er imidlertid riktig at det har vært visse innkjøringsproblemer med Iveco-kjøretøyene, og jeg har tidligere svart på dette i Stortinget på spørsmål fra representanten Bredvold.

De tekniske utfordringene det er tale om, dreier seg langt på vei om «barnesykdommer». Disse er vi i prosess med produsenten for å utbedre. Noe av bruken av Iveco-kjøretøyene har også forsterket problemene. For å forhindre dette har Forsvarets logistikkorganisasjon presisert hvordan kjøretøyene skal brukes, slik at man ikke risikerer at de blir overbelastet.

Det er stor internasjonal etterspørsel etter pansrede kjøretøyer. Storbritannia, Italia, Belgia og Spania har gjort som Norge og kjøpt pansrede Iveco-kjøretøyer. Samtidig har land som har anskaffet både disse og andre pansrede kjøretøyer, opplevd at forholdene i Afghanistan er ytterst krevende. Derfor har også de fleste typene kjøretøyer som ulike land har anskaffet, møtt problemer i Afghanistan.

I denne saken har jeg først og fremst vært opptatt av raskt å få på plass pansrede kjøretøyer for å bedre sikkerheten til soldatene våre. Til tross for de nevnte tekniske utfordringene mener jeg det var helt riktig av Forsvaret å anskaffe kjøretøyene og dermed redusere risikoen for norske kvinner og menn i felten i Afghanistan.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:25:23]: Jeg takker statsråden for svaret.

I Dagsavisen tirsdag den 25. mars kan vi bl.a. lese følgende:

«Panserbiler takler ikke Afghanistan».

Der sier de som har med bruken av disse bilene å gjøre, troppssjefer etc., at man har ni kjøretøyer i en tropp, og det er kun to som er kjørbare. Det er sju stykker som ikke er brukbare. Slik har det vært hele tiden, og man ser heller ikke noen løsning på det. Resultatet blir at istedenfor å få motorstopp ute i felten og bli angrepet, kjører man rundt i gamle kjøretøy, f.eks. Mercedes-Benz Geländewagen, som fungerer, slik at man kommer seg vekk derfra. For ofte handler det om sekunder når man blir angrepet og skal komme seg vekk fra en situasjon. Og det er klart at hvis man får motorstopp og blir stående, blir man et lett mål.

Derfor spør jeg nok en gang om statsråden er fornøyd med den situasjonen som vi har for våre norske soldater i Afghanistan når det gjelder sikkerhet når det gjelder biler?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:26:28]: Det skal ikke være noen tvil om at jeg har hatt stort fokus på at våre soldater i Afghanistan skulle utstyres med pansrede kjøretøyer. Det var grunnen til at vi ikke tok den nødvendige testperioden av kjøretøyene hjemme. Etter råd fra – og i samråd med – forsvarssjefen vurderte vi det dit hen at når kjøretøyene ble levert, skulle de straks sendes til Afghanistan. Dermed ble de også sendt til Afghanistan i en innkjøringsperiode som egentlig, ideelt sett, skulle vært tatt hjemme.

Nå er det slik at både representanter fra leverandøren og representanter fra FLO har vært i Afghanistan – og er jevnlig der – for å rette opp de feilene som har vært på kjøretøyene.

Jeg har også lyst til å understreke at når det gjelder det å ha problemer med kjøretøyer i Afghanistan, er ikke vi det eneste landet som har det. Det har mange land, fordi forholdene er særdeles krevende, ikke minst de klimatiske forholdene med sand osv. Og pr. i dag har vi altså 12 av 14 kjøretøyer i drift.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:27:38]: Jeg takker statsråden nok en gang for svaret.

Det statsråden sier, er jo ikke helt i henhold til det brukerne sier i Dagsavisen. Der står det at kun to av ni kjøretøyer er i drift – to av ni. Det synes jeg er veldig urovekkende. Jeg synes også det er helt feil at man skal teste kjøretøyer ute i en krig, for det er en krig vi er i. Det må være feil at man ikke har den innkjøringsperioden på et helt annet og trygt sted.

Jeg registrerer også at sjefen for Forsvarets logistikkorganisasjon, Trond Ragnarsøn Karlsen, nylig var på befaring i Afghanistan, som det står i Dagsavisen. Han sier at Forsvaret «må se på kjøretøysituasjonen». Det er ikke nok for meg. Jeg har ikke samvittighet til ikke å ta opp denne saken. Det har jeg gjort, og jeg kommer til å følge den opp.

Forsvarsministeren sa i går i denne salen, tirsdag

den 8. april, ca. kl. 10.30 – hvis jeg har notert riktig – at det ikke skal stå på penger når det er behov for materiell for å øke sikkerheten for de norske soldatene i internasjonale operasjoner. Hvis det er mulig å skaffe kjøretøyer, må statsråden stå for det, uansett pris.

Gunn Olsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:28:50]: Her vil jeg si at dette dreier seg ikke om penger. Det dreier seg faktisk om å få kjøretøyer som er brukbare, til Afghanistan til rett tid. Jeg fikk en klar fagmilitær anbefaling om å sende kjøretøyene til Afghanistan så raskt de var frigitt fra leverandøren. Det var en anbefaling jeg støttet, og som jeg mente var riktig ut fra situasjonen, at det var viktig å få på plass pansrede kjøretøyer i Afghanistan.

Det er altså ikke slik at man må tro at man kan gå i butikken og kjøpe pansrede kjøretøyer. Det kan verken vi fra det norske forsvaret eller noen andre lands forsvar.

Når det gjelder den artikkelen som det henvises til fra 25. mars, er det i dag 9. april. Vi har hatt folk fra leverandøren for å rette opp en del problemstillinger. Vi har hatt folk fra FLO til stede i Afghanistan, og vi har også sett på hvordan kjøretøyene belastes og brukes. Her er det tatt mange initiativ, nettopp for å bedre situasjonen. Så erkjenner vi at det er en del innkjøringsproblemer med disse kjøretøyene, som vi også deler med flere andre land. Vi har, som sagt, fullt trykk på å rette opp det.

Spørsmål 15

Borghild Tenden (V) [12:30:17]: Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Tre statsråder innkalte til pressekonferanse den 31. mars for å fortelle at Regjeringen hadde bestemt at det på statsbudsjettet for 2009 skulle bevilges penger til dobbeltsporet Barkåker–Tønsberg. Det er bra for de reisende på Vestfoldbanen.

Hvordan er fremdriftsplanen for den sterkt belastede Oslotunnelen og dobbeltsporet Oslo–Ski, som er en forutsetning for Oslopakke 3?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:30:48]: Som eg har opplyst tidlegare, m.a. i svar på skriftleg spørsmål nr. 817 frå representanten Tenden, har eg etablert ei prosjektgruppe som er sett saman av Jernbaneverket og dei største brukargruppene, som omfattar NSB, Flytoget og Cargo-Net. Prosjektgruppa har fått i oppdrag å identifisere og leggje fram forslag til tiltak som kan gjennomførast alleie i 2008, saman med tiltak som treng lenger tid på å gjennomførast, for å få forsert arbeidet med fornying av Oslotunnelen og tilgrensande togstrekningar. Eg vil vurdere å kome tilbake med forslag i samband med revidert nasjonalbudsjett for 2008 dersom gruppa kan leggje fram tiltak som kan startast opp alleie i år. Tiltak som treng lengre planleggingstid, vil eg kome tilbake til i samband med 2009-budsjettet og seinare års budsjett dersom det-

te er naudsynt. Som eg tidlegare har opplyst i forskjellige samanhengar, prioriterer eg dette arbeidet svært høgt, då det her er snakk om å få orden på den viktigaste og mest trafikkerte jernbanestrekninga på det norske jernbanenettet.

Framdriftsplanen for dobbeltsporet Oslo–Ski er naturleg nok avhengig av både plansituasjonen og løyvingar over statsbudsjettet.

Når det gjeld plansituasjonen, er dobbeltsporet Oslo–Ski, samanlikna med Barkåker–Tønsberg, på langt nær kome så langt i planlegginga at det er mogleg å starte opp anleggsarbeidet i 2009. Jernbaneverket gjennomfører no utgreiingsarbeid knytt til traséføring og stoppmønster, bruk av tunnelboretologi, om det skal vere eitt- eller tøløpstunnelar, og korleis innføringa til Oslo S skal løysast. Når dette er avklart, må det utarbeidast detalj- og byggeplanar for prosjektet som skal underleggjast ei ekstern kvalitetssikring før det kan takast opp til ordinær anleggs-løyving. Kor lang tid ein treng for å få på plass plangrunnlaget, vil m.a. vere avhengig av den kommunale godkjenningprosessen for naudsynte reguleringsplanar. På det noverande tidspunkt er det difor for tidleg å kunne gje noko nærare tidspunkt for når dobbeltsporet Oslo–Ski vil vere klart til oppstart. Dobbeltsporet Oslo–Ski er eit svært viktig jernbaneprosjekt, og eg vil følgje nøye Jernbaneverket si framdrift i planarbeidet.

Når det gjeld spørsmål om løyvingar til prosjektet, vil dette bli vurdert i samband med Nasjonal transportplan 2010–2019, som Regjeringa planlegg å leggje fram ved årsskiftet 2008/2009.

Borghild Tenden (V) [12:33:09]: Jeg takker statsråden for svaret.

I en pressemelding på Samferdselsdepartementets nettside står det at utbyggingen på strekningen Barkåker–Tønsberg, som er kalkulert til 1,37 milliarder kr, f.eks. vil redusere reisetiden tre–fire minutter på strekningen Tønsberg–Oslo.

På en åpen høring i går fikk komiteen kunnskaper fra Jernbaneverket om at ved å bevilge 100 mill. kr i revidert budsjett til våren vil Jernbaneverket kunne bøte på de akutte problemene i Oslotunnelen. Kan statsråden love at man bevilger disse 100 mill. kr som Jernbaneverket sier må til, og som jeg også vil tro at prosjektgruppen kommer fram til?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:33:59]: Kva som blir innhaldet i revidert nasjonalbudsjett når me kjem så langt, er det uansett altfor tidleg å seie noko om. Dessutan seier statsråden aldri noko om innhaldet i budsjettproposisjonar før dei kjem til Stortinget, så det kan eg ikkje kommentere.

Kva som vert resultatet av prosjektgruppa sitt arbeid, har eg heller ikkje svar på. Dei rapporterer jamleg til Samferdsledepartementet, og har pr. i dag ikkje lagt fram for oss materiale som samsvarar med dei opplysningane som vart gjevne i komiteen i går, utan at eg dermed har grunn til å tru at dei er feilaktige. Men me har bedt dei gjere ein jobb, ikkje berre i høve til kroner og øre, men òg for å sjå

på kva type tiltak det er mogleg og praktisk å gjennomføre i sommar, då mykje av dette vil krevje at ein stansar enkelte ruter, og det er eit komplisert system. Det er òg årsaka til at me har ei breitt samansett prosjektgruppe. Så det må me kome attende til.

Borghild Tenden (V) [12:34:56]: Jeg takker statsråden for svaret. Til det er det å si at togoperatørene jo har sagt at de vil stille seg veldig velvillige til å stanse togene i store deler, og de er også pådrivere.

På den åpne høringen i går fikk vi også bekreftet at strekningen Oslo–Ski er et nasjonalt anliggende. Det er et sterkt befolket område. Det er en strekning ut i Europa og kan bli starten på den første høyhastighetsbanen. Det er også en forutsetning for Oslopakke 3 at det er en pakke som skal klimavurderes, så her sitter faktisk statsråden med nøkkelen til om vi skal greie å få klimavurdert og kommet i gang med Oslopakke 3.

Ifølge AftenAften i går sier Kristelig Folkeparti-representanten Hans Olav Syversen at statsråden satser på «feil dobbeltspor». Jeg er spent på å høre statsrådets politiske og faglige vurderinger av hva som ligger bak at hun nå bruker så mye penger på denne strekningen Barkåker–Tønsberg og skyver Oslo–Ski ut i tid.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:36:05]: Me har ein Nasjonal transportplan i dag som vart lagd fram av den førre regjeringa og vedteken av det førre stortinget. I handlingsprogrammet i denne nasjonale transportplanen står oppstart av Barkåker–Tønsberg inne i 2006. Det er dermed planlagt oppstart i denne perioden.

Oslo–Ski har ikkje ein slik horisont, verken i høve til handlingsprogrammet eller planlegginga, som eg òg gjorde greie for i mitt hovudsvar. Så det enkle, realistiske og rette svaret på spørsmålet er rett og slett at det førre stortinget i Nasjonal transportplan har prioritert Barkåker–Tønsberg langt høgare enn Oslo–Ski. I denne perioden følger me opp det førre stortinget sine vedtak, ikkje minst gjennom å løyve mykje meir pengar enn det ein har gjort tidlegare, og dermed får me òg opp hastigheita når det gjeld utbygging av jernbanar i Noreg.

Spørsmål 16

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Svein Flåtten til samferdselsministeren, vil bli besvart av fiskeri- og kystministeren som rette vedkommende.

Svein Flåtten (H) [12:37:29]: Mitt spørsmål går ganske riktig til fiskeri- og i denne sammenheng ikke minst til kystministeren:

«Om få år kan nordpolisen være helt borte, ifølge forskere. Selv om utviklingen er urovekkende, vil den uansett aktualisere nye sjøruter mellom bl.a. Nord-Europa, Asia og Nord-Amerika. Behovet for ulike typer beredskap/redning, oljevern etc. vil vokse.

Hva har statsråden og Regjeringen gjort for å kartlegge utviklingen og kommende behov?»

Statsråd Helga Pedersen [12:38:04]: En rekke forskningsrapporter peker på, som representanten også viser til, at polhavet vil være mer eller mindre isfritt på sommerstid om 20 til 30 år. Klimaendringer kan om få år bidra til at havisen smelter i nordområdene og dermed åpne for nye seilingsmønstre.

En åpning av Nordostpassasjen og en transpolar rute kan redusere transportkostnadene mellom Vesten og Asia, men skipsfart gjennom sårbare områder kan også bli et stridstema. Ulykker og utslipp i slike områder vil være forbundet med betydelig risiko for alle involverte. Det er en utfordring å etablere velfungerende systemer for søk og redning og oljevernberedskap i tynt befolkede områder.

En viktig del av Regjeringens nordområdesatsing og en sentral del av Fiskeri- og kystdepartementets ansvarsområde er arbeidet med sjøsikkerhet og oljevern under harde værforhold med sterk vind, høye bølger, lav lufttemperatur, dårlig sikt og mulighet for is. I tråd med nordområdestrategien er Fiskeri- og kystdepartementet i ferd med å kartlegge pågående prosesser og prosjekter knyttet til sjøtransport og oljevernberedskap under slike forhold. Departementet starter nå også et forprosjekt for teknologutvikling av lenser for høye bølger.

I St.meld. nr. 14 for 2004-2005 om sjøsikkerhet og oljevernberedskap ble det lagt fram en risikoanalyse av skipstrafikken i norske farvann fram mot 2015. Meldingen foreslår tiltak for å møte en forventet økning i risiko. I nord har vi allerede iverksatt viktige tiltak for å redusere risikoen for ulykker. Seilingsleder lenger ut fra kysten på hele strekningen fra Vardø til Røst og Vardø trafikksentral er etablert. Mulige nødhavner er identifisert, og det er startet oppgradering av depotene med oljevernutstyr.

I 2006 undertegnet Norge og Russland en intensjonsavtale om å styrke samarbeidet innen sjøsikkerhet og oljevernberedskap. Dette følges konkret opp i en styringsgruppe, i to arbeidsgrupper for sjøsikkerhet og oljevernberedskap og gjennom jevnlig felles oljevernøvelser. Russland har også tatt initiativ til et internasjonalt samarbeidsprosjekt for å øke sikkerheten i forbindelse med utviklingen av store industriprosjekter og minimere risikoen for uhell. Fiskeri- og kystdepartementet vil delta i dette prosjektet fra norsk side.

Vi følger med på klimautviklingen og deltar i prosesser både nasjonalt og internasjonalt for å styrke sjøtransport- og oljevernberedskapen i nordområdene. Selv om det trolig vil ta tid før nye sjøruter eventuelt kan tas i bruk, må vi allerede nå forberede oss på at økt trafikk vil endre risikobildet og beredskapskravene samt behovet for havovervåking.

Svein Flåtten (H) [12:40:45]: Jeg takker for svaret. Jeg oppfatter at Regjeringen mener at politen vil minke, og at behovet her øker.

I dette, kall det, problemområdet vil det ligge mange konflikter mellom stater – mellom Norge og andre makter, som USA, Canada og Russland – og det vil ligge konflikter mellom næring, kommersialisme, forsvar, utenriks og olje- og energi. Tenker statsråden seg, som for øvrig også representerer landsdelen, at det er behov for en sterkere

samordning på et tidlig tidspunkt for å se på hvilke konfliktområder man har, og at man bør sette seg ned og lage en bredere rapport på dette fra regjeringshold?

Statsråd Helga Pedersen [12:41:51]: Jeg er enig med representanten i at hvis man åpner nye sjøruter i nord, vil det kunne åpne mange diskusjoner av folkerettslig art – i forhold til urfolkene som bebor områdene, i forhold til miljøspørsmål og ressursutnyttelse – langt utover det ansvarsområdet som jeg forvalter i det daglige. Regjeringen har lagt fram en nordområdestrategi og har et eget nordområdeutvalg. Det er klart at på alle områder, også det som handler om nye transportruter i nord, er det viktig at man har en god koordinering mellom departementene. Og det kan jeg forsikre representanten om at vi skal ha i framtiden.

Svein Flåtten (H) [12:42:39]: Jeg tror absolutt det, men jeg har lyst til nok en gang å understreke det jeg tar opp her.

I VG sist søndag snakket nordområdeekspert ved Universitetet i Tromsø, Torbjørn Pedersen, om noen av disse konfliktområdene, og, som jeg sier, det finnes ganske mange. Jeg tror veldig mange av de involverte ikke egentlig vet hvilke etater som har ansvaret for hva. Det viser seg egentlig tydelig i forbindelse med mitt spørsmål, som var stilt til samferdselsministeren, som ikke hadde noe med det å gjøre. Det er bare en liten detalj, men det viser at dette er et kjempestort område, når vi forutsetter en slik endring i disse områdene.

Jeg vil utfordre statsråden og spørre, selv om jeg skjønner at det kanskje ikke først og fremst er hennes ansvar, om det ikke er hennes oppfatning at man bør se dette i en enda mer samordnet form fra Regjeringens side.

Statsråd Helga Pedersen [12:43:46]: Jeg er helt enig i at de ulike departementene må være koordinert både i det spørsmålet vi helt konkret diskuterer her, og også i nordomradepolitikken som sådan. Det er også viktig at vi deltar aktivt i internasjonale prosesser, slik at vi i størst mulig grad er koordinert med verden rundt oss.

Jeg skal i denne sammenhengen begrense meg til å snakke om det som helt konkret gjelder mitt ansvarsområde i forhold til nye sjøruter. Der er jeg opptatt av tre ting. Det ene er at vi har de riktige risikoanalysene, at vi har en beredskap som er dimensjonert i forhold til det. Det andre er at vi jobber bilateralt sammen med Russland, for slik å påvirke standarden for sikkerhet og beredskap i nordlige farvann. Det tredje er det arbeidet vi deltar i i IMO, der man legger regelverket for sjøfarten. Et ferskt eksempel i så måte er det nye forbudet mot bruk av tung bunkersolje, noe som ikke minst har betydning for sjøtransporten i nord.

Spørsmål 17

Arne Sortevik (FrP) [12:45:07]: Spørsmålet til samferdselsministeren er:

«I forbindelse med utlysning av ny anbudskonkurranse på Hardangerbrua varsler Skanska, entreprenøren som hadde det billigste tilbudet på bygging av tilførselsveier og tunneler til broen, at de vil kreve erstatning for utgifter til anbud og tapt fortjeneste. Også andre store prosjekter er stanset pga. kostnadssprekk.

Hva gjør statsråden for å bedre både prosjektarbeid og kvalitetssikring og unngå anbudstabber og erstatningsansvar dersom prosjekter må behandles på nytt grunnet kostnadssprekk?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:45:35]: Prisnivået i anleggsmarkedet var sterkt aukende i 2007, og interesse for den enkelte konkurranse var ofte mindre enn ønskelig. Utviklinga var svært uføreseieleg. Fleire konkurransar vart difor avslutta utan at det var inngått kontrakt.

For vegprosjektet rv. 7/rv. 13 Hardangerbrua var tilbuds konkurransen føreset delt i to hovuddelar, først arbeida med tilførselsvegane og deretter arbeida med sjølve brua.

Resultatet av konkurransen om tilførselsvegane gav prisar høgt over kostnadsoverslaget for denne delen av prosjektet. På dette grunnlaget vurderte Samferdsledepartementet at det var betydeleg risiko for overskriding av kostnadsramma for heile prosjektet, dvs. tilførselsvegane og brua samla. Då Samferdsledepartementet ikkje har fullmakt til å påføre staten plikter utover dei fullmaktene som er gjevne av Stortinget, vart Statens vegvesen bedt om at konkurransen om tilførselsvegane vart avslutta. Dette vart det nærare gjort greie for i St.prp. nr. 24 for 2007-2008.

Kostnadsoverslag for vegprosjekt vert utarbeidd ved hjelp av den såkalla anslagsmetoden. Metoden er utvikla av Statens vegvesen i samarbeid med NTNU og SINTEF. Metoden er basert på såkalla trinnvis kalkulasjon, ein godkjend måte å kalkulere overslag på. Kostnadsoverslaga for større prosjekt vert kvalitetssikra i fleire ledd.

For Hardangerbrua vart kostnadsoverslaget fyrst kvalitetssikra av regional kostnadsgruppe, deretter av Vegdirektoratet og til slutt av ekstern konsulent. Kvalitetssikringsprosessen for denne typen prosjekt er altså svært omfattande og gjev ekstra stor tryggleik for at styringsramme og kostnadsramme vert fastsett innanfor dei nøyaktighetskrava og den uvisse som er fastsette.

Statistikk viser òg at kvaliteten på Vegvesenet sine kostnadsoverslag og prosjektarbeid/prosjektstyring dei seinare åra har utvikla seg svært positivt. Samla oversikt for avsluttande prosjekt på landsbasis viser at avviket mellom sluttkostnad og opphavleg kostnadsoverslag er svært lite.

I ein labil, uføreseieleg marknad som vi no har sett, vil det oppstå betydeleg risiko for kostnadssprekkar når nye prosjekt vert lyste ut på anbud. Statens vegvesen arbeider aktivt og systematisk med tiltak og med vidareutvikling av styringssystem, med det føremålet å redusere denne risikoen. I spørjetimen 19. desember 2007 vart det, som svar på spørsmål frå representanten Arne Sortevik, gjort detaljert greie for desse tiltaka.

Det er no utarbeidd nytt kostnadsoverslag for Hardangerbrua. Kvalitetssikringa av overslaget ved ekstern konsulent er i gang. Dersom resultatet av denne prosessen

syner at kostnadsramma for heile prosjektet vert overskriden i høve til kostnadsramma som vart presentert for Stortinget, må saka leggjast fram for Stortinget på nytt.

Arne Sortevik (FrP) [12:48:33]: Takk for svaret.

Både svaret og de bakenforliggende omstendigheter kjenner både spørrer og svarer, altså statsråden. Det som er nytt i denne saken, er at ett av de firmaene som har vært involvert i anbudsprosessen, registrerer at det ikke blir skrevet kontrakt. De sitter igjen med laveste pris, og de lurer på hva som skjer.

Spørsmålet gjelder de to generelle forhold som berøres her, og som kanskje ble lite berørt i statsrådets svar, i hvilken grad staten og fagetaten har anledning til å si nei takk til innhentede tilbud, om prisen blir for høy. Derfor er første oppfølgingsspørsmål: Hvordan mener statsråden at det kan gjøres og sikres på generell basis, og hvordan er det gjort i dette konkrete tilfellet? Iallfall er det åpenbart slik at entreprenøren ikke oppfatter det slik, men reagerer så kraftig at man faktisk vurderer å gå til sak.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:49:38]: Samferdsledepartementet og etatene under Samferdsledepartementet, altså Jernbaneverket og Statens vegvesen, må halde seg til det regelverket som Stortinget har lagt. I det regelverket ligg det at dersom me ser at ei kostnadsramme kan kome til å sprekke, skal me stanse prosjektet, altså dersom me ser at det vert ein betydeleg sprekk. Når anbudet på dei to tilførselsvegane låg så høgt over, og når òg indikasjonane i marknaden på det tidspunktet var slik at prisane låg over det som var kalkylen, og slik braut med den gode trenden som Statens vegvesen har hatt over lang tid, var det Statens vegvesen si plikt, for å følgje regelverket, at ein stansa prosjektet. Dei som legg inn tilbud på statlege prosjekt, er kjende med dette, og dei veit at det er ein risiko for at det må tilbake til Stortinget dersom ramma vert overskriden. Så det me har gjort i dette tilfellet, er rett og slett å følgje det regelverket som Stortinget sjølv har lagt opp til at me skal ha for den typen prosjekt.

Eg skjønner at entreprenørar synest dette er trasig, og at ein har gjort mykje arbeid som, i alle fall i augneblinken, kan sjå ut til å vere mislykka. No har jo anbudet gått ut på nytt, slik at ein kan vurdere om ein kan bruke det same opp att. Men så lenge ein ikkje endrar spelereglane, er dette rett og slett den måten me må gjere det på. Eg meiner at kvalitetssikring i framkant etter kvart er vorte svært omfattande, og i dette tilfellet var det samsvar mellom det som kom frå ekstern konsulent, og det som kom frå Statens vegvesen.

Arne Sortevik (FrP) [12:51:28]: Vel er det slik at Stortinget har et budsjettreglement. Men det er også slik at de som deltar i en anbudskonkurranse, har lover og retningslinjer å forholde seg til, bl.a. lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Det vedkommende entreprenør er sterkt tvilende til, er om det faktisk foreligger saklig grunnlag for at man i dette tilfellet kan påberøpe seg å stoppe.

Jeg spør konkret: Bør det gis innsyn i kalkylegrunnlaget for entreprenøren som har laveste tilbud? Det er det ene

oppfølgingsspørsmålet. Det andre går på anslagsmetoden, som statsråden berørte. I dette tilfellet, i denne saken og i dette prosjektet, var det også, på samme måte som det er i en del andre store prosjekter, kritikk av den eksterne kvalitetssikringen både mot bruk av anslagsmetoden ved kalkulering, og for manglende sporing i kalkylene. Derfor er det fortsatt en del usikkerhet knyttet til Statens vegvesens egen metodikk når det gjelder å regne kostnader på store prosjekter.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:52:40]: For å ta det siste fyrst så har Statens vegvesen ein særdeles god statistikk på evna si til å treffe rett når det gjeld prisane som òg speglar seg i marknaden. Slik det var for byggjenæringa og for den totale anleggsnæringa i 2007, fekk ein ein svær kostnadsvekst som ingen føresåg, heller ikkje Statens vegvesen. Så der stiller ein likt i klassa med entreprenørar innanfor bygg og anlegg totalt sett. Dette vil statsråden gjerne stå opp og forsvare.

Når det gjeld innsyn, har me òg eit regelverk om det. Eg ser pr. i dag ikkje nokon grunn til at det skal endrast. Om entreprenøren vel å gå til ei sak på det grunnlaget som ligg føre, vil i så fall rettsapparatet måtte gå inn og vurdere om ein har noko som kan gje medhald for entreprenøren, eller om ein finn at Statens vegvesen har opptreidd i tråd med det regelverket som gjeld, og ikkje har brote nokon regel.

Spørsmål 18

Thore A. Nistad (FrP) [12:53:58]: Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Oppland har flere viktige vegstrekninger vært ferdig planutredet i mange år uten at penger har fulgt med til utbygging. Planer utredes mens vegstandarder blir dårligere og antall ulykker stiger.

Vil statsråden ta en gjennomgang av alle vegplaner i Oppland og sørge for at disse realiseres?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:54:23]: Kommuner er planstyresmakt etter plan- og bygningslova og har ansvaret for at det ligg føre godkjende kommunedelplanar og reguleringsplanar for vegprosjekta. Statens vegvesen assisterer kommunane i dette arbeidet, men har med ein eigen lovheimel, § 9-4 i plan- og bygningslova, òg høve til å utarbeide og fremje vegplanar. I alle fylke vert det utarbeidd fysiske planar for vegprosjekt som grunnlag for stortingsmeldingane om Nasjonal transportplan og oppfølgjande handlingsprogram.

Det er Stortinget som fastset dei økonomiske rammene. Det er eit stort behov for veginvesteringar, noko som har ført til at det ligg føre godkjende fysiske planar for langt fleire prosjekt enn det har vore rom for å prioritere innanfor fastsette rammer, sjølv med denne regjeringas auke av dei økonomiske ramma til vegbygging.

Samferdsledepartementet vil vurdere framtidige prioriteringar av vegprosjekt for stamvegnettet gjennom arbeidet med Nasjonal transportplan 2010–2019, både i Oppland

og i dei andre fylka i landet. Oppland fylkeskommune har, som dei andre fylka, frist fram til 30. april for å sende inn sine prioriteringar.

Gjennom arbeidet med Nasjonal transportplan vil departementet òg ta stilling til dei økonomiske rammene til investeringar på riksvegnettet elles. Dei konkrete prioriteringane innanfor desse rammene har fylkeskommunen i dag avgjerande innverknad på. Som følgje av den planlagde forvaltningsreforma som vil tre i kraft frå 2010, vil det verte ei viktig regionalpolitisk oppgåve å prioritere tiltak på dette vegnettet.

Thore A. Nistad (FrP) [12:55:58]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg lurer på om statsråden har noen oversikt over alt det som er planlagt og som ikke er gjennomført, og kostnadene ved alle disse planene? Da mener jeg ikke bare kostnadene ved planene, men tapet av den veikapitalen som hvert eneste år går med på grunn av at man ikke gjennomfører det som er planlagt.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:56:32]: Statens vegvesen, som er min fagetat på dette området, har god oversikt over planar som ligg føre i dei ulike fylka i landet. Statens vegvesen er med og utarbeider desse planane i samarbeid med kommunane og fylkeskommunane. Så eg vil tru og trur at eg kan stadfeste at ein har god kjennskap til dette.

Inneverande Nasjonal transportplan har prioriteringar for alle fylke, inkludert Oppland. Med denne regjeringa har me fått eit lyft i vegløyvingane som gjer at ein i motsetnad til det ein har hatt tidlegare, har fått meir midlar inn til både å vedlikehalde og bygge nye vegstrekningar. Det vil òg kome Oppland fylke til gode.

Så står sjølvsagt diskusjonane om neste Nasjonal transportplan att, om kva vegar i Oppland som vil kome inn der. Det har Oppland fylkeskommune ein stor innverknad på gjennom høyringsprosessen, og eg vil lytte nøye til kva prioriteringar dei vil leggje seg på.

Thore A. Nistad (FrP) [12:57:36]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er glad for at hun nevner at det kanskje kommer noe til Oppland – vi får se.

Nå er det slik at tapet av veikapitalen begynner å bli svært stort. Vi har så mange ulykker i Oppland, og kostnadene ved tap av veikapitalen og ulykkene er nå så store at hvis Stortinget eller Vegvesenet investerer 1 kr i planlagte veiprosjekter i Oppland, tror jeg at samfunnet får ti tilbake. Ser statsråden denne sammenhengen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:58:17]: Denne statsråden er heilt overtydd om at det er store samfunnsøkonomiske gevinstar å hente gjennom å trappe opp utbygginga av samferdsla. Det gjeld både veg og jernbane.

Det handlar om å redusere ulykkesrisikoen. Det er ikkje lenge sidan me hadde ei tragisk ulykke i Oppland. Det er ikkje lenge sidan eg hadde ei i mitt eige nærområde, som òg skuldast det same eigentleg, at ein har for smal vegbane,

for dårlege vegskuldrer, og ein vegkapital som dessverre vert redusert.

Me arbeider med dette i Regjeringa. Me har auka vedlikhaldsbudsjettet for å stanse ytterlegare auke i etterslepet på vedlikehald. Me aukar òg opp investeringstakten, og me jobbar no intenst framover mot Nasjonal transportplan for å sjå på korleis me kan få til ei endå meir positiv utvikling på samferdslesektoren i landet.

Spørsmål 19

Linda C. Hofstad Helleland (H) [12:59:35]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Regjeringen Bondevik II nedsatte en arbeidsgruppe som avleverte sin rapport til Samferdselsdepartementet i april 2006 med tittelen «Ny felles parkeringsregulering?». Der fremkommer det flere forslag blant annet for å få ryddet opp i dagens praksis for å ilagge kontrollavgift. Nå har det gått to år uten at Regjeringen har tatt tak i denne rapporten, dette er svært uheldig med tanke på alle bilistene som blir utsatt for urettferdig behandling.

Når vil statsråden få på plass et nytt og bedre regelverk?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:00:18]: Eg vil fyrst peike på at det meste av parkering i dag skjer i ryddige former. Tal frå den nemnde rapporten syner at i 2005 hadde dei aktørane som dekkjer over 90 pst. av marknaden, om lag 180 000 kundebesøk kvar einaste dag, eller om lag 67 millionar i løpet av året. Av desse var det berre rundt 52 000, eller om lag 3/4 promille, som i løpet av året hamna som klagesaker hos offentlege eller private aktørar.

Eg er likevel samd i at tilhøva i dagens parkeringsmarknad ikkje er gode nok. Rapporten «Ny felles parkeringsregulering?», vart gjeven av ei breitt samansett arbeidsgruppe med representantar frå kommunane, den private parkeringsnæringa, generelle forbrukarinteresser, dei forflyttingshemma sine organisasjonar og styresmaktene. Rapporten peikar på eit stort behov for endringar, særleg for å gje betre og enklare tilhøve for den einskilde parkerande. Vidare er det naudsynt med endringar for å gje eins konkurransetilhøve i næringa og for å rydde i dei offentlege aktørane sine ulike roller. Arbeidsgruppa gjorde difor framlegg om nærast full næringsregulering med innføring av eit felles regelverk for offentleg og privat avgiftsparkering. Det vart særleg fokusert på generell brukarretting og gjennomgåande harmonisering samt monaleg forbetring av rettane til personar med rørslehemningar. Det vart tilrådd ei felles ordning for alle som vil tilby avgiftsparkering til ålmenta, og felles krav til aktørane og rettar for brukarane fastsette i lov og forskrift.

Då rapporten kom i april 2006, tok eg initiativ til ei brei offentleg høyring av framlegga frå arbeidsgruppa, og denne vart gjennomført nærare jul 2006. Det er difor ikkje rett som representanten Hofstad Helleland hevdar, at to år har gått utan at Regjeringa har teke tak i rapporten.

Om lag hundre høyringsinstansar uttalte seg og har

gjeve konstruktive og nyttige innspel. Både rapporten og høyringa har vist at det er omfattande og komplisert arbeid som må gjerast for å få eit godt regelgrunnlag for ei ny felles parkeringsregulering. Det er naudsynt med lovendingar og omfattande forskriftsarbeid, og me må følgje dei demokratiske spelereglane i den vidare prosessen. Det er òg behov for nærare avklaringar av verknadene for kommunane og vurderingar av tilhøva til Grunnlova.

I tillegg til regelverksmessige utfordringar er det behov for å gje næringa tid til å tilpasse seg nye reglar. Det vil difor ta noko tid før nye reglar er på plass, og eg ber om forståing for at eg ikkje her og no kan seie akkurat når det kan skje. Eg vil likevel streke under at Regjeringa er oppteken av å gjer det enklare å vere brukar av desse tene- nestene og å gje ryddige tilhøve for parkeringsutøvarane. Eg vil difor prioritere vidare oppfølging av saka og arbeide for sams reglar, som m.a. omfattar sams klageordning og reaksjonar når det gjeld både offentlege og private parkeringsplassar.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [13:03:16]: Jeg takker for svaret fra statsråden, og jeg er glad for at hun svarer på den måten hun gjør. Jeg forstår at dette er et omfattende arbeid, som tar tid, og som man må gå grundig inn i. Og jeg forstår at det her og nå er vanskelig å ta stilling til enkeltelementer. Jeg har likevel en sak som jeg ønsker å høre hvordan statsråden stiller seg til, og det gjelder at mange bilister føler seg ganske rettsløse når man skal klage. Derfor er det mange som unnlater å gjøre det. I dag står parkeringsselskapene ganske sterkt.

Hvordan stiller statsråden seg til at parkeringsselskaperne har bevisbyrden på sin side? Kan det f.eks. bli krav om å ta bilde i hver enkelt sak der man utsteder parkeringsgebyr, slik at bilistene stiller sterkere i klagesaker?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:04:22]: Eg er heilt samd i at det å vere klagar i dette systemet er vanskelig og til dels utfordrande. Det handlar òg om at det er ulike reglar for private og offentlege parkeringsselskap, og det har jo vist seg, seinast i eit program på TV nyleg, at det er vanskelegare og mykje meir kostbart å klage inn til dei offentleg åtte parkeringsselskapa. Det ser me på. For eg ynskjer at me skal ha same reaksjonar ved brot på reglane, me skal ha like klagereglar, og me skal ha klagerett til ei felles klagemnemnd. I det arbeidet ser me sjølvstund òg på korleis ein skal fordele bevisbyrda. Eg kan ikkje gje eit konkret svar på spørsmålet om det skal vere krav om bilete. Det har vore lyfta fram, og det er eitt av elementa som me skal ta stilling til i dette arbeidet.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [13:05:20]: Jeg setter pris på at det tiltaket blir tatt med i arbeidet videre, og jeg venter spent på at Regjeringen vil legge frem denne saken. En annen side som det også er litt viktig at statsråden følger opp, gjelder bruk av provisjon. Selv om man nå sier at det ikke er en praksis at parkeringsvakter jobber etter en såkalt provisjonsordning, har ikke vi som bilister noen garanti for det.

På hvilken måte kan ministeren følge opp at det blir slutt på denne provisjonspraksisen?

Statsråd Liv Signe Navarsete [13:06:11]: Dersom me skal vere sikre på å få slutt på det, må ein for det fyrste leggje inn i lovverket at det er forbode. Det kan ein gjer i det lovverket som no vert utarbeidd. Det er òg eit element som me ikkje har teke stilling til. Det som me har fått opplyst, er jo at ein ikkje har utstrakt bruk av dette, og at ein har gått bort frå det, fordi det har vore mykje kritikk av systemet. Men å garantere at det ikkje finst, kan ikkje eg gjer i dag. Eg er òg heilt samd med representanten i at det er eit utidig system, og me vil sjå på korleis me eventuelt kan gjer ytterlegare grep for å få slutt på det.

Spørsmål 20

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:07:15]: «Politiet på Gjøvik er anmeldt for å ha utvist grov uforstand i tjenesten i forbindelse med en overgrepssak. Det som er spesielt ille med saken, er at de ansvarlige kan slippe unna pga. foreldelsesfrist. Samtidig har statsråden sagt at slike saker skal følges opp på en forsvarlig måte.

Mener statsråden at denne saken er behandlet på en forsvarlig måte, og hvordan kan man hindre at det gjentar seg i fremtiden?»

Statsråd Knut Storberget [13:07:42]: Som justismenister kan jeg ikke kommentere behandlingen av eller resultatet i enkeltsaker. Det er vel kjent også for representanten Ellingsen. Denne saken må få sin behandling innenfor de kontrollmekanismer som gjelder for politi- og påtalemyndighet. Dagens kontrollmekanismer som gjelder for politi- og påtalemyndighet, er klageordningen i politiet og Spesialenheten for politisaker.

Klageordningen reguleres av instruks om henvendelser om kritikkverdige forhold utført i tjeneste i politi- og lensmannsetaten og gjelder klager på politiets tjenesteutøvelse. Klager behandles administrativt i politidistriktet og med Politidirektoratet som klageinstans. Formålet med ordningen er å sikre en betryggende og ensartet behandling av kritikkverdige forhold. I tillegg skal klageordningen sikre at politiet utnytter den mulighet til bedre polititjeneste som kan ligge i slike henvendelser, samt øke publikums tillit til etaten.

Spesialenheten er et uavhengig organ som skal etterforske saker som gjelder spørsmål om hvorvidt en ansatt i politiet eller i påtalemyndighetene har begått en straffbar handling i tjenesten. Det ville være svært uheldig om jeg la meg opp i behandlingen av den type saker.

Regjeringa mener at arbeidet med å beskytte barn skal ha høy prioritet. For å avdekke svakheter og kunne forbedre politiets håndtering av slike saker er det derfor avgjørende at apparatet som skal kontrollere politiets virksomhet, er effektivt og uavhengig, og at det har tillit i befolkningen.

Som kjent har jeg nedsatt et utvalg som skal evaluere kontrollmekanismene i politiet. Det er ledet av Liv Finstad. Utvalget skal gjennomgå Spesialenheten for po-

litisaker, klageordningen i politiet og evaluere samvirket mellom Spesialenheten og klageordningen. Utvalget skal presentere sitt arbeid i en rapport innen 31. desember 2008.

Jeg har for øvrig lyst til å føye til at Stortinget flere ganger har debattert tiltak som retter seg inn mot overgrep, særlig mot barn og kvinner. Spesielt tiltakene i handlingsplanen «Vendepunkt» og de øvrige tiltakene som nå bygges opp, skal bidra til at politiet får tilstrekkelig fokusering på overgrep mot barn. Jeg har tro på at når man nå etter hvert får etablert barnehus rundt omkring i det ganske land, vil det bidra til at man får en sterkere fokusering og bedre kvalitet på etterforskning, slik at vi sikrer at disse sakene blir tatt så alvorlig som det de fortjener – for det er kriminalitet av groveste slag vi snakker om.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:10:14]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er enig i spesielt den siste delen av statsrådets svar, der han hevder at det som er viktig, er at vi tar vare på barn som er spesielt utsatt. Vi må ha et system som tar høyde for deres sikkerhet, og at man ikke minst i saker der barn er involvert, får en forsvarlig og god oppfølging.

Det som er tragisk i dette eksemplet, er jo at den etaten som kunne ha vært med og muligens forhindret et nytt overgrep, er den etaten som faktisk etterforsker det som har skjedd. Jeg synes det er dramatisk når man blir anmeldt for grov uforstand i tjenesten i en såpass alvorlig overgrepssak. Mitt spørsmål blir derfor: Føler statsråden at terskelen for bruk av straffeloven i forbindelse med grov uforstand i tjenesten er på et godt nivå i dag, eller ser statsråden nødvendigheten av å gå inn i den paragrafen og se om den bør justeres, slik at vi i større grad får tydeliggjort at også offentlig ansatte som har en viktig samfunnsposisjon, er seg sitt eget ansvar bevisst?

Statsråd Knut Storberget [13:11:17]: Jeg er opptatt av at alle som blir beskyldt for straffbare handlinger i Norge, enten det er politifolk eller vanlige mennesker, skal ha krav på full rettssikkerhet. Da mener jeg at vi skal være særdeles varsomme, både fra Regjeringas og Stortingets side, ikke bare med å gi uttrykk for grad av alvorlighet, men også nærmest tanker om skyld, før spesialenhet, etterforskning, påtalemyndighet og domstol har avklart saken. Jeg mener vi skal være veldig tilbakeholdne med det. Vi risikerer det motsatte hvis vi begir oss inn i slike saker.

Nå vil Spesialenheten bli underlagt evaluering. Det er naturlig først og fremst å se på om man håndhever de regler man har, på en tilstrekkelig måte. Utfordringen ligger ikke først og fremst i at reglene i dag er for dårlige når det gjelder spørsmålet om grov uforstand i tjenesten – der har vi veldig tydelige regler – men utfordringen ligger i stor grad i om vi har en god praksis, ikke bare i forhold til straffbare forhold, men også til klagesaker.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:12:25]: Jeg registrerer svaret til statsråden.

Når det gjelder rettssikkerhet, er vi skjønt enige om at den skal ligge i bunnen. Det er en absolutt faktor i det hele. Men samtidig kommer ikke statsråden unna det fak-

tum at terskelnivået for hvor straffeloven skal slå inn, er en politisk sak. Det betyr at hvis statsråden mener at terskelen i dag er for høy f.eks. når det gjelder grov uforstand i tjenesten, har statsråden mulighet til å gjøre noe med det.

Jeg registrerer at statsråden lener seg tilbake og vil avvente en evaluering fra andre. Det betyr at man venter med å ha en politisk fokusering på dette, samtidig som det klart kan være tilfeller der enkeltansatte ikke gjør en god nok jobb.

Jeg har oppfattet det dit hen at statsråden er opptatt av å forsvare de svakeste i samfunnet, og at han sørger for at verktøyet som vi alle har håpet og ment skal være på plass, faktisk er det. Det er jo dessverre heller ikke slik at denne type sak er helt unik. Det hender dessverre litt for ofte at vi har saker der vi stiller spørsmål ved det offentliges evne til å gjøre det vi andre forventer av dem. Derfor stiller jeg på nytt spørsmålet: Er statsråden fornøyd med utformingen av straffeloven og straffelovens terskel når det gjelder grov uforstand i tjenesten?

Statsråd Knut Storberget [13:13:34]: Jeg gjentar mitt forrige svar.

Jeg mener at utfordringene på dette feltet ikke ligger i straffelovgivningen, og at terskelen er passe satt gjennom det lovarbeidet som har vært rundt disse spørsmål gjennom de siste årene. Utfordringen vår er at de reglene vi har, faktisk blir håndhevet. Når det gjelder rettssikkerheten for barn, er jeg overbevist om at vi har langt større utfordringer i måten vi faktisk etterforsker saker på – hvordan vi går inn i saker, får barn og familier til å rapportere til politiet. Det er der utfordringen ligger. Det er der Regjeringa har lagt inn sitt anstøt. Det gjelder særlig bygging av barnehus, skaffe bistandsadvokat til de ofrene som trenger det, etablere familievoldskoordinatorer i hel stilling og etablere egne team ute i politidistriktene som skal håndtere denne type saker. Det er der utfordringen ligger for å avdekke og komme overgrep mot barn til livs, ikke i bestemmelsen i straffelovgivningen om grov uforstand.

Spørsmål 21

André Oktay Dahl (H) [13:14:50]: «Norge bruker store ressurser på forvaltningen av den norsk-russiske grensen samt på drift av grensestasjonen ved Storskog. Flytrafikk fra Russland underlegges også behørig kontroll ved ankomst.

Hva gjøres for å sikre at også krabbetrålere og andre russiske fartøyer som legger til kai i Nord-Norge, er underlagt den samme grad av kontroll som land- og lufttrafikken?»

Statsråd Knut Storberget [13:15:15]: Kontroll av tredjelandborgere som passerer Schengen-yttergrensene, er regulert i utlendingsloven med forskrift og tilhørende rundskriv, bl.a. Grenseforordningen. Regelverket regulerer kontroll av personer i forbindelse med grensekryssing – så vel luft- som lande- og sjøgrenser.

Førere av fartøyer, herunder krabbetrålere og andre rus-

siske fartøyer, har plikt til å melde sin ankomst til norske myndigheter før ankomst til indre farvann. Blant annet har de plikt til å oversende lister over mannskap og passasjerer. Mannsaps- og passasjerlistene blir kontrollert av politiet, bl.a. opp mot etterlysningssystemet Schengen Information System – SIS. På bakgrunn av disse meldingene samt trusselvurderinger og lokale risikoanalyser vurderer politiet behovet for å foreta fysiske kontroller. I slike vurderinger legges det bl.a. til grunn om det er tredjelandsborgere om bord, og om disse er visumpliktige. Erfaringsmessig har risikoen knyttet til russiske fiskefartøyer, både når det gjelder ulovlig innvandring og annen kriminalitet, vært lav. Fysiske kontroller utført av politiet i løpet av de senere årene, bekrefter at risikoen er lav. Det tilføyes for ordens skyld at i våre mange sjøhavner som mottar skip for lasting, lossing, reparasjoner eller bunkring, er det ikke etablert permanent pass- og personkontroll. Dette er heller ikke krav etter Schengen-regelverket, og er som nevnt ikke registrert som noe problem sammenlignet med grensekontrollen ved luft- og landegrensene. I tillegg er Kystvakten gitt begrenset politimyndighet for å kunne foreta kontroll av personer i forbindelse med inn- og utreise. Det nevnes avslutningsvis at tollkontroll og eventuell kontroll fra fiskerimyndighetene ved landing av fangst kommer i tillegg.

Jeg viser også særlig til den innsatsen som fiskeriministeren og undertegnede, og Regjeringen som helhet, har gjort i forhold til UUU-fiske, som fortjener å være mer i fokus, og som også har resultert i et godt og utstrakt samarbeid bl.a. med norske justismyndigheter og russiske justismyndigheter.

André Oktay Dahl (H) [13:17:27]: I Kirkenes ligger et stort antall krabbetrålere fast på grunn av begrenset kapasitet ved russiske havner, og vi må anta at innslaget av utenlandske skip i Troms og Finnmark vil komme til å være økende i årene som kommer. Vi mener at det er viktig med samme beredskap mot menneskesmugling, narkotikasmugling osv. ved havner som når det gjelder land- og lufttrafikk. Er statsråden av den oppfatning at planverket er tilstrekkelig, at kontrollapparatet er tilstrekkelig, og ikke minst at ressursene er tilstrekkelige til å håndtere den type utfordring som vi antageligvis kommer til å se i Troms og Finnmark, og som vi allerede ser nå?

Statsråd Knut Storberget [13:18:07]: Vi mener at både planverket og de menneskelige ressurser vi har, og de ressurser man ellers bruker på den typen kontroll, er tilstrekkelige ut fra den situasjonen vi står i i dag. Der viser jeg til de risikobetraktninger som er gjort i forhold til de utfordringer som bl.a. disse trålerne utgjør. På alle områder – i hvert fall er det slik på det feltet jeg er satt til å styre – har vi alltid et ansvar for å se hvordan ting utvikler seg, og der må vi også ta med behovet for ressurser. Så det vil være en diskusjon og et spørsmål som vi alltid må vurdere ved alle budsjetter vi vedtar i framtiden.

André Oktay Dahl (H) [13:18:50]: Jeg skal ta et kort spørsmål til slutt. Er statsråden av den oppfatning

at beredskapen ved havner er like god som ved land- og lufttrafikk?

Statsråd Knut Storberget [13:19:03]: Det er litt spørsmål om hva man sammenligner. Her har vi fått beskrevet et risikobilde der behovene er forskjellige. Men la meg formulere meg slik: Hvis man skal ha en beredskap som samsvarer med det risikobildet man har, mener jeg at havneberedskapen vår er vel så god som beredskapen vi ser på de andre arenaene hvor utenlandske borgere kommer til Norge.

Spørsmål 22

Bent Høie (H) [13:19:44]: «Stavanger har i de siste ukene blitt rammet av flere overfallsvoldtekter. Politiet har DNA-spor i saken, men må vente i opptil seks uker på svar fra Rettsmedisinsk institutt. GENA AS i Stavanger kan gi svar i løpet av 48 timer.

Når Regjeringen nå ser konsekvensene av sin politikk, er de da villige til å revurdere sitt standpunkt til bruk av private godkjente laboratorier?»

Statsråd Knut Storberget [13:20:13]: Regjeringas klare målsetting er å redusere omfanget av vold, seksuelle overgrep og voldtekt. Seksuelle overgrep er et ekstremt fysisk og psykisk uttrykk for undertrykkelse og brudd på menneskets ukrenkelighet og verdighet. I tillegg er seksuelle overgrep svært alvorlige kriminelle handlinger, som ikke bare skal gis høy prioritet hos politiet og rettsapparatet, men offerets behov for oppreisning skal også vies særlig oppmerksomhet. Her har vår DNA-satsing vært sentral. Vi bruker i år betydelige beløp – over 60 mill. kr – på styrke DNA-bruken i disse sakene. Det er det som er det sentrale i dette.

DNA-profiler kan være av stor betydning ved etterforskningen av straffbare handlinger. Det er derfor denne regjeringa i tråd med Soria Moria-erklæringen har fått gjennomslag for sitt lovforslag om å utvide DNA-registret. Regjeringa har også nylig fremmet et lovforslag om etablering av et DNA-etterforskningsregister, som vil kunne bidra til betydelige forenklinger av etterforskningen og på sikt bidra til å øke den generelle oppklaringsprosenten i disse sakene.

Regjeringa prioriterer å få Rettsmedisinsk institutt og Kripos rustet opp for å unngå flaskehals ved analyser og registrering/søk. Med den store DNA-satsingen Regjeringa nå faser inn fra 1. september i år – med de nevnte 64 mill. – mener vi at vi vil gå framtida trygt i møte i forhold til å kunne håndtere dette. Det økte DNA-budsjettet går til å få flere ansatte i politiet, til utstyr og styrking av Rettsmedisinsk institutt. Politiet får til sammen 27 stillinger til DNA-satsingen. RMI får seks stillinger og lønnsmidler til en prosjektleder på engasjement. Vi mener at det er riktig at vi kanalisere disse ressursene inn i dette beskrevne apparatet.

Sakene i Stavanger som spøreren tar opp, er fortsatt under etterforskning. Jeg skal derfor være noe tilbakehol-

den med å kommentere disse konkret, men noe må jeg få lov til å si hva angår saksbehandlingen.

Vedrørende de to sakene i Stavanger kan det opplyses at i den ene – «grov overfallsvoldtekt» – mottok RMI 29. februar i år materiale fra politiet med ønske om prioritering. RMI fikk beskjed om at det var ingen mistenkte i saken. Materialet ble undersøkt samme dag – jeg understreker samme dag – og DNA-resultatet på dette materialet forelå etter én uke – 7. mars i år. Resultatet er ikke egnet til registrering i DNA-registeret, men kan sammenholdes mot referanseprøver. DNA-profil fra hanske oversendt DNA-registeret – uten treff. RMI har mottatt mer materiale samt flere referanseprøver fra vitner. Oppdragsgiver har fått fortløpende beskjed om resultater.

I den andre saken – voldtekt ved hotell Viktoria – ble materialet mottatt av RMI 29. februar i år. RMI fikk beskjed om ønske om prioritet 17. mars. Materialet ble undersøkt 18. mars, altså dagen etter man gav ønske om prioritet, og DNA-resultatet forelå 31. mars. Det var til orientering påskeferie mellom 19. og 25. mars. Det foreligger ikke noe resultat som er egnet til registrering i DNA-registeret, men det kan sammenholdes mot referanseprøver.

I begge sakene ble materiale oversendt RMI, og etter angitt prioritet fra politiet tok det om lag én uke – i arbeidsdager – før resultatet forelå. Politiet har fått fortløpende beskjed om resultater fra referanseprøvene.

Justisdepartementet har vært i kontakt med Riksadvokatembetet, som igjen har vært i kontakt med statsadvokaten i Rogaland. Når det gjelder tidsbruk fra RMIs side, bekrefter etterforskningsledelsen ved Rogaland politidistrikt at når det har blitt bedt om prioritering, har undersøkelsen blitt prioritert i RMI, og tidsbruken ved RMI har etter hans mening ikke hemmet etterforskningen.

Generelt kan det understrekes at dersom man ved hjelp av DNA skal få en rask oppklaring av en overfallsvoldtekt der gjerningspersonen er ukjent, betinger det at man har biologisk spormateriale fra gjerningspersonen av en slik kvalitet at sporet kan registreres i DNA-registeret. Videre betinger det at gjerningspersonen er registrert. Hvis gjerningspersonen ikke er registrert, er oppklaringen helt avhengig av ordinær etterforskning.

Prøver som rutinemessig sikres i overgrepssaker, inneholder ofte ikke, eller sparsomt, cellemateriale fra gjerningspersonen. Det er derfor ikke alltid undersøkelsene gir et DNA-resultat som er av en slik kvalitet at det er egnet til registrering i DNA-registeret. I noen tilfeller kan resultatet likevel sammenholdes med eventuelle referanseprøver, og en eventuell oppklaring er avhengig av at taktisk etterforskning fører til at prøve av gjerningspersonen blir innhentet.

Bent Høie (H) [13:24:57]: Jeg registrerer at i går-dagens Rogalands Avis sier politisjefen ved Stavanger politistasjon, Henry Ove Berg:

«Klart det hadde betydning å få svar på DNA-prøve etter to døgn, og ikke etter to måneder, da kunne vi også gjort taktiske vurderinger. Det er et sterkt ønske fra vår side om at det skal gå mye fortere.»

Selv om statsråden her viser til noen eksempler på at

det har gått fort, er altså dette et sterkt ønske fra politiet i denne saken.

Jeg registrerer at justisministeren, selv om han blir konfrontert med konsekvensene av en villet politikk, ikke er villig til å revurdere sitt standpunkt.

Justisministeren sier at de tar denne type saker svært alvorlig. Det tviler jeg ikke på. Det gjør også vi. Men justisministeren tar ikke denne type saker så alvorlig at han er villig til å legge sine ideologiske kjepphester på hyllen for at politiet skal få ta i bruk redskaper som de ønsker å bruke.

Statsråd Knut Storberget [13:26:09]: Det er litt uklart for meg nå hva som er problemet for spøreren, for når politiet har bedt om prioritet, har det gått svært raskt, og det har gått raskere enn det det private initiativet ville kunne tilby. Så her mener jeg faktisk at man har et system som fungerer. Det var også bakgrunnen for at jeg gikk så pass detaljert inn i det.

Det er min oppfatning at det er hensiktsmessig – og riktig – at når vi nå utvikler DNA-reformen som vi gjør, bør en slik type bevissikring og bevisutvikling nettopp være på offentlige hender. Det er et rettsikkerhetsspørsmål. Men jeg mener også at det er riktig av rasjonelle grunner. Vi skal satse utrolig mye ressurser på det, og jeg tror det er riktig å bygge opp et sterkt fagmiljø som kan håndtere dette. Til alt overmål ser vi at i de konkrete sakene fra Stavanger som spøreren tar opp, hvor man har bedt om prioritet, har man fått prioritet.

Bent Høie (H) [13:27:03]: Justisministeren bør ikke prøve å skape et inntrykk av at dette ikke er et problem, når politiet i lang tid har vært så tydelig på at køer ved Rettsmedisinsk institutt er en utfordring når det gjelder etterforskningen.

Så må jeg stille spørsmålet: Hva er for justisministeren den prinsipielle forskjellen på at denne typen prøver blir sendt til private godkjente institutter i Norge, og at de blir sendt til private godkjente institutter i utlandet? Hvorfor aksepterer denne regjeringen at analyser av prøver knyttet til sensitiv helseinformasjon hver eneste dag i tusentall blir gjort ved private laboratorier, mens tilsvarende innenfor justissektoren plutselig er forbudt ved lov – fremmet av denne regjeringen? Hva er den prinsipielle forskjellen mellom å bruke private institutter i utlandet for prøver tilknyttet helsevesenet og å bruke private institutter for prøver innenfor justissektoren når politiet ber om det?

Statsråd Knut Storberget [13:28:16]: Jeg tror jeg vil si det sånn at det systemet vi nå videreutvikler, er det samme systemet som Høyre forvaltet da de satt i regjering for bare få år siden. Det var ikke noe initiativ fra Høyre om å etablere noe annet i tillegg til dette.

Jeg mener det er viktig når det gjelder den bevisutviklingen vi ser i straffesaker, særlig knyttet opp mot DNA, at det er det offentlige som skal ha hånd om det, særlig for å sikre at nettopp alle hensyn til rettsikkerhet blir ivaretatt, og at det ikke kan herske noen tvil om at det ikke skal være andre motiver i forbindelse med prøvene.

Så er det det rasjonelle argumentet: Når man nå står overfor en slik utvikling i forhold til DNA-satsing, er jeg overbevist om at det får vi best til – vi får mest mulig ut av kronene, og vi får den beste og mest effektive forvaltning av DNA-prosjektet – ved at det er fagmiljøet rundt RMI som skal håndtere det.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Spørsmål 23

Harald T. Nesvik (FrP) [13:29:34]: Jeg vil få stille følgende spørsmål til den ærede helse- og omsorgsministeren:

«Tidligere har Folkehelseinstituttet anbefalt at HPV-vaksinen blir tatt med i det nasjonale vaksinasjonsprogrammet. Nå har også Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten gått ut med en slik anbefaling. I mange andre land som vi vanligvis sammenligner oss med, er HPV-vaksinen innført.

Vil statsråden nå følge rådet fra Folkehelse og Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten og sørge for at også norske kvinner får tilgang til HPV-vaksine?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:30:08]: Det er for det første et stort framskritt for kvinnehelse at det er utviklet vaksiner som kan forebygge seksuelt overført smitte av et virus, HPV, som kan føre til forstadier av og senere til livmorhalskreft.

En rekke vitenskapelige artikler og rapporter dokumenterer vaksinens effekt og kostnadseffektivitet. En vitenskapelig rapport publisert 22. januar 2008 av EUs smittevernbyrå konkluderer med at vaksiner mot livmorhalskreft er en effektiv forebyggingsstrategi. Det europeiske byrå for legemiddelvurdering har nylig slått fast at det så langt ikke er funnet holdepunkter for noen årsakssammenheng mellom bruk av vaksinen og meldte alvorlige bivirkninger.

Med en beskyttelseeffekt på mer enn 95 pst. mot forstadier til kreft og en vaksinasjonsdekning på om lag 90 pst. vil en på lang sikt kunne oppnå – antar en – en halvering i antall årlige tilfeller. Årlig rammes om lag 300 norske kvinner av dette, og mellom 80 og 100 dør av livmorhalskreft hvert eneste år. I tillegg vil vaksinen bidra til at færre kvinner vil utvikle celleforandringer i livmorhalsen med påfølgende operative inngrep, med økt risiko for senaborter og premature fødsler.

Det har vært en nedgang i antall tilfeller av livmorhalskreft fra 1970-tallet og fram til i dag, noe som i stor grad sannsynligvis kan tilskrives screeningprogrammet som vi har. Screeningprogrammets målgruppe er kvinner i alderen 25-69 år, men 23 pst. deltar ikke i screeningprogrammet. 60 pst. av de årlige livmorhalskrefttilfellene rammer kvinner som ikke har deltatt i screeningprogrammet.

Det er, som representanten er kjent med, allerede startet vaksiner av unge jenter mot livmorhalskreft i en rekke land. Det gjelder bl.a. USA, Belgia, Tyskland, Frankrike, Italia og Australia. England starter til høsten. I Danmark

inngikk regjeringa 1. mars 2008 et bredt forlik som innebærer at jenter 13-15 år seinest fra 1. oktober i år skal tilbys det som kalles innhentingsprogram, mens sjølve vaksinasjonsprogrammet for jenter 12 år starter 1. januar 2009. I Sverige er vaksinen foreløpig tatt inn som refusjonsberettiget for jenter 13-17 år. Sosialstyrelsen har nylig foreslått å tilby vaksinen til jenter i skoletrinn 5 og 6. Forslaget er nå sendt på høring før det tas endelig beslutning om å inkludere vaksinen i barnevaksinasjonsprogrammet i Sverige.

Anbefalingene fra Nasjonalt folkehelseinstitutt og nå Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten vil sammen med erfaringer fra andre land være med på å danne det beslutningsgrunnlaget som jeg vil ta med meg i den videre behandlinga av denne saka.

Tilsvarende som for innføring av andre nye tiltak med budsjettkonsekvenser vil en eventuell innføring av vaksine mot livmorhalskreft måtte gjøres til gjenstand for prioritering i forbindelse med Regjeringas arbeid med budsjettforslag. Regjeringa har pr. i dag ikke fattet beslutning i denne saka.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:33:24]: Jeg vil først få takke statsråden for svaret. Jeg har en mistanke om at statsråden er svært opptatt av dette, og hun skal nok sikkert også få det på plass. Jeg skal ikke blande meg inn i Regjeringens budsjettdebatt – det klarer de godt nok selv.

Spørsmålet mitt er selvfølgelig knyttet til at vi ser at et stadig større antall land innfører dette vaksinasjonsprogrammet. Det viser seg at det er en svært stor prosent som ikke utvikler denne kreftformen etter dette. Alle våre fagorganer har nå anbefalt dette innført. Da står vi igjen med én ting: Dersom det ikke blir innført, må det være utelukkende av økonomiske grunner, fordi fagorganene har sagt ja. Vil statsråden gjøre sitt til at man kan få på plass et vedtak raskt i denne saken, slik at vi får den effekten ut av dette som vi ønsker?

Statsråd Sylvia Brustad [13:34:22]: La meg gjenta at det er et veldig gjennombrudd at vi nå har fått denne vaksinen, og at den anbefales av så å si alle fagorganer – jeg hører at det fortsatt er noe uenighet også blant fagfolk om denne vaksinen. Og det er sjølsagt interessant det som skjer i andre land også. Alt dette tar jeg og Regjeringa med oss i den runden vi skal ha om denne saka. Jeg kan dessverre ikke i dag si noe mer enn at jeg sjølsagt er – og det oppfatter jeg at representanten Nesvik også er, og mange med oss – opptatt av alle ting som kan bidra til at vi kan forebygge sjukdommer og også hindre at folk dør. Så skjønner representanten at dette må Regjeringa ta stilling til, men det har ikke Regjeringa gjort ennå. Vi har nettopp fått den siste anbefalinga fra Nasjonalt råd.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:35:12]: Jeg takker igjen for svaret, og det skal bli interessant å se når saken kommer til behandling i Stortinget.

Det er nå engang slik at vi innenfor en rekke forskjellige områder etterlyser forskning for å prøve å finne svar på kreftgåten. Nå har vi klart å utvikle en vaksine som vi har etterspurt faktisk i mange, mange år. Det jobbes med

dette på flere felt. Det er klart at for en nasjon som Norge, som er en nasjon med relativt god økonomi, som også har et oppgående forskermiljø, og som har mulighet til å kunne vurdere disse tingene på sikt, er det viktig at dette også tas i bruk. Derfor håper jeg i hvert fall at man ikke lar det gå både vinter og vår. Vi har en budsjettbehandling, revidert, før sommeren. Av hensyn til jentene håper jeg at dette vil bli omtalt i den sammenheng.

Når det gjelder at enkelte fagmiljøer uttaler seg negativt, er det eneste som undertegnede har sett, enkeltpersoner sporadisk i enkelte miljøer.

Vil statsråden nå gjøre sitt til at vi kan få saken raskt på bordet i Stortinget?

Statsråd Sylvia Brustad [13:36:25]: Jeg er svært opp-tatt av denne saka, som jeg er av mange andre saker, men representanten vet nok veldig godt at jeg ikke kan si mer enn det jeg gjør nå, fordi vi ikke har tatt beslutning i Regjeringa. Men jeg gjentar at jeg synes det er svært interessant det som skjer i andre land. Jeg er selvfølgelig også veldig klar over de ganske enstemmige faglige anbefalinger i saka, så det skal ikke herske noen tvil om at dette er vi opptatt av.

Spørsmål 24

Anne Margrethe Larsen (V) [13:37:06]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren:

«Noen eldre sykehjemspasienter blir rammet av resistente gule stafylokokker, MRSA. Smitteverntiltak sier ca. 5 uker i isolat. For mange er dette en stor belastning, en følelse av tvang. En 91 år gammel kvinne fikk nylig påvist smitte uten å være syk, og er i isolat én måned. Rommet er uten telefon, radio og TV, hun har ikke kunnet bevege seg og har bare sporadisk personellkontakt. Pårørende merker en klar mental reduksjon.

Vil statsråden sørge for nye forskrifter for isolats rominnredning, aktivitet og omsorg?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:37:54]: Spredning av resistente sjukdomsframkallende bakterier i helseinstitusjoner er uheldig av flere grunner. For det første er det ingen tvil om at pasienter i helseinstitusjoner har økt risiko for å få alvorlige infeksjoner, og resistens kompliserer sjølsagt den behandlinga de kan få. For det andre er slik behandling av infeksjoner kostbar, både fordi medikamentene som virker, er dyre, og fordi behandlinga kan ta lengre tid. For det tredje kan økt forekomst av resistente bakterier bety at hele antibiotikapolitikken må endres, noe som vil øke kostnadene, og øke resistensutviklinga ytterligere i befolkninga. Det er en alvorlig utfordring.

Folkehelseinstituttet gav i 2004 ut en faglig veileder for håndtering av det som forkortet kalles MRSA. Den var først og fremst rettet mot håndtering av MRSA på sjukehus. I åra etter dette har forekomsten av MRSA økt også utenfor sjukehus, slik spørteren her påpeker. Forekomsten på sjukehjem økte spesielt i 2005 og 2006.

På grunn av dette har Folkehelseinstituttet startet revi-

dering av MRSA-veilederen. Et av de viktigste formålene med revisjonen er å gi anbefalinger for hvordan dette skal håndteres i helsetjenesten utenfor sjukehus.

Folkehelseinstituttet har i arbeidet med revisjonen lagt vekt på å innhente kunnskap og erfaringer som både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten har med håndtering av MRSA. Dette har vært gjort både ved å offentliggjøre utkast og la helsepersonell sende inn tilbakemeldinger på dette og ved å arrangere egne dager hvor dette er tema. MRSA-dagen ble holdt 1. april i år, og et av temaene som ble grundig diskutert, var nettopp utbredelsen av dette på sjukehjem.

I utkastet til ny veileder foreslår Folkehelseinstituttet følgende:

- isolering bør kun unntaksvis benyttes overfor sjukehjemsbeboere med MRSA
- langvarig isolering er ikke nødvendig
- i stedet for isolering bør MRSA kontrolleres ved forsterkede smitteverntiltak inne på beboerens rom og nøye etterlevelse av generelle smitteverntiltak utenfor beboerens rom
- når beboeren er ferdig stelt, kan vedkommende komme ut av sitt rom

Både i tilbakemeldinger på utkastet til ny veileder og i diskusjonen på denne spesielle dagen, 1. april, var det bred enighet i fagmiljøet om disse anbefalingene. Flere sjukehjem har nå prøvd ut denne modellen for håndtering av MRSA, der beboerne ikke blir isolert. De rapporterer om gode erfaringer i forhold til både bedre livskvalitet, sjølsagt, for beboerne og lav risiko for smittespredning.

De nye anbefalingene forventes å være ferdige til publisering til sommeren. Det vil være tilstrekkelig med en revidert faglig veileder for å endre dagens praksis, og en forskriftsendring er ikke nødvendig. Så jeg ser optimistisk også på dette.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:41:03]: Takk for et veldig avklarende svar! Jeg håper at en i disse nye forskriftene vil ta hensyn til hvordan det er å være i isolat, og som statsråden sier, at en myker opp litt av disse grensene som har vært til nå. Smitte med gule stafylokokker blir det nok bare mer av i framtiden, så det er en stor utfordring for sykehjemmene. Jeg tror at det at vi får noen klarere kvalitetsregler på dette, også vil ha noe å si for livskvaliteten til den enkelte pasient. Og jeg er ikke i tvil når det gjelder de eldre som sier at dette har vært en stor belastning for dem. Fylkesleger og smittevernleger har i denne nevnte saken ikke gjort noe, og det har bekymret pårørende til vedkommende.

Ser statsråden at det vil bli en forbedring for pasientene med denne nye modellen, og ser hun at det også eksisterer en utfordring med hensyn til å ha bedre kvalifisert personell i sykehjem i forhold til disse utfordringene på smitte og MRSA?

Statsråd Sylvia Brustad [13:42:08]: For det første er jeg enig i så å si alt som representanten Larsen nå sier, og jeg er ikke et sekund i tvil om at dette vil bety en mye bedre situasjon for dem som er smittet av disse gule stafylo-

kokkene. Det er sjølsagt en helt annen livssituasjon å være isolert i fem uker enn å kunne være på rommet og være ute blant de andre, og det er jo veldig bra at det er mulig å forhindre smitte til andre hvis en iverksetter skikkelige hygiene- og smitteverntiltak, slik det nå er forsøkt ut ved en del sjukehjem. Det at det er så brei enighet faglig også, gjør meg trygg på at dette er veien å gå. Det kommer altså til å bli iverksatt fra om bare noen få måneder, sommeren i år. Det at vi heller ikke trenger forskriftsendringer, gjør at dette vil gå så fort som det nå faktisk gjør, og det vil måtte bety en bedre situasjon for dem som blir rammet av dette.

Anne Margrethe Larsen (V) [13:43:03]: Takk igjen for svaret! Jeg tror denne nye modellen som statsråden nå beskriver, også må være tydelig på dette med livskvalitet og ikke bare de ytre grensene. Innholdet må for at vi skal få en helhetlig god løsning, være poengtert i forhold til pasientens behov. En ting til som bør tas med i denne nye modellen, går på at mange av disse pasientene jo opplever at legen sier: Dere må isoleres. De oppfatter ikke gråsonen mellom frivillighet og tvang, og mange av dem føler at de bare er tvunget inn i et isolat, og at det ikke er på frivillig basis. Ser statsråden at forholdet mellom frivillighet og tvang kan være noe uklart i denne situasjonen, og at vi som samfunn beskytter oss mot smitte kanskje på bekostning av den enkeltes frihet?

Statsråd Sylvia Brustad [13:44:01]: Jeg har veldig tru på at de nye anbefalingene, som blir ferdige til sommeren, vil avklare mange av de spørsmålene som representanten Larsen her har. De vil jo da bli sendt ut til alle landets kommuner og sjukehjem, og de skal bli praktisert. Det er klart at det er avveininger mellom å ta hensyn til livskvaliteten til den som er sjuk og smittet, og ikke å skulle smitte andre hvis en kan unngå det. Men jeg ser at det gjennom de faglige tilbakemeldinger og anbefalinger vi nå har fått, er mulig å ivareta begge deler, både at den som er sjuk, kan få bedre livskvalitet, og også at en hindrer at andre blir sjuke. Da greier vi å vinne to ting på en gang, noe som vil være veldig positivt.

Spørsmål 25

Trond Helleland (H) [13:45:02]: Jeg vil stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«En mann fra Sigdal fikk i februar kuttet av to fingre i en arbeidsulykke. Etter å ha blitt fraktet i ambulanse, fått morfin og blitt lagt inn på Sykehuset Buskerud måtte han vente 11 timer på å bli operert. Ifølge sykehuset var dette forsvarlig.

Er statsråden enig i at det er forsvarlig at en mann med store smerter som blir akutt lagt inn, må vente i 11 timer på operasjon?»

Statsråd Sylvia Brustad [13:45:29]: Sjukehusene våre skal gi pasientene tjenester av høy kvalitet. Regjeringa har stor oppmerksomhet på at sjukehusene utnytter ressur-

sene på best mulig måte, og at de legger til rette for høy kvalitet i pasientbehandlingen og har riktig prioritering. Da er det klart at de pasientene som trenger det mest, skal få behandling først. God logistikk og samhandling internt i sjukehusene er sjølsagt en viktig forutsetning for kvalitet, og er nødvendig for at pasientene ikke skal oppleve unødige forsinkelser og utsettelse. Jeg vet at sjukehusene jobber aktivt for å få bedre logistikk og intern samhandling, f.eks. ved å utforme felles behandlingslinjer for ulike pasientgrupper. Så skjer det dessverre fra tid til annen at det må gjøres prioriteringer som fører til at enkelte pasienter må vente noe lenger enn ønskelig, f.eks. før en operasjon.

Denne konkrete pasienthistorien skjønner jeg dreier seg om en pasient som var lagt inn for en akutt skade. På bakgrunn av Helsetilsynets gjennomgang av akuttmottakene for fjoråret har jeg satt fokus nettopp på akuttfunksjonene i sjukehus og pålagt helseforetakene å organisere akuttmottakene på en måte som sikrer forsvarlig pasientbehandling. Arbeidet skal skje i tett dialog med Helsedirektoratet, som har fått i oppdrag å se på hvordan sjukehusenes akuttmottak kan organiseres best mulig. Det er ingen tvil om at vi generelt sett har en utfordring, bl.a. fordi noe av det vi ser, er at de mest uerfarne legene er de som møter pasientene i akutte situasjoner. Vi må få til en vridning av det. Det er også en del andre styringsgrep som må tas her. Det arbeidet som har skjedd med å rette opp de feil og avvik ved akuttmottakene som Statens helsetilsyn har påpekt, er bra. Det har skjedd som følge av mine pålegg til helseforetakene i mars, og jeg ikke bare venter, jeg forlanger, at tilbudet ved landets akuttmottak blir bedre enn det vi har sett noen eksempler på, og som Helsetilsynet har påpekt.

Når det gjelder den konkrete saken, ber jeg om forståelse for at jeg som statsråd ikke kan gå inn og vurdere om hver enkelt pasient får forsvarlig behandling eller ikke. Jeg tror alle kan være enige om at elleve timer å vente på en operasjon er ganske lenge, men det er legene som må vurdere om det er forsvarlig eller ikke. Dersom det kan reises tvil om forsvarligheten, er det en sak som Helsetilsynet, i dette tilfellet i Buskerud, må vurdere. Jeg har imidlertid gjennom kontakt med Helse Sør-Øst forsikret meg om at Sykehuset Buskerud arbeider med å gjøre ventetida på operasjon så kort som mulig for alle pasienter.

Trond Helleland (H) [13:48:10]: Jeg takker for svaret.

Jeg skjønner godt at helseministeren ikke kan gå direkte inn i saken, men det har jeg gjort. Det som kommer i tillegg til dette, er at vedkommende pasient har diabetes, og han fikk beskjed ganske tidlig da han kom inn på akutten, der han ble tatt imot på en god måte, om at snart skulle ortopedien komme og se på ham. Vedkommende lege kom etter halvannen time og sa at han måtte opereres i løpet av en til to timer. Så skjer det ingen ting på ni timer. Vedkommende som har diabetes, måtte faste i nesten elleve timer. Det i seg selv er ille. Så sier pasienten til meg at hadde de bare innrømmet at de gjorde en tabbe, at det var en feil, ville han latt saken ligge. Men når så ikke skjer, og når helsefaglig rådgiver ved sykehuset sier til Drammens Tidende at dette var helt forsvarlig, virker det som om det

er en måte å dekke over en tabbe på. Synes helseministeren at det er en god måte å takle pasienten på?

Statsråd Sylvia Brustad [13:49:15]: Jeg ber igjen om forståelse for at det er vanskelig for meg å gå inn i den konkrete saken. Jeg kjenner dessuten ikke alle sider, bortsett fra at jeg sjølsagt ikke tviler på det representanten her sier. Men det ville vært ganske umulig om jeg skulle gått inn i alle enkeltsaker, og det er heller ikke det jeg har kompetanse på.

At det generelt sett er et forbedringspotensial ved våre akuttmottak, både når det gjelder beskjeder, samhandling, at folk blir tatt raskt nok hånd om osv., er det overhodet ingen tvil om. Her vil det komme en god del radikale endringer – la meg uttrykke meg på den måten. Men jeg sier det igjen, at dersom det kan reises tvil om forsvarligheten, er det en sak som bør tas opp med Helsetilsynet i Buskerud.

Trond Helleland (H) [13:49:59]: Jeg takker for svaret.

Hvis en skal stille det spørsmålet som er naturlig, på en mer generell måte, er spørsmålet: Hva slags tilbakemelding bør en pasient få etter å ha vært utsatt for en traumatisk opplevelse, enten i form av at en har måttet vente lenge, eller en har hatt en mislykket operasjon eller andre ting? Hva slags retningslinjer for det ligger på bordet? Synes statsråden dette er tilfredsstillende ivare tatt ved norske sykehus?

I dette konkrete tilfellet, som statsråden naturlig nok ikke vil gå direkte inn i, har ikke pasienten fått en eneste forklaring, en eneste tilbakemelding – ingen ting etter den traumatiske opplevelsen. Det er klart at det oppleves som ganske tøft, og når man da leser i avisen at dette gikk helt fint, dette var forsvarlig, blir pasienten rimelig urolig over om dette er tilfellet også i andre saker.

Statsråd Sylvia Brustad [13:50:58]: Jeg har ingen grunn til å tvile på at i all hovedsak fungerer ting stort sett bra, men at det er forbedringspotensial, er det ingen tvil om. Jeg vil presisere at nå uttaler jeg meg generelt og ikke spesielt om saken i Buskerud, som jeg skjønner var vanskelig.

Det er også helt klart at det er klare retningslinjer om at alle skal bli både sett, hørt, respektert og få tilbakemeldinger. Hvis ting ikke går helt som planlagt fordi det plutselig skjer noe akutt – det skjer dessverre ulykker eller andre ting som kan gjøre at det tar lengre tid – så skal folk bli informert om hvorfor. Det er også naturlig at folk får en forklaring eller en orientering i ettertid, hvis ting ikke gikk helt som planlagt. Det er de generelle retningslinjer, og jeg forventer at alle pasienter blir møtt med slik verdighet.

Spørsmål 26

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øyvind Korsberg til fornyings- og administrasjonsministeren, vil bli svara på av barne- og likestillingsministeren på vegner av fornyings- og administrasjonsministeren.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:52:11]: Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Bensinprisene i Norge har de seneste årene fulgt et strengt ukentlig mønster. Mandag settes bensinprisen kraftig opp over hele landet, med en gradvis reduksjon utover uken, og den er lavest i helgene og mandag morgen. Innkjøpsprisen på bensin varierer ikke med ukedagene.

Kan statsråden forklare hva årsaken er til at bensinprisen følger et slikt ukentlig mønster hos landets bensinstasjoner, og på hvilken måte har Konkurransetilsynet engasjert seg i saken?»

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:52:45]: Konkurransetilsynet skal etter konkurranseloven føre tilsyn med konkurransen i de forskjellige markedene og kontrollere at konkurranselovens forbud og påbud overholdes. Dette er en oppgave som tilsynet har et selvstendig ansvar for å følge opp.

Konkurransetilsynet har i forbindelse med spørsmålet fra representanten Korsberg orientert Fornyings- og administrasjonsdepartementet om at tilsynet har fått kunnskap om prisutviklingen i drivstoffmarkedet i forbindelse med tidligere prisundersøkelser og saker om bedriftserverv. Etter behandlingen av foretakssammenslutningen mellom Norske Shell AS og YX Energi Norge AS har tilsynet hentet inn informasjon fra aktørene for å følge opp konkurranseforholdene i markedene for salg av drivstoff i Norge. Tilsynet har i den sammenheng hentet inn veiledende priser fra ulike aktører for perioden 2004–2007.

Data som tilsynet har samlet inn, bekrefter at en ofte ser en prisøkning på mandag, og fallende priser utover i uka. Det mer omfattende tallmaterialet til Konkurransetilsynet viser imidlertid ikke et så klart mønster som forskningsartikkelen til professorene Frode Steen og Øystein Foros gir inntrykk av, og som jeg går ut fra er bakgrunnen for spørsmålet som representanten Korsberg har stilt. Forskerne peker på at en mulig forklaring på et ukentlig prismønster kan være samordning mellom oljeselskapene. Konkurransetilsynet inviterte derfor forskerne til å legge fram rapporten for tilsynet på et møte 8. april, altså i går.

Jeg har ikke kjennskap til hva som framkom på dette møtet. Hvis saken tilsier oppfølging av konkurranselovens forbudsbestemmelser, er det forhold som det tilligger tilsynet å håndtere. Departementet involverer seg ikke i dette.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:54:48]: Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg må si at det er godt å høre at spørsmålet har fått den oppmerksomheten det fortjener hos Konkurransetilsynet, og at Konkurransetilsynet nå vil gå inn i den forskningsrapporten som er laget.

Dette er et ganske viktig spørsmål, rett og slett fordi samarbeid om pris er ulovlig. Det er jo mange måter å gjøre det på. Jeg synes det er all grunn til å reagere når man ser den type parallell atferd som man opplever når det gjelder prisfastsettelse.

Nå er jeg jo klar over at dette ikke er denne statsrådens fagområde, men jeg ber likevel om statsrådets syn,

som representant for Regjeringen: Er statsråden av den oppfatning at konkurransen er åpen og reell?

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:55:54]: Vi har helt klare bestemmelser for dette i konkurranseloven, og det er tilsynet som skal påse at konkurranseloven følges opp. Jeg vet at vi har et godt lovverk på dette området, og at vi har et tilsyn som gjør alt de kan for å følge opp dette lovverket.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:56:13]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det var egentlig statsrådets syn jeg var ute etter, ikke Konkurransetilsynets. Jeg er jo også klar over at det er Konkurransetilsynet som overvåker loven, men likevel må det være fullt mulig for både en statsråd og Regjeringen å ha et syn på dette. Det var det synet jeg var ute etter, men jeg skjønner jo at statsråden ikke ønsker å svare på det.

Da kan jeg heller stille spørsmålet om Regjeringen har tenkt å følge opp denne saken overfor Konkurransetilsynet, ikke ved å pålegge Konkurransetilsynet noe, men rett og slett ved å få en rapport tilbake fra Konkurransetilsynet.

Statsråd Anniken Huitfeldt [13:56:59]: Vi har blitt gjort kjent med at Konkurransetilsynet ser på denne saken. De vil selvfølgelig orientere videre om hvordan saken blir håndtert. Dette er åpenbart en sak som alle parter kommer til å følge nøye.

Spørsmål 27

Torbjørn Hansen (H) [13:57:30]: Jeg vil stille landbruks- og matministeren følgende spørsmål:

«De siste to årene har Mattilsynet avdekket om lag 25 såkalte dyretragedier i landbruket, hvor bønder utsetter husdyrene sine for vanskjøtsel, mangel på fôr og vann. Mange tilfeller oppdages ikke før hele besetningen er sultet i hjel eller må avlives av andre årsaker. Regjeringen har kommentert saken med at den vil legge fram en ny dyrevelferdslov til neste år.

Hva vil Regjeringen foreta seg med denne uverdige situasjon i norsk landbruk på kort sikt, og hvilken effekt tror statsråden at lovforslaget vil kunne ha?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:58:06]: Aller først mener jeg at representanten Torbjørn Hansen tar opp et særdeles viktig tema og sånn sett stiller et relevant spørsmål, for det er alltid vondt å høre om saker der dyr dør eller lider på grunn av manglende føring og stell. Mattilsynet har ikke registrert noen økning i antall tilfeller de seneste årene. Det har vært et stabilt antall, men likevel mener jeg at enhver sak er én sak for mye.

Disse hendelsene har fått tiltakende oppmerksomhet i media den senere tiden. Jeg tror noe av forklaringen på det er økende bruk av bilder. Bilder er tilgjengelige fra Mattilsynets inspeksjoner og arbeid, og det bidrar til at fokuset blir større. Jeg mener at fokus og offentlighet i sånne saker er bra, fordi det kan bidra til å forhindre at

nye saker utvikler seg. En sak i Trøndelag i forrige uke ble nettopp avdekket som følge av et tips motivert ut fra oppslagene rundt saken på Østlandet i påsken. Det betyr at økt offentlighet også er et viktig virkemiddel. Jeg tror det må til, selv om det kan gi en ytterligere belastning for dyreeieren.

Jeg mener at disse sakene i veldig stor grad skyldes personlige problemer hos dyreeieren. Det er derfor viktig å fange opp tegn på at noe er i ferd med å gå galt så tidlig som mulig.

Det er iverksatt mange tiltak for å hindre dyretragedier. Jeg gav i budsjettproposisjonen og i tildelingsbrevet for 2008 Mattilsynet i oppdrag å styrke tilsynet med dyrevelferd, særlig med sikte på å forhindre dyretragedier. Myndighetenes tilsyn er dog alene ikke nok for å kunne forhindre utvikling av denne type tragedier. I den forbindelse avholdt jeg senest i går et møte med en rekke næringsorganisasjoner og Mattilsynet for å se på hvordan næringa og myndighetenes samlede ressurser kan utnyttes best mulig på dette området. I tillegg til næringas egne organisasjoner deltok også Den norske veterinærforening på dette møtet. Andre aktører som her kan og bør spille en viktig rolle, er f.eks. sosial- og helsevesenet og dyrevernsorganisasjonene. Disse har ulike muligheter til å fange opp risikobruk gjennom sitt daglige arbeid. Det er et stort antall organisasjoner dette angår. Det betyr at vi samlet har stor kompetanse og mye ressurser som kan utnyttes for å møte de utfordringene som vi her står overfor.

Samtidig vil jeg gjøre det klart at slike saker kan være meget vanskelige å avdekke i tide. For å få mer systematisk kunnskap om hvordan vi kan forebygge slike hendelser, har Mattilsynet informert meg om at de vil gå grundig gjennom hver enkelt hendelse i ettertid, for ut fra det å kunne skape et enda bedre grunnlag for utforming av ytterligere tiltak.

Jeg tror det er viktig at vi gjør det, og jeg tror også det er viktig – som jeg så vidt berørte innledningsvis – at vi får større åpenhet generelt rundt dette. Vi må etablere en kultur hvor det er lov å bry seg, hvor det å bry seg er anerkjent fordi det handler om å hjelpe, og hvor det å bry seg ute på bygda ikke betyr at en angiver eller at en ønsker noen noe vondt. Tvert imot: Det å bry seg, betyr at en ønsker å hjelpe.

Gjennom å unngå dyretragediene hindrer vi ikke bare dyrelidelse, men vi kan bidra til å hindre at dyreeieren i tillegg til egne problemer også blir lovbrøtters og mister sitt økonomiske livsgrunnlag.

I utkastet til ny lov om dyrevelferd, som nylig har vært på høring, har Regjeringa foreslått en generell varslingsplikt for å forhindre dyretragedier. Hver enkelt får etter forslaget plikt til å varsle når de har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell. Det er også forslag om å gi helsepersonell rett til å varsle dersom de gjennom sitt arbeid har grunn til å frykte for dyrevelferden.

I lovforslaget foreslås det også andre tiltak som kan hindre utvikling av dyretragedier, bl.a. kompetansekrav og enklere mulighet til å frata folk dyr hvis de ikke stelles godt.

Jeg har store forventninger til konkrete resultater av de tiltak som iverksettes både på kort og lang sikt, i form av færre dyretragedier og i form av en generell økning av bevisstheten rundt dyrevelferd i matproduksjonen.

Torbjørn Hansen (H) [14:02:48]: Jeg vil takke for svaret.

Det er jo et uttrykk fra jordbruket som i denne sammenheng blir litt makabert, men som heter at mens gresset gror, dør kua. Situasjonen er at dette problemet med dyretragedier har vært omfattende i norsk jordbruk i mange år, og at det er en ganske stabil situasjon – dessverre.

I dagens VG kan vi lese om en bonde i Nord-Fron som lot 128 sauer sulte i hjel etter at traktoren hans brøt sammen. I Nationen 28. mars – litt over en uke siden – står det om en bonde som lot 32 sauer sulte i hjel. Og i påsken strøk det med 38 storfe på en gård i Østfold. Statistikken viser at dette skjer ca. hver 14. dag. Hver 14. dag finner man en besetning som står og sulter i hjel på båsen.

Ut fra at situasjonen er ganske stabil, er mitt spørsmål: Tror statsråden at noen av de tiltakene som han nå har lansert, og som kommer med denne loven, vil ha en merkbar effekt, slik at vi får en skikkelig nedgang på dette problemet i 2009?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:03:54]: Ja, jeg tror det. Jeg tror at det å jobbe med to innfallsvinkler her gir resultater. Den ene innfallsvinkelen er at vi forbedrer rammevilkårene for å drive dyrevelferd gjennom statlig lov- og regelverk, delvis fra mitt departement og delvis gjennom praktiseringa fra Mattilsynet. Det er det ene beinet i dette arbeidet. Det andre er at vi nå skal intensivere arbeidet med nettverkstenkinga ute på bygda, og vi må få en kulturendring ute når det gjelder det som jeg nevnte i mitt første svar, å bry seg. Det er helt åpenbart at i dag er det en kultur som går på at en er redd for å bry seg fordi en blir sett på som en som blander seg urettmessig inn i mer personlige forhold.

Når vi vet at de aller, aller fleste sakene handler om personlige problemer, enten det dreier seg om samlivsbrudd, økonomiske problemer, psykiske problemer for øvrig, er det helt åpenbart at det å komme tidlig inn, det å avdekke forhold, det å si fra hvis en ser noe, er det aller, aller viktigste.

Torbjørn Hansen (H) [14:05:00]: Jeg er enig med statsråden i at et av problemene her er at folk ikke gir beskjed, og at økt medieoppmerksomhet fører til at flere bryr seg. Folk ønsker ikke å tyste på naboen – og kanskje er det fornuftige mekanismer i det norske folk som gjør at det er slik – men her er det behov for at folk varsler.

Da er det interessant for meg å høre hva statsråden mener om ett mulig tiltak. Vi har jo såkalte varslingstelefoner på en del områder i samfunnet vårt. Kunne det vært en idé om Mattilsynet etablerte en varslingstelefon, og at denne ble markedsført i de medier som norske bønder og andre følger med på, slik at man gav et veldig klart signal om at her er det lav terskel, her bør folk ta kontakt hvis de er usikre, sende inn en bekymringsmelding

hvis man tror at denne type hendelser finner sted på en gård?

Det siste jeg vil spørre statsråden om, er: Er dette en typisk småbrukssak? Er dette en typisk konsekvens av at vi har for mange småbruk i Norge?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:06:03]: Til det siste vil jeg være veldig forsiktig med å stigmatisere. Jeg tror vi skal holde oss til det jeg sa i stad i forhold til utgangspunktet for problemene, at det i stor grad dreier seg om personlige problemer hos den enkelte, og ikke gå lenger enn det.

Når det gjelder representantens forslag, mener jeg at det er en interessant tanke å ta med seg videre. Det er helt åpenbart at det med å etablere en lavere terskel for å melde fra, en lavere terskel for å bry seg, er noe av det som må gjøres. Hvis det kunne vært et tiltak som bidro til at terskelen ble lavere, har jeg ingen motforestillinger mot å jobbe videre med det. Så det forslaget skal jeg ta med meg og diskutere med Mattilsynet, og se om det kan være en vei å gå videre for å gjøre det lettere og mer akseptert at folk bryr seg når de bør bry seg.

Spørsmål 28

Björg Tørrsdal (KrF) [14:07:13]: Jeg registrerer at barne- og likestillingsministeren allerede har svart på spørsmålet mitt i pressen i dag, men jeg stiller likevel spørsmålet nå:

«Godkjenning som adoptivforeldre i Norge varer i to år med mulighet til ett års forlengelse. Et norsk par som fikk sin godkjenning for 28 måneder siden, venter på et barn fra Kina. De har fått forlenget godkjenningen til tre år, men det er muligens ikke nok. Dersom de får tildeling før 20. desember, kan de likevel måtte gå gjennom hele søknadsprosedyren på nytt dersom barnet ikke er kommet innen denne fristen. Det er meningsløst og ressurskrevende.

Hva kan statsråden gjøre for å unngå dette?»

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:07:59]: Representanten Tørrsdal tar opp et viktig spørsmål, som adopsjonsmyndighetene er kjent med. De siste tre årene har antallet utenlandsadopsjoner til Norge gått markant ned. Det synes å være færre barn i dag som er aktuelle for utenlandsadopsjon. Det har ført til at det tar lengre tid å gjennomføre en utenlandsadopsjon. Et manglende samsvar mellom antallet barn som kan adopteres, og antallet adoptivsøkere, fører til at mange venter på et barn her i Norge.

Gjennom FNs barnekonvensjon og Haagkonvensjonen om vern av barn og samarbeid ved internasjonale adopsjoner er norske myndigheter forpliktet til å sikre at adopsjonen skjer med respekt for barnets grunnleggende rettigheter. Haagkonvensjonen har også detaljerte regler på dette området. En viktig oppgave for mottakerlandet er å sikre at adoptivsøkerne kan gi barnet et godt og varig hjem.

En forhåndsgodkjenning gir for en periode på to år med mulighet for forlengelse med ett år. Begrunnelsen er at det kan skje endringer i adopsjonssøkerens økonomis-

ke, sosiale eller helsemessige situasjon. Søkerne har altså plikt til å underrette adopsjonsmyndighetene hvis det skjer endringer i livene deres.

Slik jeg forstår representanten Tørresdal, regner søkerne hun refererer til, med å få tildelt et barn før den forlengede forhåndsgodkjenningen utløper, men at de ikke rekker å hente barnet innen tre år har gått. Det kan i slike tilfeller etter gjeldende retningslinjer vurderes en ytterligere forlengelse utover de tre årene. Altså: Hvis man allerede har kommet i kontakt med barnet, kan man få ytterligere forlengelse etter dagens regelverk.

Dersom adoptivsøkerne ikke har fått beskjed om et konkret barn når forhåndsgodkjenningen utløper, må en ny søknad fremmes med oppdaterte dokumenter – og det kan jo ta tid.

Jeg er enig i at vi må ha fokus på tiltak for å gjøre saksbehandlingen enklere, forutsatt at forenklingen – og det vet jeg at representanten Tørresdal også er opptatt av – ikke går ut over det å sikre barnets interesser. Det skal på dette feltet foretas en helhetlig gjennomgang av hele adopsjonsfeltet gjennom en NOU. Jeg vil uavhengig av dette sørge for å forenkle behandlingen av saker som gjelder forlengelse av forhåndsgodkjenningen. Dette arbeidet vil jeg sette i gang raskt.

Björg Tørresdal (KrF) [14:10:35]: Jeg takker statsråden for svaret.

Det er to ting jeg ønsker å bore litt mer i. Det ene gjelder dette aktuelle paret. Sånn som jeg forstår statsråden, vil en, dersom de får tildeling, altså får et brev med beskjed om hvilket barn som kommer, med et enkelt grep kunne forlenge den forhåndsgodkjenningen inntil barnet er kommet. Og dersom de ikke får det, må de gjennom søknadsprosedyren på nytt. Da blir mitt spørsmål: Går det an å gjøre den søknadsprosedyren enklere slik at man slipper å gå igjennom denne noe byråkratiske og omfattende saksgangen på nytt? Bakgrunnen for at jeg spør, er at jeg tror man kan ivareta barnets hensyn ved ikke å ha for mye fokus på opplysninger som allerede ligger der.

Det andre spørsmålet som jeg er veldig opptatt av, er: Når kommer den gjennomgangen? Dette spørsmålet i forskjellige variasjoner har jeg før stilt til statsråder i denne regjeringen som har hatt den samme oppgaven. De har sagt at det kommer en stortingsmelding. Mitt spørsmål blir: Når?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:11:32]: Den offentlige utredningen som skal se på helheten i adopsjonsfeltet i forhold til både barnas rettigheter og forenklinger i regelverket, vil vi avvente. Når dette offentlige utvalget er nedsatt, vil det i forlengelsen av det bli en prosess.

Men det som er viktig nå, er de foreldrene som venter på et barn. De kan få en forlengelse dersom de allerede har kommet i kontakt med barnet. Men den regelendringen som det er aktuelt å gjøre før arbeidet med stortingsmelding og offentlig utredning er påbegynt, er å gi forlengelse til dem som ennå ikke i dag er kommet i kontakt med et barn. Altså: Man kan ha søkt, fått forlengelse med ett år, men man har ennå ikke fått kontakt med barnet. Da er

det aktuelt å gå for en regelendring som gjør at man kan få forlengelse selv om man ennå ikke har fått vite hvilket barn som kommer hjem til en.

Björg Tørresdal (KrF) [14:12:21]: Jeg takker statsråden, for hun gjør meg optimistisk. For slik jeg forstår det, kan denne regelendringen gjøres innen den 20. desember, som er den aktuelle tidsfristen for denne familien og for mange andre som er i samme situasjon, slik at de nå har noen måneder å gå på.

Dersom statsråden mener alvor med at det skal skje snart, forstår jeg det dit hen at det er mulig å gjøre denne regelendringen – uavhengig av den store gjennomgangen som skal komme på feltet – i løpet av de nærmeste månedene. Er det rett forstått?

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:12:56]: Representanten Tørresdal har forstått meg riktig. Vi kan gjøre denne regelendringen uavhengig av den offentlige utredningen, men *når* denne regelendringen kommer, vil jeg komme tilbake til.

Jeg vet også, som representanten Tørresdal, at det er mange vordende foreldre som venter og har vært gjennom lange prosesser – først noen år hvor de forgoes har prøvd å få barn, og så mange år hvor de har ventet i adopsjonskø, så jeg har absolutt forståelse for deres situasjon.

Spørsmål 29

Eirin Faldet (A) [14:13:35]: Jeg tillater meg å stille et spørsmål til statsråden som lyder som følger:

«Barnevernet i hedmarkskommunene har færre ansatte og færre faststillinger enn gjennomsnittet i landet sett i forhold til barnetallet. Fylkesmannen mottar flere klager på barnevernets saksbehandling både fra brukere og samarbeidspartnere.

Hva kan statsråden gjøre for at barnevernets vanskelige situasjon kan forbedres?»

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:14:14]: Representanten Eirin Faldet viser i sitt spørsmål til kommunenes rapportering på barnevernsområdet og til situasjonen i Hedmark spesielt.

Jeg er glad for at representanten gjennom dette viser det viktige politiske engasjementet for barnevernet som er nødvendig om vi skal gjøre et godt barnevern enda bedre.

Til dem som først og fremst kjenner representanten Faldet som en ivrig talsmann for veier i dette landet, kan jeg fortelle at jeg etter å ha blitt barne- og likestillingsminister er blitt kontaktet gjentatte ganger og har sett Faldets enorme engasjement for barnevernet i Norge og for de barna som sliter mest.

Vi har lenge hatt et stort og viktig fokus på det statlige barnevernet. Jeg mener at det også er viktig at vi retter oppmerksomheten mot det kommunale barnevernet. Det er i kommunene ungene bor. Det er mange som får hjelp i kommunene.

Fylkesmannen i Hedmark har de senere årene gjenn-

omgående hatt et lavere antall klager på forhold som gjelder barnevernet. I 2007 mottok Fylkesmannen i Hedmark sju klager på enkeltvedtak i barnevernet og ni klager på saksbehandlingen i barnevernstjenesten. Antallet klager i Hedmark er lavere enn for andre fylker i regionen, som f.eks. Oppland og Østfold. Dette gjelder både med hensyn til klager på barnevernstjenestens saksbehandling og klager på institusjoner.

Vi får også opplyst at samarbeidet mellom det statlige fagteamet og området Hamar og kommunene i Hedmark er godt.

Bufetat sier de har avtaler med alle kommunene om regelmessig kontakt, både om enkeltsaker og på systemnivå. Det statlige barnevernet blir også konsultert på telefon fra kommuner som trenger å drøfte ulike spørsmål. Både en brukerundersøkelse som region Øst har gjort, og en som direktoratet har gjort, bekrefter at samarbeidet mellom det statlige barnevernet og kommunene er godt.

Det er likevel grunn til bekymring for barnevernet i Hedmark. Det er riktig at det er forskjeller i landet når det gjelder gjennomsnittlig antall fagstillinger pr. 10 000 barn. Gjennomsnittlig er det på landsbasis et antall på 23,6 fagstillinger pr. 10 000 barn. I hedmarkskommunene er gjennomsnittet lavere – 20,3 fagstillinger. Tallet for Hedmark har vært stabilt de siste par årene. Derfor er en styrking av kommuneøkonomien viktig.

Det er relativt mange fristoversittelser og henleggelse av meldinger til barnevernet i Hedmark. Dette vil departementet se nærmere på, og jeg er sikker på at fylkesmannen i Hedmark følger opp sitt tilsynsansvar overfor den enkelte kommune.

Vi har også en samarbeidsavtale med KS, der ett av hovedmålene er hvordan vi i samarbeid kan få mer oppmerksomhet om barnevernet, og hvordan barnevernet i kommunene kan prioriteres.

Uten at jeg kjenner situasjonen i kommunene i Hedmark spesielt, mener jeg at vi har en jobb å gjøre for å få økt politisk fokus på barnevernet, og det ønsker jeg å bidra til.

Jeg skal på en barnevernskonferanse i Hamar i nær framtid. Der vil jeg benytte anledningen til å lytte til de erfaringene som barnevernet har. Et godt barnevern fungerer bare godt om politikerne hele tiden har fokus på forbedringspunktene.

Eirin Faldet (A) [14:17:46]: Jeg vil takke statsråden for et veldig grundig og godt svar.

Det er heldigvis slik at jeg har inntrykk av at statsråden tar barnevernet på alvor. Det er jeg veldig glad for, på vegne av de barna som trenger voksen støtte aller, aller mest.

Det er jo slik at barnevernet i Hedmark sliter på mange områder. Det som bekymrer meg, er selvfølgelig at seks av ti nye saker ender med henleggelse. Som statsråden sier, er det bak hvert eneste tall en skjebne. Dessuten er det slik at tidsfristene overskrides i om lag hver femte sak. Det er uholdbart. Jeg håper statsråden kan bidra til å løfte barnevernet i Hedmark, slik at enda flere får hjelp.

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:18:55]: Vi har et felles ansvar for å øke fokuseringen på barnevernet lokalt. Det er jo ikke de ungene som skriker høyest og som går i demonstrasjonstog. Derfor har vi et felles ansvar for å øke oppmerksomheten om dette. Vi har vært spesielt opptatt av å øke kunnskapsnivået i kommunene. Derfor har vi nå regionale konferanser over hele Norge. Det er spesielt noen områder der det er viktig å øke kunnskapsnivået. Det gjelder i forhold til rus, psykisk helsevern og vold, og barn som har atferdsproblemer. Så det er mange områder å gripe fatt i.

Eirin Faldet (A) [14:19:34]: Jeg takker igjen for svaret.

Jeg er enig med statsråden når hun sier at det å styrke kommuneøkonomien er et meget viktig bidrag til å løfte barnevernet. Det er imidlertid slik når store saker drøftes i kommunestyrene, at det ikke er noen budsjettpost som går på barns livssituasjon. Så det er veldig viktig at flere politikere engasjerer seg. Men det er også et statlig ansvar – både med hensyn til overføringer til kommunene og når det gjelder å heve kompetansen og sørge for at behandlingstiden blir redusert. For det er mens ungene venter, at ting kan skje, og at ungene får det enda verre i hverdagen sin. Det er det vi har et felles ansvar for å gjøre noe med. Jeg stoler på at statsråden tar dette på stort alvor.

Statsråd Anniken Huitfeldt [14:20:42]: Kommuneøkonomi er selvsagt avgjørende for satsing på barnevernet. Faglig veiledning fra statens side og det å styrke kompetansen i det kommunale barnevernet er viktig. Det er også viktig hva slags samarbeid vi har lokalt mellom ulike faginstanser. Mange unger som trenger hjelp, går fra kontor til kontor. Det er ulike instanser som har ansvar for dem. Så det er viktig at vi får bedre koordinering og samarbeid lokalt om disse ungenes framtid.

Spørsmål 30

Anders Anundsen (FrP) [14:21:25]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«Fra og med våren 2008 blir det innført en ny eksamensordning i norsk for grunnskolen der eksamen i både bokmål og nynorsk skal avlegges på samme dag. Flere studenter, lærere og Noregs Mållag har uttalt seg kritisk til denne endringen, og Noregs Mållag sier i en uttalelse at de tror denne endringen vil føre til mer blanding av de to skriftspråkene.

Mener statsråden at det er en styrking av norskfaget at eksamen i bokmål og nynorsk avholdes på samme dag, og er statsråden bekymret for at elevene kan bli språkforvirret?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:22:01]: Først vil eg opplyse om at ny læreplan og ny eksamensform i norsk vart gjort kjent for skulane allereie i september 2005. Etter den nye ordninga vil elevane på ungdomstrinnet få standpunkt-karakterar både i hovudmålet og i sidemålet sitt. Det er

berre til eksamen at elevane skal ha ein samla karakter som dekkjer begge målformene. Den avgjerda er eit resultat av Stortinget si handsaming av Innst. S. nr. 268 for 2003-2004 til St.meld. nr. 30 for 2003-2004 Kultur for læring.

Framlegget frå Utdannings- og forskingsdepartementet var at eksamen i norsk for grunnskulen skulle reduserast frå to dagar til ein dag, og at dei elevane som vart trekte ut til eksamen i norsk, berre skulle prøvast i hovudmålet sitt. Stortinget sa seg samd i framlegget om éin eksamensdag, men la til at elevane skulle prøvast i både hovudmålet og sidemålet på denne eine dagen.

Eg siterer frå innstillinga:

«Dette flertallet støtter departementets forslag om én skriftlig norskeksamen i grunnskolen. Denne eksamen bør gjenspeile delemnene i faget, slik at den gir et reelt bilde av elevenes ferdigheter. Både hovedmål og sidemål skal derfor være deler i den skriftlige norskeksamen. Dette flertallet deler departementets syn på at elevenes opplæring i hovedmål er den mest omfattende del av norskfaget. Derfor må elevenes hovedmål utgjøre den største delen av den skriftlige norskeksamen i grunnskolen.»

Utdanningsdirektoratet har fått oppgåva med å gjennomføre den nye ordninga for eksamen i norskfaget slik det vart gjort vedtak om i Stortinget, og eg meiner at direktoratet har følgd opp føresetnadene til Stortinget. Eg vil òg leggje til at det i nær framtid vil bli lagt ut meir informasjon og støtte til elevar og lærarar om ny eksamen i norsk på direktoratet sin nettstad.

Det er ikkje til å leggje skjul på at departementet har motteke fleire synspunkt på den nye eksamensforma. Eg har derfor bedt Utdanningsdirektoratet om å evaluere korleis den nye ordninga med prøving av både hovudmål og sidemål verkar, allereie etter komande eksamen i vår. Når eg seinare skal vurdere om det er nødvendig å gjere endringar i eksamensforma, vil resultatet frå denne evalueringa vege svært tungt.

Anders Anundsen (FrP) [14:24:14]: Jeg vil takke statsråden for et meget godt og konstruktivt svar. Jeg er selvfølgelig klar over hva Stortinget har vedtatt, men det er ikke bestandig Stortingets vedtak i praksis vil føre til forbedringer for dem vedtakene gjelder. Derfor er jeg veldig glad for at statsråden vil iverksette en rask evaluering. Det har kommet mange innspill, og ett av innspillene har kommet i et åpent brev fra elevrådet ved Sunndal Ungdomsskole der det heter:

«Det er vanskelig å skrive to stiler på en dag. (...) Det er vanskelig å omstille seg fra hovedmål til sidemål og omvendt, og det hele resulterer i en «smørjetekest» som er skrevet på en blanding av to forskjellige skriftspråk. (...) Tekstene blir dårlige og mindre sammenhengende.»

Det at statsråden nå iverksetter en rask evaluering, er en stor fordel. Betyr det at statsråden deler min bekymring for språklig sammenblanding med en felles eksamensdag?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:25:11]: Ein kan nok alltid setje spørsmålsteikn ved effekten av Stortingets vedtak, men ein kan ikkje setje spørsmålsteikn ved at dei skal følgjast opp av statsråden. Derfor følgjer eg opp dette vedtaket her og gjennomfører eksamen som føresett av Stortinget.

Så har, som eg har nemnt, både elevar, lærarar og andre teke kontakt med meg når eg har vore ute på skular og i møte, og gitt uttrykk for bekymring for at det vil vere vanskeleg å gjennomføre. Eg har òg høyrte den bekymringa at eksamen i to skriftspråk på den same dagen vil vere krevjande for ein del av elevane. Som nemnt er det då særleg dei bekymringane som er grunnlaget for at vi allereie etter første gjennomføring evaluerer den nye ordninga. Så eg er opptatt av at vi skal leggje til rette for at det skal vere enklart mogleg å bruke eit godt språk, og at vi skal ha ei god gjennomføring av norskeksamen. Derfor er det ekstra merksemd rundt evalueringa.

Anders Anundsen (FrP) [14:26:12]: Jeg er glad for at statsrådens grunnholdning er at Stortingets vedtak skal følges opp, og derom er det ingen uenighet mellom spørteren og svareren.

Et annet alternativ i en sånn sammenheng: Hvis nå denne evalueringen skulle vise at det er en del utfordringer, og at en må komme tilbake for å gjennomføre endringer i faget, så har Fremskrittspartiet løsningen å presentere for statsråden, og det er naturligvis at en gjør sidemålet valgfritt, som Fremskrittspartiet har fremmet forslag om mange ganger. Er det en ordning som statsråden vil kunne vurdere dersom evalueringen faller uheldig ut?

Statsråd Bård Vegar Solhjell [14:26:45]: Nei, det er det ikkje. Og det er fordi Regjeringa er oppteken av at vi skal ha klare ambisjonar om eit høgt kunnskapsnivå hos elevane både i hovudmålet og i sidemålet. Eg trur ikkje løysinga på utfordringa når det gjeld eksamensordninga, er å stille mindre krav til det kunnskapsnivået ved at vi har ein valfri sidemåls eksamen. Regjeringa meiner at vi bør ha skriftleg eksamen på begge målformer. No gjennomfører vi det på éin dag, og så får vi vurdere ordninga etter det og kome tilbake igjen til korleis vi best kan sikre ei god eksamensordning både i hovudmålet og i sidemålet for elevar i framtida.

Presidenten: Då er dagens kart ferdigbehandla. – Møtet er heva.